

ORSZÁGÉPÍTŐ

TIZENNEGYEDIK ÉVFOLYAM

MÁSODIK SZÁM

- 2 GERLE JÁNOS: A rátóti csikótozás másik oldala – Nyílt levél
8 SOMLÓSI LAJOS: A csipkerózsa, a kökény és a galagonya
13 KÓS KÁROLY EMLÉKKIÁLLÍTÁS A PETŐFI IRODALMI MÚZEUMBAN
15 VÁNDORISKOLÁSOK ELZÁSZBAN
17 MATTYASVSZKY-ZSOLNAY ZSÓFIA: 175 éve született Zsolnay Vilmos
19 DR. LÁNSZKI IMRE: Vár állott, most kőhalom... II.

ÉPÜLT 2002-BEN

- 21 BODONYI és Társa Építész Kft.
28 MAKONA Tervező Kft.
21 AZ YBL-DÍJAS TURI ATTILA MUNKÁI
39 SÁROS és Társa Építésziroda Kft.
40 PARALEL Építésziroda Kft.
42 TRISKELL Építésziroda Kft.
45 EKLER Építésziroda Kft.
46 KÖR Építész Stúdió Kft.

HUSZADIK SZÁZADI DOKUMENTUMOK

- 47 W. G. TARPLEY ÉS A. CHAITKIN: (id.) George Bush
nemhivatalos életrajza
T. GOLDSMITH: Egészségtelen – vagy csak kicsi?
A higiénia fegyverével a kistermelők ellen
56 Z. TÓTH CSABA: Szintetikus Európa
61 AQUILA JÁNOS HAGYATÉKA
63 HÍREK

A címlapon: Dévényi Sándor és munkatársai Gellért téri forráskútjának kupolája
a hátsó borítón: a forráskút részletei

E számunk a NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTERIUMA Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával készült.

A folyóirat rendszeres támogatói a KÓS KÁROLY EGYESÜLÉS tagszervezetei: ARKER'S Kft., AXIS Építésziroda Kft., BAUSYSTEM Kft., BEÖTHY és KISS Kft., BLOKÖR Kft., BODONYI és Társa Építész Kft., DÉVÉNYI és Társa Kft., EKLER Építész Kft., FELÜLETKÉMIA Kft., HADAS Múterem Kft., KÖR Építész Stúdió Kft., KÖSZEGHY Építész Bt., KVADRUM Kft., MAKONA Tervező Kft., MÉRMŰ Sző-vetkezet, PAGONY Táj- és Kertépítész Kft., PARALEL Kft., TRISKELL Kft., UNITEF-83 Rt, valamint a BONEX Építőipari Kft., a COMPART Stúdió Kft., és a SÁROS és Társa Építésziroda Bt.

ORSZÁGÉPÍTŐ – a Kós Károly Egyesülés folyóirata. Megjelenik negyedévenként. Kiadja az Egyesülés nevében a Kós Károly Alapítvány; postacím: 1074 Budapest, Barát utca 11. Bankszámlaszám: 10402166-21629530-00000000 Felelős kiadó: Kampis Miklós. Felelős szerkesztő: Gerle János. Nyomás: VEL Kft., Budapest. – ISSN 0866-0069 – A lap előfizethető átutalással, vagy az Alapítványtól igényelt csekken, illetve személyesen. Szerkesztőségi ügyintézés, szervezés, előfizetés az alábbi címeken: Kós Károly Alapítvány 1114 Bp. XI. Villányi út 8. III/2. telefon: 209-1173, 209-1174, 06-20/945-5247, fax: 209-1174, e-mail: saros@mail.datanet.hu (ezen a címen a lap egyes régi és új számai is megvásárolhatók), valamint Artbureau Kft. 1065 Bp. Nagymező u. 4. I/132. telefon/fax: 322-0677. Egy szám ára: 450 Ft. Előfizetési díj a 2003. évre 1600 Ft. Külföldi előfizetőinknek a postaköltséget is felszámítjuk. Megvásárolható az alábbi boltokban: Balassi Könyvesbolt (Bp. II. Margit u. 1.), Budapest Galéria (Bp. V. Szabadsajtó út 5.), Emese Álma Könyvesbolt (Bp. X. Fehér út 1.), Fehérlófia Könyvesbolt (Bp. VIII. József u. 8.), Írók Boltja (Bp. VI. Andrássy út 45.), Lira és Lant Rt. Szakkönyvárúháza (Bp. VI. Nagymező u. 43.), Litea Könyvesbolt (Bp. I. Hess András tér 4.), Lyra Könyvesbolt (Vác, Piac u. 1.), Magyar Építészek Szövetsége Könyvtára (Bp. VIII. Ötpacsirta u. 2.), Napkapu Könyvesbolt (Vigadó Galéria, Bp. V. Vigadó tér 2.), Nemzeti Kultúra Boltja (Sopron, Várkerület 13.), Osiris Könyvesház (Bp. V. Veres Pálné u. 4-6.), Püski Kiadó Könyvesboltja (Bp. I. Krisztina krt. 26.), Székely Buda Könyvesbolt (Bp. XI. Ménesi út 1/a.), TERC Építőipari Szakkönyvbolt (Bp. XIV. Pillangó park 7-9.), UR Kiadó Könyvesbolt (Bp. VI. Ó u. 19.), Vince Könyvesbolt (Bp. I. Krisztina krt. 34.) Vince Kiadó Múcsarnok Könyvesboltja (Bp. XIV. Dózsa György út 37.), valamint a LAPKER Rt. budapesti és vidéki árusítóhelyein. Honlap: www.orszagepito.org

A RÁTÓTI CSIKÓTOJÁS MÁSIK OLDALA

Nyílt levél Martinkó Józsefnek, az OCTOGON Építészetkritikai Műhely tagjának.

Tisztelt Martinkó Úr!

Hadd kezdjem mindjárt azzal a fájdalmas kijelentéssel, hogy Ön az Ön által rátóti csikótojásnak elkeresztelt Szent Gellért téri forráskútról a Népszabadságban április 23-án megjelent írásával igen nagy bakot lőtt. (Ha a végletekig naivnak tettem magam. De egyelőre maradjunk ebben a hiszemben.) Fájdalmasnak azért nevezem a dolgot, mert az, hogy építészetkritika jelenik meg rendszeresen a legnépszerűbb napilapban, az kulturális közéletünk egyik súlyos hiányosságát igyekszik kiküszöbölni. Volt idő, amikor az emberek nagyobb érdeklődéssel fordultak a városképet alakító események felé; hogy egy példát említsek, 1900-ban az egykori Osztrák-Magyar Bank (mai Nemzeti Bank) tervpályázati eredményéről a napilapok, a hetilapok és a kulturális folyóiratok saját szemleíróik és felkért szakértők részletes, az osztrák és magyar pályaterveket egyenként elemző cikkeivel számoltak be olvasóiknak, akik ugyanakkor meg is nézhették a kiállított terveket.

Most egy ennél is jelentősebb esemény történik Budapesten, hiszen száz évvel ezelőtt – túlzás nélkül állíthatom – havonta volt egy-egy jelentős tervpályázat vagy középületátadás. Ma, amikor igen elvétve akad ilyesfajta pályázat, és többnyire akkor is igen bizonytalan végkifejlettel, az történik a szemünk láttára, hogy Budapesten, a főváros pénzén és a főváros kezdeményezésére (pontosabban: Schneller István főépítész kezdeményezésére) születnek meg egymással összefüggő (a tervezett új metróvonal állomásai feletti) építőművészeti-térművészeti-alkotások, amelyeknek tehát nem az a funkciójuk, hogy valamilyen intézmény belső igényeit elégítsék ki, hanem hogy az utca embere számára teremtsenek magas színvonalú környezetet. Gondosan végigvitt folyamat eredményéről van szó: az egyes helyszínekre más-más építészirodák részére önálló meghívásos pályázatokat írt ki a főváros, és e pályázatok eredményeképpen sorra épülnek majd kiváló építészeti tervei alapján a köztéri alkotások. A Baross térre Golda János, Noll Tamás és Koszorú Lajos, a Móricz Zsigmond körtérre Turányi Gábor, a Bocskai és Fehérvári út kereszteződésébe

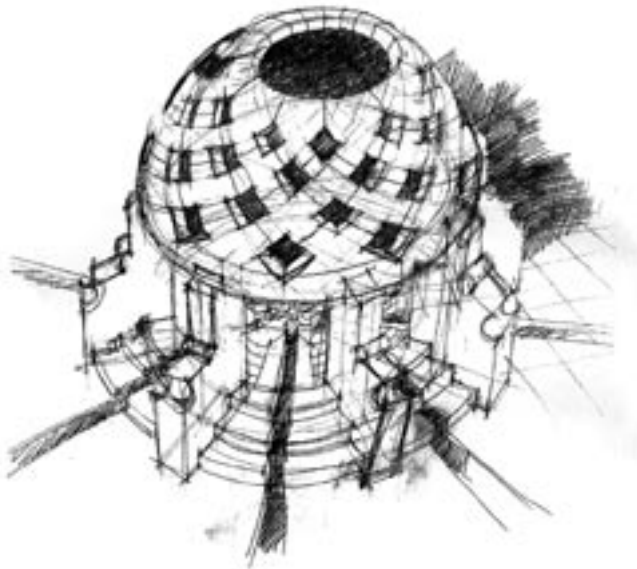
Nagy Tamás, a Kosztolányi Dezső térre Erő Zoltán kapott tervezési megbízást. A Szent Gellért téren elsőként készült el Dévényi Sándor és munkatársai: Baranyai Bálint és Halas Iván alkotása.

Efféle kezdeményezések Európa sok nagyvárosát tették gazdagabbá az utóbbi évtizedekben, foglalkoztatva és közismertté téve a legjelesebb művészeket. A száz évvel ezelőtti századfordulón is a legnevesebb építészetet bízta meg a székesfőváros saját lakásépítési, iskolaépítési és egyéb szociális programjai keretében. Ehhez hasonló azonban mindeddig nem történt az utolsó fél évszázadban. Más magyar városokban igen, elsősorban Pécsen, ahol részben Dévényi Sándor kezdeményezésére, és szinte kivétel nélkül az ő tervezésében készült el több köztér művészi rangra emelése, amelyek ma a város vonzerejének, a városi életminőség színvonalának döntő tényezői. Legnagyobb értékük talán az, hogy formailag folyamatosan újrafogalmazta egy-egy városi hely minőségét, mindig tovább gazdagítva a meglévő, más esetekben a semmiből megteremtve a személyes kapcsolódásra alkalmas értékeket. Dévényit attól, hogy Kossuth- meg Ybl-díjas, meg nemzetközileg (méltán) ismert építész, nyugodtan lehetne kritizálni. De súlyos csúsztatásokkal – úgy tűnik: behunyt szemmel – mocskolni? Azon a fórumon, amely végre az építészeti népszerűsítésére hivatott?

Mert miről is van szó?

Elindulóban van igen viszontagságos történet után az ország egyik legnagyobb beruházása, a (tavalyi árakon, áfa nélkül 200; azaz prognosztizálva és áfával legalább 300 milliárdos) metróépítés. Az eddigi események hátterében is a pénz állt: ki kerül majd közel a munkához. A történet úgy alakult, hogy a beruházás első ütemében, a beruházás elenyésző töredékéért megvalósulnak a felszíni műalkotások, elsőnek a Szent Gellért téri forrásház. Elkészültéig mindenki hallgat, utána megjelenik az Ön cikke. Komolynak, elfogulatlanak, szakmainak látszó értékelés a mű értéktelenségéről. Két nappal később már politikai szinten születnek meg a döntések (Népszabadság, április 26.), hogy meg kell vizsgálni a lebontás lehetőségét, tekintettel az építési engedély hiányára. Ami egyébként nem is így igaz (főleg nem úgy, ahogy Seres László írja a Népszabadság május 3-i számában) a kétségtelenül elkövetett formai hibák és mulasztások mellett. (Elsőként Somogyi László, nyugalmazott építésügyi miniszter hívja fel a figyelmet arra, hogy ha igaz a vád, akkor a felelősség a vádlókat terheli – Népszabadság, május 2.) A bontás körüli hisztéria – nagyon remélem – nem arra szolgál, hogy bontsanak, hanem (kilépve a naivítás szférájából, elszőnyedve attól tartok) arra, hogy kiderüljön és közbeszéd tárgya legyen, nem a megfelelő kezekbe került a metróépítkezés tervezői, beruházói és kivitelezői szinten egyaránt. Talán nem kell mondanom, hogy az építészetkritika természeténél fogva veszélyes területen mozog, de nem szolgálhat szakmán kívüli érdekeket – erről szól az újságírói etikát tartalmazó Pulitzer díj (amelyet most nyert el, de mivel szolgált meg az OCTOGON Építészetkritikai Műhely?).*

Ezek után nézzük meg, hogy mi az a forrásházon – melyet Ön a posztmodern organikus építészeti stílus (a megfogalmazásban rejlő inszINUÁCIÓRA itt csak rámutatok) dicsőtelen befejezéseként (amely feletti sajnálkozása cinikusan hangzik) aposztrofál, és amelynek dilettantizmusát, bornírt arroganciáját és döm-dö-döm bumfordiságát emlegeti –, ami elkerülte az Ön figyelmét!

Dévényi forrásháza (és a Szent Gellért tér általa kitárlt egész kertészeti, utcabútorozási koncepciója, amelyről még szó lesz) eddigi életművének (amely a magyar építészeti életművek élvonalába tartozik!) dicső megkoronázása. Aminek szemétre vetéséről most politikusok vitatkoznak saját pártjukon és pártszövetségükön belül is botránnyosan civakodva, az az első, valóban a huszonegyedik századnak szóló épület Budapesten. Amit Ön egy primitív számítógépes építészeti tervezőprogram ötlettelenségét tükröző formának lát vagy láttat, az kivételes tudatossággal, fantáziával, formaérzékkel megfogalmazott művészi alkotás, amely jóformán minden jelentősnek tekintett újabb budapesti épülettel szemben világos emberi, történelmi, nemzeti és kozmikus üzenetet hordoz. (Nincs kétségem afelől – a naiv megközelítésen túljutottunk már –, hogy ez maga ok volna a lebontására.)

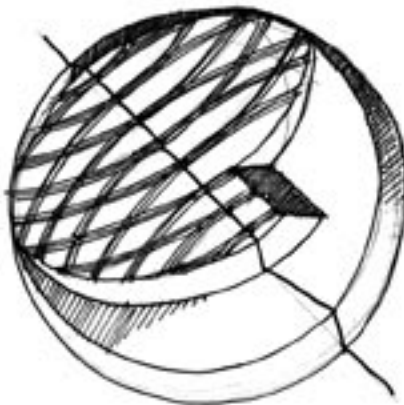
Ahol a forrásház áll, az a hely – a pálos sziklakápolnával a háttérében – Budapest geomantiai talppontja. (Hogy a geomantia nálunk egyelőre áltudománynak, babonaságnak számít és illetlenség komoly összefüggésben említeni, az mit sem von le létezésének tényéből és jelentőségéből. Európa és a világ jelentős városaiban gondot fordítanak rá ma már, hogy a felvilágosodás korától feledésbe merült, ám addig az építészet számára a legfontosabb tervezési szempontot jelentő tudást a település érdekében hasznosítsák. A személyes élet mindennapjaiban, a betegségmegelőzésben, sőt a magánházépítésben egyre jobban terjed ennek a tudásnak a felelevenítése Magyarországon is. De a „hivatalos” és az „alternatív” felfogás közötti szakadékot nagyon nehéz átlépni. Ezt jól jellemzik például a Népszabadságnak a gúnyos hangnemtől megszabadulni nem tudó tájékoztatói az Attila-dombot gyógyulásért felkeresőkről. A helyet és az ott folyó események megértését éppen a pontos geomantiai információk hiánya nehezíti és csökkenti használatának hatékonyságát is, különösen összehasonlítva például a szomszédos Szlovénia egyik hasonlóan gyógyító erejű helyével,

ahol a területet felkeresők nyomtatott egészségügyi tájékoztatót kapnak arról, hogy a helyszínen megjelölt pontok milyen problémák orvoslását segítik elő. Vagy Muraszombat központjában a kipusztulással fenyegetett park évszázados fáit ugyancsak a geomantia segítségével mentették meg a pusztulástól, amire a város igen jelentős összeget áldozott – szemmel látható eredménnyel.)

Ezen a helyen gyógyvíz fakad, amelyről Brown, angol orvos 1673-ban írja: „A természettől meleg budai fürdők a világon a legjelentősebbnek tartatnak. Budán nyolc fürdő van, ezek közül az első, mely a Konstantinápolyba vezető úton van, mely közvetlen a magas, sziklás hegy lábánál buzog fel...” Ortelius 1615-ös leírása szerint: „...a víz a fürdőben folyamatosan ömlik, egy sziklából jó, mely felett a Blockhaus áll, s különösen télen olyan forró, hogy az ember bőrét megveresíti, egyúttal olyan hasznos, hogy hideglelést, rühességet és bélpoklosságot gyógyít.” A régen itt állott fürdő a Szabadság-híd építésekor, a terület feltöltése miatt szűnt meg, a forrás a térfelszín alatt, a híd tengelyében egy hatszögletű kupolás csarnokban van, részben ez látja el gyógyvízzel a Gellért fürdőt. Ennek a föld alatti kupolának a föld feletti megjelenítése az új forrásház, amely azonban nyolcszögletű, hogy Buda nyolc forrását, illetve a nyolc legjelentősebb budapesti gyógyfürdőt jelenítse meg.

Budapest számára a gyógyvíz több, mint idegenforgalmi nevezetesség (egy újságírói megállapítás szerint a fürdők idegenforgalmi propagálására aligha lehetne ennel a forrásháznál hatékonyabb módot találni), a Kár-

pát-medencében lévő természetes gyógyító erők legeleveníbb megnyilvánulása. A Budapest, mint fürdőváros jelszó – aminek ez a forrásház a nyilvánvaló szimbóluma –, a Kárpát-medence természetadta gyógyító erőforrásainak hasznosítására történő legerőteljesebb felhívás.

Dévényi a Gellért Szálló belsőépítészeti rekonstrukciójának tervezésével foglalkozott az elmúlt években. A Fővárosi Levéltárban őrzött 16 doboznyi, évtizedek, vagy talán keletkezésük óta nem bolygatott tervet nézte át (állapotuk miatt ezek zárlat alatt vannak) az elpusztított eredeti berendezés rajzainak feldolgozásakor. Ennek egyik eredménye, hogy az egész épületet és bútorait is átható sajátos stílusjegyeket jelenleg mindenki másnál jobban ismeri – és alkalmazni is tudja (ami a forrásházon és a rekonstrukcióhoz készített tervein egyaránt leolvasható) – az Ön állításával szöges ellentétben, másrészt tapasztalhatta, hogy (műleírásából idézem): „a homlokzati kókosznignáció lapjai 1915 őszén készültek. Miközben Przemyslnél a monarchia végórát sejtető ádáz ütközet folyt, a nyugodt Budapesten, a Sáros (azaz Gellért) Gyógyfürdőt tervező építész irodájában a monarchia egyik utolsó nagy alkotását tervezték, amely méretei, jelentősége, de a magyar formakincset idéző építészeti gondolatisága okán is a nemzeti egységet jelképezi.” Dévényi (miután a Gellért Szálló berendezésének az ő tervei szerinti rekonstrukciója a külföldi tulajdonos gazdasági megfontolásai miatt elakadt) a forrásházzal ennek a gondolatnak és jelképiségnek a huszonegyedik századra érvényes megfogalmazását kívánta adni.

Tehát Budapest geomantiai talppontján (azaz a városon áthaladó egyik – egyébként a Szabadság szobor által, más hasonló közép- és kelet-európai felszabadulási emlékművekhez hasonló módon súlyosan terhelt – energia-, vagy élettengely, Ley-vonal legdélibb kitüntetett pontján, az átalakulás, a kezdet, a születés minőségét megtestesítő helyen) áll az a kupola, amely Budapestnek és Magyarországnak a jövőndő Európa számára nyújtható egyik legfontosabb értékét: a természet adta gyógyítás lehetőségét jelképezi. Húsz év múlva a most születők gyengébbnek fogják tartani minőségi értelemben az egész Gellért téri épületegyüttest, mivel nem tudják majd elválasztani az újat a régitől – írja Ön, nemcsak megdöbbenő műveletlenséggel, de réműletbe ejtő érzéketlenséggel is előre vádolva az eljövendő nemzedéket. Ha ma örömmel veszik birtokukba a járókelők a tér padjait, az új, izgalmas látványokat, a forrásház lépésről lépésre kibomló rétegeit, húsz év múlva miért ne volnának erre képesek? A forrásház éppen az élmény érzékletes megközelítéséhez segít minden részletével. Húsz év múlva nem fogják észrevenni a félgömbkupola opeionján át besütő nap fénykúpjának eleven mozgását (ami minden kupola kozmikus képzetének alapja)? A közvetlen és tükröződő fények végigkísérik a négy égtájnak megfelelően a pillérekbe vésett kozmogrammokat: keleten a Hold (csíkszeredai faragás), délen a Föld (szkíta aranykorong), nyugaton a Nap (népi fafaragás mintájára készült) vésetét és északon az Orion csillagkép Nimród tamgával közös ábrázolását. Köztük földi jelképek kaptak helyet: a hétszer vágott címerpajzs II. András címeréből, a kettőskeresztes címerpajzs V. István pecsétjéről, Pest címere 1481-ből és Budáé a XVI. század elejéről, legkorábbi előfordulásaik ábrázolásmódjával. A kupola alsó övén Weöres Sándor verse olvasható (a négyes, földi világmóddal szemben a hármas, égi modell):

Ének a határtalanról

*Amikor még senkise voltam,
fény, tiszta fény,
a kígyózó patakokban
gyakran aludtam én.*

*Hogy majdnem valaki lettem,
kő, durva kő,
hegylejtőn, jég-erezetten
hömpölygetett nagy erő.*

*És végül élni derültem,
láng, póre láng,
a szerte határtalan úrben
mutatom valódi hazánk.*

A forrsházban üldögélők szorgalmasan betűzik.

Dévényi a Gellért Szálló alkotói iránti kivételes alázattal Sebestyén Artúr saját betűivel és az ő vázlatán látható formában kedvenc dekoratív motívumával, egy tengeri csikóval tiszteleg alkotásuk előtt az ő szellemükben megformált terasz mellvéd egyik végfalán olvasható vésettél. Az alaprajzában a szálloda középső tetőfelépítményének körvonalát követő útburkolat két végén két-két gránitkorong képez kaput. A homokfúvott minták mintegy fogadásul a rakamazi ezüstkorong turulját, a pazirlíki szkíta vagy hun szarvast, az esztergomi várkapolna oroszlánját és egy szkíta táltos lovat ábrázolnak. A fehér kőből faragott kupola közepén áll az élénk színű, mázas kerámiából készült kút, amely a Zsolnay-gyár révén idézi fel a rokonságot a fürdővel. A víz által életre keltett, sarjadó rügyet formázó kutat (Dobány Sándor munkája) a száz évvel ezelőtti Zsolnay termékekről ismert színvonalú eozinmáz borítja, ebben a különös sűrűségű pontban az egyik legszebb és szorosan a nemzeti kultúrához kötődő ipari értékre irányítva a figyelmet. (Ez a Budapesten új alkalmazásban megjelenő építészeti kerámia még azon is segít elgondolkodni, miért nem a kivételes nemzeti értékek megfelelően bántanak az ország a Zsolnay-gyárral.) Innen, a középpontból a nyolc csapból kiömlő víz nyolc csatornán folyik el nyolc örvényt formázva a kupola terének peremén. Ha megindul a víz (amit egyelőre a kisteljesítményű szivattyú áramdíjának fedezetén vitatkozó lehetséges üzemeltetők megegyezésének késlekedése akadályoz), akkor annak mozgása igazi, ellenállhatatlan élettel fogja telíteni a kupola terét és környezetét.

A felrótt vád a túlzó kőhasználatról nemcsak a kő oldott formálása miatt indokolatlan, amit a folyó víz megjelenése fog tovább fokozni, hanem a Szent Gellért tér közlekedési rendje miatt kialakult zónák különböző kezelése miatt is. A tér Duna-parthoz közelebb eső szeletén a fa- és fémszerkezetű, hullámszó felületű padok határozzák meg a park látványát. A víz legerőteljesebben a metrókijáró fölé épített, alulról átlátszó, jelenleg még füvesített medence adja majd (terve korábban készült, mint az Erzsébet téri medencéé), ahonnan a víz alóli felbukkanás élményével érkeznek a felszínre a mozgólépcsővel a metró utasai. Fölé még fából épült stég és szobor is kerül majd – a terv szerint. Formájával a Duna egykor itt kiszélesedő medrének vonalát idézi fel belekapcsolva a kompozícióba az eltűnt időt.

Az elegáns lámpasorral kísért sétány túloldalán is háromszögletű gyepes terület van egy Dévényi tervezte ivókúttal és egy megdöböntő eleganciájú és finomságú kőpaddal a sarkán, a kő puhaságának újabb bizonyítékával. A munka magas színvonalú, kivételesen igényes kivitelezése miatt fontos említeni, hogy azt a Strabag Rt. (Fábián András főépítésvezető), a kőfaragó munkát a Reneszánsz Rt. (Furka Dávid építésvezető irányításával) végezte.

Tisztelt Martinkó Úr!

Végezetül az Ön záró szavainak kifordításával hadd kérdezzem: az egyszerű, döntési helyzetben nem lévő, zsúrikben helyet nem kapó, az ítéletalkotáshoz szükséges információkkal és műveltséggel nem rendelkező városlakónak hány alkalommal kell bekapnia a kritikus által az értékelés helyére csempészett manipulációval töltött kakukktóját?

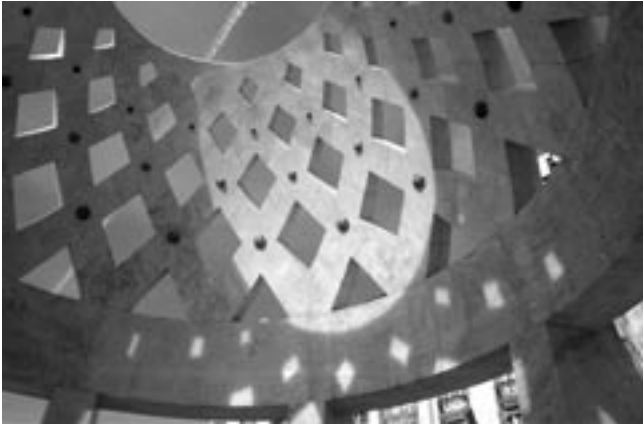
Amilyen például az Ön valótlanágokkal terhes legutóbbi, május 28-i cikke a budakalászi faluházról.

Gerle János

* Az események ilyenén láncolata az ötvenes évek szocreáljának győzelmes térhódítását (Vita építészetünk helyzetéről), a hatvanas évek házgyári egyeduralmának bevezetését, a hetvenes évek stílustisztító hadműveleteit („Tulipán vita” a paksi házgyári elemek emberi léptékűvé tételének megakadályozására) idézi. Napjainkból pedig kísértetiesen hasonló példa olvasható Vargha Mihálynak az ÉS 2002. november 29-i számában megjelent Még gödörben című írásában, amelyre mint az építészeti internetes honlapon található érdekességre hívja fel a Népszabadság olvasóinak figyelmét A. N. M. (március 4.). Vargha Mihálynak az épülő Millenniumi Városközpont koncepcióját megkérdőjelező, egyébként racionális írásában van egy elrejtett, de ki-kilátzó szál, ami a probléma gyökerének magyarázata kíván lenni – a vajtűfülek számára. A.N.M. éppen ezt idézi az írásból:

Az 1998-as országgyűlési választásokat követően a Kós Károly Egyesülés konferenciát tartott, ahol megállapították, hogy az akkor épülő, Bán Ferenc-féle Nemzeti Színház nem alkalmas szerepének betöltésére. Makovecz Imre ezután arról nyilatkozott a sajtóban, hogy a piliscsabai auditorium maximum van olyan jó, mint a Nemzeti Színház lett volna, amelyet most már a Dózsa György útra kellene helyezni az általa tervezendő Nemzeti Pantheon és a helyreállítandó Regnum Marianum mellé. Ennek a koncepciónak a részeként készült a Nemzeti Színház elvetélt orosz tervváltozata. Bár Orbán Viktor a maga változatát építtette meg a Duna-parton, Makovecz Imrének a részvételét az akcióban Corvin-lánccal honorálta.

Itt van tehát a pontos recept az építészeti kritika fegyverként való felhasználására (Vargha Mihály írásának első mondata: Az építés folyamata háború, ami némileg szabad interpretációja Makovecz Imre gondolatának, miszerint az építés dráma.). Használati értékén nem változtat, hogy állítása szemenszedett hazugság és mocskolódását azzal kendőzi, hogy egy nemes cél érdekében folytatott küzdelemnek állítja be leleplezését, holott nyilvánvaló, hogy tisztában kell lennie azzal, hogy ha valóban a közbeszerzési törvény eredeti szándékának megfelelő érvényesítéséért, a nemzeti érdekek képviseletéért száll harcba, akkor súlyos téveszme fegyverét éppen Makovecz Imre és a Kós Károly Egyesülés ellen fordítania.

A SZENTGELLÉRT
GYÓGYVÉRDŐ
TERVEZŐ ÉPÍ-
TÉSAK:
OLDÓTYÉN ARIVR
HEGEDŰS ARMIN
STERKIVIDOR
ÉMLÉKÉRCÉ 1904
2002

BEVEZETÉS AZ ALACSONYFREKVENCIÁS ÉS A FREKVENCIÁKON TÚLI GEOBIOLÓGIÁBA A CSIPKERÓZSA, A KÖKÉNY ÉS A GALAGONYA TAVALYI VIRÁGBABORULÁSA ÜRÜGYÉN

A Kárpát-medence tájtemplomában, ahol gyógyvízből is több fakad (ill. fakasztható), mint a földkerekségen együttvéve, evilági valónk szellemi rezgése, vagyis kozmikus valóságunk szellemi vezetője, Szűz Mária olyan bőségesen adja szerető intéseit, mint sehol másutt.

Égi Édesanyánknak csak az utóbbi kétszáz évben hitelesnek nevezett jelenéseit is sok volna felsorolni, mert anyai intései már ezres nagyságrendűek. A Kárpát-medencei üzenetek csak ritkán szöveges intések, akkor is nagyon rövidek és tömörek, mint Csíksomlyón: „Gyertek, látásom van.” A hosszú szöveges magyarázó intések a nyugati világ értetlenségének szólnak. A világon eddig végbement jelenések helyeit a legmagasabb rendű szakrális földrajz köti egybe a lélek a földi létben lehetséges legmagasabb beavatási fokával. Az utóbbi húsz évben több mint kétszáz Mária kép és szobor könnyezett vért – nullás vért. Vért = tudatminőség, tovább = isteni tudat. A nullás vér mindenkinek adható, azaz: ADJ! Mindhiába, a ma embere nem akarja tudni hol van, és miért. Az üzeneteket megérteni, vagyis a Bölcsesség Istenasszonyát méltóságába visszahelyezni csak egyénileg lehet. Az Istenanya tisztelete a Teremtő és a természet tisztelete, az életet alkotó négy őselem tisztelete is. Ma nem tiszteljük a négy őselemet, és az ezekből épülő testünket sem.

Hol van az a tudatszint, amelyet Theophylaktos Simokattes így ír le: „A tüzet, a levegőt és a vizet tisztelik, a földnek verseket dalolnak, de csak azt imádják, aki a létező mindenséget alkotta, s ezt Istennek nevezik.”

Alig százötven éve, hogy elért bennünk a nyugati társadalmak tébolya; hogy az életet alkotó négy őselemet zsarnoki módon próbáljuk kordában tartani és kirabolni. Rákényszeríteni akarunk az egész Teremtésre: a vízfolyások eltérítése, az erdők nyakló nélküli irtása, a végeláthatatlan szennyáradat visszaergetése a természetbe, a mellénk rendelt állatvilág példátlan gyilkolása stb.

Nem a modern civilizáció teljes elvetéséről van szó, hanem annak az igen mély érzelmi kötésnek a felébresztéséről, amely minket Földanyánkhoz, ezen belül a Kárpát-medencéhez köt.

Ami ebben a gócpontban történik, az hat ki a perifériákra. Ezt többek közt a Habsburg hatalom-iparosok is tudták és kegyetlen tudatossággal pusztítottak mindent, ami ezen a területen a fizikai és szellemi térben tartást ad. (Nyelvünk és valós történelmünk pusztítása, szent helyeink lerombolása, beleértve Szűz Mária- és Boldogasszony-szentélyeinket, Szent Margit koporsójának összezúzása, a Szent Korona átalakítása, a Föld utolsó csillagvárosának lerombolása, stb.) Sajnos ez a sorozat nem szakadt meg a Habsburgokkal.

Figyeljük meg, hogyan változott a világ a fejünk fölött ebben a FELiratban, vagy inkább a szavak mágiájában.

ASSUNTA¹ EST IMPERATRIX ORBIS UNIVERSI
AUSTRIA EST IMPARARE OMNIUM UNIVERSALIS
AMERICA EST IMPARARE OMNIUM UNIVERSALIS

Aztán egy mondat a nagyhatalmi politikában magukat „illuminátus”-nak mondóktól, akik a megszerzett féltudást a hatalom érdekében használják:

*Aki Kelet-Európát uralja, uralja a Világ-szigetet is;
Aki uralja a Világ-szigetet, uralja a Világot.*

(John Halford Mackider után

Zbigniew Brzezinski igazán „illuminált” vallomása.)

Mi élünk a Föld szívcsakrájának közelében, így feladataink is ehhez kötődnek. Itt az egyén misszióját is annak a népnek a missziójával kell összehangolni, amelynek fia. A magyarság nem származást, hanem tudatállapotot, belső értéket jelent. A magyarság csak akkor tud fejlődni, ha az egyén és a nép szintjén is képes a példamutató áldozatra, áldozatra kész, feltétel nélküli szeretetre. Amíg a Kárpát-medencében kétség uralkodik, addig a világban is kétség uralkodik. Azt azonban mindannyiunknak önmagával kell eldöntenie, hogy hol kezdődik a vakhit, a személyes megtapasztalás vagy az egyéni hitvallás és a bizonyosság.

Óriási az a misztérium, ami a magyarságban a Boldogasszonyához való ragaszkodásában még mindig él. Ót csak a magyarság nevezi Boldogságosnak és Szépnek. Mária a hite miatt Boldogasszony.

Boldogasszonyunk = (energetikailag egyenlő) Regina Hungarorum = Mária Király = Életfa; Mária = Élet, vagyis az élettől függ az élet!

Az Életfa itt él köztünk mindig, ennek semmi szüksége sincs sem hitrendszerekre, sem tudományra... A hitnélküliség öntörvényű és embertelen. Az Istenanya nélkül elárval a vallás, egész népek és az ember. A Teremtő Istenanya kiveszett a jogrend szerint élő népek tudatából és vallásából.

Ha a magyarság összefogna, engesztelődné és megbocsátana, a Földet menthetné meg! Ha az egyén nem gondolja, mondja és cselekszi ugyanazt, akkor ott nem a Regina Hungarorum jelenik meg, hanem a legvadabb démoni energiák. A Regina Hungarorum fénylő energia-perdületének függőleges metszete egy ember nagyságú kettős kereszt, vagyis az Életfa, amely minden gonoszsgót a testből kisöpör.

Az Életfa és az Élet tisztelete a természetet és a testünket alkotó négy őselem tisztelete, ami saját fizikai testünk templomá történő újraalakításával kezdődik. Testünket megbecsülni és dolgoztatni kell. Addig teljes tévút minden szellemi út, ima vagy meditáció, amíg a fizikai testet nem tisztítottuk és dolgoztatuk meg. Szellemi erő csak akkor léphet be, ha a fizikai test erre

¹ A menybement Szűz Mária

fel van készítve. A fizikai test meg csak akkor léphet előre, ha ez a lélek és a szellem szintjén már eldöntött.

A magyar ember belül tiszta kell maradjon; folyamatosan saját templomában kell tartózkodjon. Csak a belül tisztátalan vádolja a másik tisztátalant. Aki belül tiszta, az nem foglalkozik a másik tisztátalanságával, más dolga van.

Jelen pillanatban tömegek szédültek az autó-TV-számítógép „szenthárom-ságába”. Kapaszkodva a tolható bevásárlókosárba, mint az imazsámolyba a fogyasztás katedrális méretű templomaiban. A test templomát elszennyezzük az élelmiszernek mondott, halott anyagok tömegével. A fizikai síkon szennyezett embertől nem lehet elvárni, hogy lelki és szellemi síkon tiszta legyen. Aki nem eszik élő anyagot, az ne várja az ébredést vagy a beavatást. A szennyezett és materiális ember a félelmet nem engedheti el.

Az elemek már nem élnek, erejükből még annyira telik, hogy a Teremtőt újra felismerjük. Az elemek olyan pusztító erejét zúdítottuk magunkra, hogy kénytelenek vagyunk ébredezni. Földanyánk folyamatos frekvenciaváltását éljük tudattalanul. Most itt van az átfórmáló erő, de mi nem vagyunk hajlandók lemondani semmiről, pedig élethelyzeteinket tényként kéne elfogadnunk. Ha élethelyzeteink megoldásában nem vagyunk hajlandók az anyagi világból kilépni, akkor a változások a mi részvételünk nélkül zajlanak, így a fizikai szinten fájdalomként és betegségként jelentkeznek. Ami nem tetszik a mai világban, az életünkben, azt úgy tüntethetjük el, hogy mi magunk megváltozunk. Már a XVIII. században Chaldini német fizikus a hegedűjére helyezett vékony fémlemezeken a változó homokformákkal bizonyította, hogy más-más frekvencia más és más formát hoz létre. Vagyis minden megvalósult forma saját frekvenciánk eredménye: ha mi változunk, a világ is változik! Most meg kellene érteni, hogy a modern ember nem a fejlődés csúcsára érkezett, hanem katasztrófa előtt áll, mind materiális, mind spirituális szinten.

Kiszigerelt Földanyánk öngyógyító frekvenciaváltása akár szelíden, hosszú idő alatt is végbemehetne, de jelenlegi éretlen természetünkkel arra ítéltük magunkat, hogy egy ismeretlen világban éljünk, az univerzum törvényeinek teljes elfelejtésével, így a gyors változások lehetőségét teremtjük meg és fokozzuk tovább. Elértük, hogy idegenként élünk egy ellenséges világban, amelynek egyetlen öngyógyító rezdülése mindenestől idézőjelek közé teszi mindazt, amit jelenleg filozófiának, valásnak, művészetnek és politikának hívunk.

Ha szeretetteljessé válik a világ, az kevesebb áldozatot, ha harciasak maradunk, az sok áldozatot követel. A szeretetteljes gondolat és cselekedet jó irányba viszi a világot. Ahogy ma a többség viselkedik, annak háborúk és természeti katasztrófák a következményei az áldozatok sokaságával. Az ember intellektuális szörnyetegként pusztítja a Földet, az ártó szenvedélytömegméretekben és ünneplőben adja el magát. Tömegekből fog elementáris őserővel kiszakadni a Földnek és az Égnek tiszteletet adni akaró ösztön, ha a sötétség és a csend beáll.

Földanyánk frekvenciaváltásaikor az állatvilágot néhány nap alatt megérinti a magasabb tudat, a növényvilággal vele él, csak az ember nem érti az üzeneteket, és nem akar változni. Nézzünk most a természet nyelvén írt kegyes üzenetekből néhányat a múlt év tavaszáról. Többek közt ilyen, ahogy az amúgyis gyakran szomszédságban élő három rózsaféle: a csipkerózska, a kőkény és a galagonya hordozta még a múlt évi termését, amikor levelet haj-

tottak, illetve virágba borultak. Virág és termés; jin és jang, női és férfi princípium egyidőben, ugyanazon a növényen, átnyúlva az évkörön. Azért, hogy létező tulajdonságainak összességéről adjanak tanulságot és láthatóvá váljon, hogy a létezés időben és térben semmilyen rögzített, változatlan és nyugvó formát nem tűr meg. Mindhárom ficska emberemlékezet óta a magasabb tudat üzeneteinek hordozója. Mózesnek az égő csipkebokorban jelenik meg a Teremtő. Eroszt a csipkebokor tövében csipi meg a méh, amikor is édesanyja, Vénusz felé sietve eltöri ilatszeres üvegét és a rózsák vörösre, és illatozóvá változnak; aztán a mi időnkbe érve: a születés barlangja körüli fehér rózsák már vörösek a golgotai kereszt lábánál.

A hermetikus kereszténység, a grál és a rózsakeresztes szelentudomány a rózsát a keresztre emeli, Mária pedig már maga a Titkos Értelmű Rózsza, a Rosa Mystica. Az üzenetek megértéséhez megint a növény lényegét hordozó ősi elixírjeink visznek közelebb.

A csipkerózsát természetesen a Vénusz ősprincípiuma felügyeli. (A vörös rózsáknál Jupiter is jelen van.) A rózsza elixírje arról beszél, hogy a szeretet és a szépség egybekel: Boldogságos Szép Szűz Mária, ahogy azt Erdélyben mondják. Ez így kimondva akkora erő, hogy a testet azon mód elhagyja a gonoszság csírja is. Energetikai vetülete egy tökéletes női száj.

A vadrózsza szirmaiból készült elixír segít kifejezni gondolatainkat félelem és ellenségeskedés nélkül. (Az elixírt is megőrző hagyomány pontosítja, hogy akkor szedjük a szirmokat, amikor már maguktól is hullanának, nem a szépsége teljében lévő rózsáról, amikor az a szeretet és szépség himnuszát énekli.) A rózsza elixírje lágy hangot hoz – nem kizárva belőle az erőt – mindazoknak, akik hallgatóság elé állnak. Életet visz a monoton és unalmas hangú ember beszédébe, és átsegíti a végzethívőket a holtponthoz. Segít elfogadni a másikat, legalább az udvariasság szintjén. Elvezet a szív mélyén rejlő harmóniához és szépséghez, valamint segít az igazi szépségre lelteni a divataradat közepette is. Életet lehel a fáradt, levert és életunt emberbe.

A csipkerózsza elképesztő életerőt hordoz. A legádázabb földben és a legképtelenebb helyen is újra nő. Ezt a képességét elixírje is közvetíti. Birja a fagyot és a rekkenő hőséget, az állatok fogát és az ember brutalitását. Életerejét a mennyei ké-

mia adja, csersav anthocián (ami a búzavirágot kékre festi), szilikát, az A, C és E vitamin összhangja, melyet asztrális erők hangolnak. Az asztrális erők jelenlétét tüskéi és gubacsja jelzik. Ha a bogvóját is használjuk az elixírjéhez, az lágyítja és táplálja a torokot és mindent, ami a beszédhez és a kommunikációhoz tartozik. Gyors folyásúvá teszi a vért, rendezi a has, illetve a gyomor károsát és görcseit. A virág, a bogvó és a gubacs szárnyakat ad a léleknek, mivel rendezi a testnek a lélektől való elhajlásait. Táplálja a méhet és fokozza a férfi ivarsejtek életképességét. Segít a meddőségen. Amit a Vénusz felügyelete meghatároz az emberben, ott a csipkerózsza is kész a segítségre. A Vénusz meghatározza az utódnemzést, az arcvonások megőrzését, a belső nemi szerveket, az erek állapotát és majdnem hogy izületesen kötődik a női nemzőszervekhez. Bizalommal fordulhatunk a rózsához: fejfájás, depresszió, idegbetegségek; stressz, álmatlanság; torokfájás, bronhitisz; bőrbetegségek, allergiák; rendszertelen, zavart és fájdalommal járó menstruáció esetén is.

Korunkban elképesztő méreteket öltött a gyökértelenség, aminek a fő oka az ember első energiaközpontjának, a gyökércsokornak (csakrának) a szintjén lévő zárlat. Idegenként járunk a Földön, nem értve annak az üzeneteit, pedig testünk finom ásvány- és érc-kötései közvetlen módon reagálnak Földanyánk változásaira.

A csipkebokor majdnem minden talajon megnő, de leginkább az agyagos-homokos, kissé meszes talajt szereti, ahol még egy kis vas is van. Ezt a vasat felemelve magnetitté, mágnesvassá alakítja. A magnetitkristályba születésekor kódolódik a születési hely egyedi földmágneses mezejének (rejt-) jelrendszere. Ez az ami visszavezeti a költöző madarakat, a lazacot, az angolnát – és az embert a születési helyére, a szülőföldjére. Az embernél gazdagon található magnetit az idegrendszer szöveteiben, aztán a szemöldöknél, a nyakszirt, az ágyék és a talpak zsigereiben és idegfonataiban, valamint a könyék- és térdüregekben.

Fizikai szinten a magnetit zárja a sebeket, főleg a kéz és a láb sebeit, földereje fizikai erőt és igazi „földelést” ad. Jelentős részt van a szeretet mágneses sugárzásában, bátorságot ad és növeli a férfierőt. A radiesztézia művészete is jórészt a testünkben lévő magnetit kristályok utasításán (programozásán) alapszik.

Minden hely mágneses módon belénk íródik, ahol az élet meghatározó tapasztalatait szereztük, illetve az ott szerzett tapasztalatok minősége nyitja vagy zárja a test mágneses terét, az asztálistet. Így a csipkerózsza elixírje nagy segítség ahhoz, hogy hazataláljunk. A haza, illetve önmagára talált ember sugárzása más kereső embert is elindít.

Egyedülálló hangszerünk, a tárogató rózsafából készül, ez adja az emberi fül számára már nem hallható, alacsony vibrációjú mélyhangokat, amelyek az ásvány- és növényvilág, koboldok, manók, gnómok és tündérek rezgésével harmonizálnak, valamint az ember szakrális anatómiájához tartozó első energiacsokorral. Ehhez a csakrához tartoznak az olyan lényeges megnyilvánulások, tulajdonságok, mint az ártatlanság, az örökkévaló gyermek tisztasága, a bölcsesség, a szűzies tisztaság, az anyaság szentsége, az anyagi lét biztonsága... Ezek vesznek el mindjárt itt, az első csakránál, ha a földi élet harmóniája megbomlik. Tehát a tárogató rózsafa-rezonanciája a Földanyát és az embert egymáshoz emeli.

A rózsafa szárán a tüskék jelentik a valós ismerethez való eljutás nehézségeit, melyeket a rózsafa vibrációja fenséges tárogatószóvá emel. Ha kell, rózsává változik az étel Árpádházi Szent Erzsé-

bet kötényében, vagy soha el nem hervad, mint Mexikóban az Égi Édesanyánk által a Tepeyac csúcsára tett rózsacsokor, a Guadelupe-i Notre-Dame-ban idestova ötszáz esztendeje.

A Rosa Mystica rózsafüzérének végtelen ereje nélkül nem érhetnénk elegendő a csipkerózsza szellemi teréből sem. A használatának eredete elhomályosult. Annyi bizonyos, hogy a „Virgo Paritura” az egyiptomi Isis, a kelta Istenanya, a mi Boldogasszonyunk és az őskereszténység Mária tiszteletéből átmertve – több száz év tilalom után – a kelta Szent Bernard óriási szellemi teljesítménye és politikusi eleganciája révén került újra vissza a nyugati kereszténység tudatába. Így vált a rózsafüzér kézbe vehetővé.

A rózsafüzér mágneses memóriája és öntisztítása akkor a legerősebb, ha a rózsafából készült szemek ezüstláncon fűződnek! (Ma már lényegének teljes félreértése és nem tudása miatt akár műanyagká és alumíniummá zuhlott.)

Mária a legismertebb jelenések során (Párizs, La Salette, Lourdes, Fatima, Amszterdam, Garabandal, San Domiano, Medjugorje stb) mindig tanítja a rózsafüzér erejét. San Domiano-ban kevesebb, mint egy kilométerre egy NATO reptér hangzavarától (micsoda szimbólum és hitvallás!) többek közt a következőket hagyja ránk: „Nemsokára, amikor a történészek a világ arculatát megváltoztató eseményeket keresik, fel fogják fedezni, hogy azok nem csaták voltak, hanem imák.”

A Mária jelenések tüneménye nem a könnyelműen elhanyagolható dolgok egyike, hanem meghatározó esemény, mint a felső világ segítségnyújtása. Csodás érmének megjelenése óta Mária-korszakban élünk (1830. júl. 18.): „Isten csak egy jelet ad ma a világnak, engem.”

II. János-Pál pápa 1981-ben, Németországban a harmadik fatimai titokra kérdezőknek feltűnően zavartan, elcsukló hangon rózsafüzérért felemelve ezt mondta: „Íme a fegyver, amely megvéd minket a jövő szenvedéseitől. Helyezze magát vissza az ember az Istenanya kezébe.” Még hozzátette: „Ne féljete!”

A rózsafüzér a Pater és az Ave számolását segítő „szerszám”, „tantra” és „mantra” együtt, ami önmagában is igen elmélyült bölcseletre vall. Ha megfigyeljük a rózsafüzért, egy kört és egy egyenes vonalat látunk, ami a tradíció mélyrétegeiből hoz fel egyetemes jelképet. Az egyenes a teremtő energia (a férfi jelleg

ill. lehetőség) pozitív pólusa, a kör pedig ugyanannak az energiának a negatív pólusa (a női minőség jellege ill. lehetősége). A körtől indított egyenes szár egy kereszttel kezdődik, ez így a Vénusz ősprincipiumának képjele (hieroglifája). A kereszt Jézus halálának és feltámadásának hitvallásán túl nagy erejű műveleti (operatív) ősforma. Az egy formáról induló gravitációs hullámok minden információt tartalmaznak arról a formáról, illetve tárgyról. A szerkesztés szabályainak megfelelő keresztforma, nagyon széles skálán mozgó geobiológiai harmonizáló hatásán túl képes a tudatot a felsőbb valóság felé kinyitni. De ellenkező hatást is kiválthat, ha a szakrális geometria szabályait tudatlanságból vagy tudatosan megszegjük.

Ha tovább folytatjuk a rózsafüzér jelrendszerének elemzését, azt látjuk, hogy az egyenes száron 5 szem van, ami megfelel az alkímiai kvinteszenciának vagyis az anyag áthevítése a szellem által (vagy az anyag átszellemítése az Ige által). Vagyis a csipkerózsa virág öt szirma az anyagba születő szellem jele is, vagyis az emberé. Az öt szemből hármat közrefog két távolabb lévő szem. A közrefogott három szem az univerzum szellemi dimenziójának hármasságát adja: az anyagi szint kételeműsége, polaritása önmagában hordozza a hármasság lelki és szellemi terét (dimenzióit).

A rózsafüzér egyenese és köre egy máriás elembe találkozik; ez a tízes rendszert hordozó körforma megtermékenyítési pontja a szellemi világot hordozó egyenes által. Vagyis kötés a világ látható és láthatatlan része közt; az alkímista Tűz, művelet közben a Mű létrehozásához.

A kör tízes osztásrendszerben 50 szemet hordoz. Az 5 jelentése mellett a 10 jelentéstartalmával találkozunk, ami az anyagba születés száma. $10 = 9$ angyali kórus + az emberiség. A 9 angyali kórus (vagy hierarchia) közvetíti az Ég teremtő tűzét az emberiség felé. A rózsafüzérszemeken 53 Ave ismétlődik. Az 53 redukciója 8 ($5+3=8$). A 8 a hagyomány üdvösségszáma; az önmegváltás, az önmagunkra találás, a valós Én száma, ahol folyamatos kötésben vagyunk Ég és Föld közt. Az 5-ből és a 3-ból álló 8-as átjáró a Teremtő Szentháromsága felé (3) a titkos tűz által (5). A szentolvasó már a szemek egyszerű elhelyezésével is nagyon mély alkímiai misztériumot fed fel. A szem, vagyis a mag szintén Mária hordozta női minőség, az újratermelés energiáját és lehetőségét tárja fel.

Amszterdam, 1957. május 31.: „... ez minden, a rózsafüzér annak, aki akarja, és aki hajlandó használni a művéhez, ez maga a Só, ez maga a Víz, ez maga a Fény, ez maga az az Erő, amelynek áradásában maga az Asszony van...”

Innen lehetne továbbfűzni a rózsafüzér bemutatását, illetve a „szerszám” hordozta elképesztő lehetőségeket, de ez nem ennek az írásnak a tárgya. Így is elég messziről kell visszakanyarodnunk a kökényhez.

A kökény a kelta naptárt a tavasz kirobbanó erejében, a polaritás elve alapján április 15-től május 12-ig uralja. A kelta papnők a fűzessző „antennájú” és kökény nyelvű eszközzel, sóprúval repültek (révültek) egyik tudatszintről a másikra. Ez a tudatszint alászállásával minősült boszorkányságnak, amiből ránk maradt a sóprú. A keresztény egyház Jézus passiójának emlékére kökényből fonja a töviskoszorút, így a kökény részt vesz a keresztútban és a dicsőségben is. Így a kökény segít az örömteli átváltozásban, energiáját adva azoknak, akik igazukat veszítették, vagy az élet folyamatában önként váltani vagy lépni szeretnének az önmegismerés útján. Ellenben nagyon tud szűrni,

ha még tombol bennünk az irigység, a gőg és a harag. Ilyenkor még ne kérjük a kökény segítségét, sem felsőbb segítséget.

Sokkal többen volnánk képesek az ébredésre, ha a testet akarattal és kitartással fegyelmeznénk. Ehhez is hívható a Szaturnusz, a Mars és a Vénusz ősprincipiumát tuskéi mögött érzékien rejtő kökény. Nem attól leszünk boldogok, hogy nem eszünk húst vagy ipari „élelmiszert”, de minden ilyen dolog elhagyása ébredni engedi a fizikai testet, ami visszahat a tudatra, ahol a felső világot közelebb tudom engedni magamhoz. A húst hússal evő ember aurája áthatolhatatlan. Azon a személyiségfejlődéséhez szükséges üzenet (in-formáció) át nem juthat. A kökényvirág érzéki elixírje oda beépülni nem tud. A gondviselés az aurát körülölelve alkalomra vár (pl. betegség mint esély és lehetőség).

A gondviselés kegyelme mindig időben üzen. Figyeljünk magunkra, minden gondolatunkra, és jelentkeznek a válaszok és a jelzések a testünkön és a környezetünkben. A figyelmeztetések először szinte észrevehetetlenek, aztán a felerősödött jeleket egónk többnyire elhesegeti. A nekünk szóló intések felismerésében készséges segítség a kökényvirág. A jelzések és az intések mindig egyediek, mivel vállalásaink is egyediek. Ha időben változtatunk, akkor nem kell az orvos, a természetgyógyász és a pap...

A kökényvirág serkenti az életerőt és segít kézben tartani a fájdalmak és a szomorúság okozta elesettséget, amikor a láthatáron minden sötétnek látszik. Akkor is segít, amikor a feldolgozandó érzelmek nagy mennyisége zúdul ránk. Megbízható társ kapcsolataink és barátságaink teherbírásának felülvizsgálatánál, valamint régi kapcsolatok és barátságok felújításánál anélkül, hogy a régi viszályok okai feldűlnék az újratalálkozást.

Segítsége után olyan észrevétlen és alázattal illan el, mint virága a szélben felajánlva magasrendű tudományát azoknak: akik rosszul vagy egyáltalán nem tudják megvédeni magukat; akik egy „fal”, illetve mások mögé bújnak; akik sebezhetőek és érzékenyek (ezt gyakran jelzi a felhám és nyálkahártya allergiája. A szénanáthában és allergikus csepegesben lévők mondják is: „Ne gyere túl közel hozzám!”); akik az önsajnálatukból képtelenek kilépni; akiknek idegei legyengültek; a vesék, a prosztata és a bőr betegségeinél, valamint ciszták jelzésénél; az idegek állapota miatti szívelégtelenségek és szívbetegségek gazdáinak; akikbe már a kösvény nyilallik;

A kökény lényge az életnedvek ritmusát újrászervezi, így erősíti az ellenálló képességet és a szív működést. A tél végén olyan, mint egy csontváz, aztán a tél érlelte, könnyen libbenő fehérben virágzik, hogy azután szintén a tél érlelte gyümölcsét meghozza. Amikor már minden gyümölcs leérett, azután, az első fagyokkal kezd a kökény beérni. Ezt a tudatosan visszatartott hihetetlen életerőt hívhatjuk a gyógyításhoz. Makacs kitartással ellenáll a mindent feloldó nyárnak és visszatartja gyümölcssei érlelését, aztán kapunk egy hamvas sötétkék gyümölcsöt, amin alig van hús, csak nagy és rettenetesen kemény mag.

A kökény megtartja azt, amit a „kapzsi” őszibarack eltékozol. Ezt az erőt használjuk az elixírnel és a gyógyításban. Ez az erő az asztrális szféra erőtere, ez vezeti a sejtek szintjén az egész anyagcserét, segíti az életnedveket, vagyis áttelelni segíti az embert. A néphagyomány úgy tartja, ha három egymás utáni napon megesszünk némi friss hajtást, akkor egész évben védve vagyunk a betegségektől. A friss hajtásokkal az éteri erőket frissítjük fel és vesszük magunkhoz.

A szívfájdalmak embere vigaszra lel, ha megszólítja a Bol-dogasszony Anyánk fénylő fehérjében virágzó galagonyát. A szív és az agy betegségeit sem gyógyíthatja ember, csak nagyon avatatlan módon, „barkácsolni” képes. A galagonya azt is megtanítja, hogy a szívbetegnek nem abból kell adnia, amije van, hanem önmagából. Aztán szép csendesen azt is tudtunkra adja, hogy az orvoslás dolga az, hogy az embernek megtanítsa az alázatot, mert a racionális fajtának nincs más módja, hogy alázatra nevelje magát, mint az orvoslás.

A galagonya elixírjének fő erénye a szív újraszületésének segítése a földi lét ideje alatt, ahol háromszor kellene újjászü-letnünk. Először a földi világba születéskor, aztán a tudatosság és kiáradásának elfogadásával, majd az isteni jelenlét elfogadá-sával az életünkben. Ezek lennének a valódi születésnapjaink, melyek előkészítésében a galagonya készséggel segít. (Az egyet-len születésnap, amely felnőtt korban méltatlan az ünneplés-re, az, amelyet évről-évre megünnepelünk.)

Újjászületéseinket a jelenlegi társadalom és környezetünk igényeitől ellentétes irányba – gyakran a családtagok értetlensé-ge és ellenállása ellenében – kell megtegyük. Ilyenkor megint készséges társ a galagonya, mert a szív és a lágy érzelmek ba-rátja és visszafogja a türelmetlenséget. Védi a személyiséget a nem kívánt behatásoktól, de ezzel együtt megnyitja a személyi-ség valós fejlődését gátló sorompókat. Segít megőrizni szívünk meghittségét és önálló gondolatainkat, valamint a számunkra élhető fizikai és szellemi teret. Segít a tudat erejével belevetül-ni az anyagi világba, de az anyagi világról való leválásban is. Sa-játsága, hogy megkönnyíti a fizikai testről való leválást is (ima, meditáció, asztrális utazás, révülés, halál). A szívcsokor össze-hangolásával segíti az ember élettörvényeit a jogrendből a kö-telességrend felé terelni. Ma az ember törvényei a természeti és isteni törvények ellenében hatnak. Tömegméretekben soha nem volt ilyen sötétség. A galagonya elixírje közelebb enged a természet törvényeihez, mivel abban saját belső tükrünket lát-hatjuk meg. A fizikai, lelki és szellemi életterünk tömeges elve-szítése olyan fokon van, hogy a tömeg súlya már elhitei velünk, hogy ez így normális. Ilyenkor is a társ a galagonya a környeze-tünktől való függetlenedésben, főleg az érzelmi kötések rabsá-gából szabadulásnál. Megengedi felfedezni azt, hogy életünk nem telhet el a környezetünktől való meghatározottságban. (Nem függhetünk pénztől, tudománytól, hitrendszerektől, poli-tikától stb. . .) A viláért nem felelünk, de önmagunk megismeré-séért igen. Itt is segít a galagonya, mert feloldja a kapcsolataink és élethelyzeteink okozta feszültségeket (a stresszt).

A galagonya annak belátásában is segítségünkre van, hogy ha lehetetlen ember van a családban, az azért van, mert mi ma-gunk lehetetlenek vagyunk; valamint ha nem vagyunk hajlan-dók változni, akkor megszaporoznak körülöttünk a negatív élethelyzetek és figurák. A galagonya ráébreszt arra, hogy soha nem a másiktól kell elvárunk a boldogságunkat és lelki békén-ket. (Ez jellemzően mai magyar betegség!) Így életünk végéig nem készülünk fel az életre. A ma embere elé a társadalom je-löli ki az utakat: evés-ivás, zabálás, jólét, technikai civilizáció, hig-lötty szórakozás, hitelkártya, otthonunkba eresztett kétdimen-zió „valóság”, stb. . . A lélek így nem tud fejlődni. Nem tudjuk, miért jöttünk és kik vagyunk. A galagonya a szívcsokor harmo-nizációjával segítség ahhoz, hogy újra megnyíljunk a Föld és a Kozmosz információi előtt, amelyek szabályos helyzetben a szív-csokor szintjén találkozza váltanak ki teremtő tudatörvénylest.

A galagonya az üzenetek felfogása felé fordítja a törekvő em-bert. Minden gondolatunkra jönnek a válaszok és jelzések tes-tünkön és környezetünkön keresztül. Aki nem fogja testének üzeneteit, annak a világ jelenségei üzennek, aztán nyolc-tíz jel-zés után jön a frontális ütközés: az infarktus, a rák. A betegség-jelzések folyamán a testünk olyan mértékben szenved, ameny-nyire nem értjük a lelkünk üzeneteit. Ha egy ember nyolc-tíz üzenetet kap, akkor egy falu százat és egy nemzet több ezret. Az üzenetek megértéséhez a galagonya oldja a kétségbeesést, a depressziót és az aggodást. Megengedi annak a tudatosítását, hogy másokat szeretni az a feltétel nélküli szeretet, aminek nem szabhat határt elvárás, kötődés és birtoklás

A galagonya levél, virág és termés kémiai elemzésénél ta-láltak flavonokat, laktonokat, β -szitoszterint és sok pektint. A flavonidok a fénnel vannak viszonyban, a laktonok az éter-és az asztrálest közti együttműködés ritmusával. Az emberi étertest bekeményedéseit és torzulásait, valamint az étertest-be „csípődött” asztrálestet is képes felszabadítani, így a lélek szárnyait szabadjára engedni. Amikor a galagonya virágba bo-rul és éteri fényben úszik, akkor anyagi világunk és evilági lé-tünk szellemi vezetője, Mária tölti fel a szirmokat a lélek gyó-gyítására, aztán a termést a vér és a vérkeringés gyógyítására, a magot pedig a szív gyógyítására. A szív békéjében élő ember még azt is megengedheti, hogy átengedje magán a gonosz-ságot. Erre egyre nagyobb szükségünk lesz. A galagonya va-rázsitala akkor is ajándék, ha képtelenek vagyunk feldolgoz-ni egy elválást vagy halálesetet, és mindig, amikor „törük” a szív: a szívet érő nehéz helyzetekben. Készséggel emeli fel a koncentrálni nem tudó, érdeklődés nélküli, aggodós, szo-rongásos, visszahúzódo és boldogtalan gyermeket. Az iszalag elixírjével kettesben megoldja a soha ellazulni nem tudó em-ber lelkét és izmait. Együtt rávezetnek arra, ha megbántottunk valakit, azt az élethelyzetet ki kell javítani, amíg ebben a földi világban vagyunk. Ketten mesélik el, hogy ne testünket és vagyonunkat mentsük, hanem lelkünket. Elvezetnek ősi „lé-lektükrünk” napi használatához és az alábbi kérdések meg-válaszolásához:

Mi az, amit elfogadunk, és amit állítunk? Dolgom-e az, amit végzek? Gyűlöltém-e? Ki az, akit megértettem vagy megsértettem? Ki az, akinek bánatot okoztam? Hol voltam hamis? Volt-e ben-nem harag, góg vagy irigység? A középkor lovagjai iszalaggal át-kötött galagonyaágot adtak át a Hölgynek. A mi pálos rendünk étkezőasztalain is ugyanez az iszalaggal átkötött galagonyaág állt vázákban a Hölgyek Hölgyének.

Búcsúzóul – a galagonya elvezet ahhoz a tudáshoz, ahol meg-értjük, hogy ebben a világban egyetlen dolog, ami számít: hogyan reagálunk az elénk rakott élethelyzetekre és életfeladatokra.

A földi világ frekvenciaváltásában óriási szerepe van annak, ha naponta jól választottunk és örömrözetünk van, mert egy-re kevesebbek örömrözetéből táplálkozik a felső világ. Saját életörömrünk jelzi, ha jól tesszük a dolgunkat. Végül az együtt megtett út végén a galagonya meghív, hogy újra lehajoljunk és megcsókoljuk Földanyánkat itt, a szívcsokrot ölelő Kárpát-medencében, hogy a csók keltette vibráció minden nép any-jáig, Égi Édesanyánkig felérjen.

Az írásba épült in-formációk: A Mária-jelenések leiratai, Rudolf Steiner, Edward Bach, Charles Raffail Payeur, Roger Tanguy, Wilhelm Pelikan, Szőke Lajos és Viviane Le Monlec előadásai és írásai, valamint a Természet Nagykönyvből való olvasatok.

KÓS KÁROLY KIÁLLÍTÁS A PETŐFI IRODALMI MÚZEUMBAN

Szeptemberig látható a Károlyi palota irodalmi kiállításainak sorában (Petőfi, Jókai, Mándy Iván, Páskándy Géza, Áprily Lajos kiállításai mellett) a Kós Károly életművének szentelt, nagyon színes anyagot felvonultató tárlat. Az Irodalmi Múzeumé mellett a Budapesti Történeti Múzeum, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, az Országos Széchényi Könyvtár és a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum, valamint magángyűjtők anyagaiból összeállított kiállítás Kós irodalmi hagyatéka mellett az ahhoz szervesen kötődő grafikai munkásságát is részletesen bemutatja és dokumentumokban az életmű egyéb területeit is felidézti. A falakon saját könyveihez készített illusztrációi mellett a különféle, általa tervezett, tipografált és illusztrált irodalmi művek reprodukciói sorakoznak érdekes képet adva grafikai stílusának az egységes karakteren belüli változásairól.

Építészeti munkásságát fényképek és néhány, unikumnak számító belsőberendezési terv mutatja be, ezeket 1920-ból származó ülgarnitúrájának gyönyörű darabjai egészítik ki. Az ad a tárlatnak különös jelentőséget, hogy Anthony Gall

teljességre törekvő építészeti dokumentumkötete után felhívja a figyelmet a következő kötetek szükségességére. Nemcsak összes irodalmi műveinek kritikai kiadására volna szükség, hanem grafikai tevékenységének egészére kiterjedő teljes könyvészeti munkássága bemutatására, hiszen a kiállításon plakáttervet, ex libriseket, önálló grafikai alkotásokat is láthatunk. Utóbbiak között különösen érdekes a két 1944-ben született rajz, amint a művész sztanai otthonát elhagyva a távolban feltűnő Kolozsvár felé gyalogol. (Kós levelestárán hosszú évek óta dolgozik Sas Péter, reménykedünk a mielőbbi kézbe vehető eredményben.) A kiállítás nagy meglepetései az Irodalmi Múzeum gyűjteményében lévő, mindeddig teljesen ismeretlen grafikák, közöttük van, amely nyomtatott formában ismert, mint Kárpáti Aurél Kómives Kelemen-ének címlapja, de más 1910-ből (Esteli énekek – Operenciák) és 1911-ből (Ábrahám Ernő: Bús király, és egy itt közölt, ismeretlen műhöz készített rajz) való illusztrációk hirtelen sokszorosára növelték az ebből a korból fennmaradt, ismert eredeti grafikák számát

Ismeretlen műhöz készült illusztráció 1911-ből
(a P.I.M. gyűjteményéből)

(a sztánai Varjúvár 1944-es felégetésekor szinte maradéktalanul elpusztultak vagy elkallódtak).

A kiállítás kurátora, koncepciójának megteremtője Ladányi József, az Irodalmi Múzeum fősztályvezető helyettese, a látvány tervezője Katulic László, aki építészeti terek felidézésével igyekezett a kiállítás atmoszféráját megteremteni. (A direkt másolatoknál hatásosabb volt, ahol elvontabb formákkal dolgozott.)

A tusrajzhoz hasonlóan a Petőfi Irodalmi Múzeum szívésségéből közöljük Kós Károlynak egy 1917 április 14-én Konstantinápolyban postára adott levelezőlapját is, amelynek képes oldalán kuriózumként Kós arab írásjegyekkel írt sora is olvasható. Biztonság kedvéért a magyar szöveget közöljük, ha a kinyomtatott reprodukción nem volna jól kibetűzhető:

Kedves jó Zsigám!

Boldog búsvéti ünnepeket kívánok mindnyájatoknak.

Ezt a szomorú képet csak azért küldöm, mert tegnap itt jártam és mondhatom: szépen tudnak meghalni a török testvéreink. Aki így tud temetni, annak van kultúrája, hiába tagadják a németek. Sokat lát itt az ember, amiről álmodni se tud otthon. Igaz szeretettel

Kós Károly

A kiállításon a kézzel írott, 1915-ös Testamentum és agrikul-túra című könyvecske két lapja is látható. Ennek hasonmás kiadása várhatóan a közeljövőben jelenik meg a Kós Károly Alapítvány kiadásában (ahogy a kiállítást, úgy ennek a kötetnek a megjelenését is a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatja). A kódexírással, egy példányban készült könyv néhány oldala megjelent színesben az 1985-ös Kós Károly képeskönyvben, teljes egészében napvilágot látott fekete-fehér fénymásolatban az 1983-as Bercsényi 28-30 kiadásában megjelent Kós-albumban, és kinyomtatott szövegével az erdélyi Kós Károly Alapítvány (Finna Géza) gondozásában a kolozsvári Gazda Kiadónál 1997-ben.

Talán hasonlóképpen kevésbé ismert adat, hogy a Kós 1917-18-as isztambuli várostörténeti kutatásainak eredményét összefoglaló Sztambul című könyv igen hosszú előkészületek után 1995-ben jelent meg török nyelven Ankarában az oly igen nagy

jelentőségű és ehhez képest igen kevésbé ápoltt török-magyar kulturális kapcsolatokhoz történt értékes hozzájárulásul.

Végezetül egy új hír: május 11-én nagyon elhúzódo előkészületek után, 2500 főnyi közönség jelenlétében felavatták Nagyváradon, a Petőfi-parkban Bethlen Gábor egészalakos bronzszobrát, Kós András szobrászművész alkotását. A szobor vázlatát a művész a negyvenes években készítette el, de akkor nem került sor pályadíjnyertes alkotásának megvalósítására. Hatvan évvel később vetődött fel újra a szoborállítás gondolata és lehetősége, s a kilencvenedik esztendőjéhez közel járó szobrásznak megadatott, hogy jó erőben elkészítse a természetes méretnél jóval nagyobb szobor agyagmintáját, és megérje felállítását (a talapzatot maga tervezte). (G.J.)

A MAKONA Egyesülés és a Kós Károly Alapítvány támogatásával jelenteti meg június elején a NEMZET Lap és Könyvkiadó Kft. Balogh János: Túrkevéstől Óceániáig című könyvét. Megvásárolható, illetve megrendelhető a Kiadónál és a Kós Károly Alapítványnál is.

A SZENT ISTVÁN EGYETEM Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Karán 27. éve működő, dr. Szabó László tanár úr vezetete Népi Építészeti Tudományos Diákkör történetéről, tevékenységéről az ÉTK kiadásában készülő könyv várhatóan Karácsonyra jelenik meg. A Kós Károly Alapítvány következő számunkban elővételt hirdet a könyvről.

A Bánffyhungyadi **KÓS KÁROLY KULTURÁLIS EGYESÜLET** tavaly, Kós Károly halálának 25. évfordulóján emléknapot szervezett. Mostantól minden év augusztusának utolsó hétvégéjén Kós Károly Emléknapokat rendeznek. Idén a Kós Károly nevét viselő iskolákat, egyesületeket, alapítványokat, egyéb intézményeket hívják az augusztus 28-31. közötti rendezvényükre, melyre meghívást kapott a Kós Károly Egyesülés – elsősorban a Vándoriskolára számítanak – és az Alapítvány is. Rendezvényükről beszámolunk következő számunkban.

Jelentkezni 2003. július 15-ig lehet az Egyesület elnökénél, Szrága Zoltánnál (Tel: 00 40 264 351805, mobil: 00 40 744 330796, e-mail: szragazoli2000@yahoo.com).

VÁNDORISKOLÁSOK ELZÁSZBAN

Az idén első ízben került megrendezésre az Elzászi Falumúzeum (Ecomusée D'Alsace) szervezésében a „ház nemzetközi fesztivál”-ja, melyre díszvendégként és résztvevőként Makovecz Imrét hívták meg. A kiváló adottságú, évi 320-350 ezer látogatót vonzó Falumúzeum a főbejárat közelében egy ligetes területet biztosított az eseményhez. A kiállítás jelszava a hajlékteremtés volt, melyre – Makovecz Imre javaslatára – a Vándoriskola hallgatói csináltak terveket. A rövid idő alatt lebonyolított kétfordulós házi pályázaton a nyolc pályaműből Szabó Gábor vándor munkáját választották ki a résztvevők.

Az első építők Salamin Ferenc vezetésével április 26-án érkeztek meg a Mulhouse-tól északra fekvő Ecomusée D'Alsace-ba, a váltás május elején utazott Csernyus Lórinccal és Turi Attilával. A lapokra szegezett, szélezetlen fenyő deszkákból épült épület hivatalos neve „Gubó” (Le cocon) lett, s hamar népszerűséget szerzett az építőknek. Külön érdekessége a történetnek, hogy a kb. 30 m³-nyi deszkát itthonról szervezve Bernard Menguy breton építész és Yves Bernon elzászi erdész segítségével tudtuk megszerezni. A fesztivál szervezői a pavilonokat patak-kal övezett területen, több platón helyezték el, melyekből a leglátványosabb telepítésű helyszínt kapta a Vándoriskola. a többi pavilont a strasbourg-i építészeti egyetem hallgatói ter-

vezték és művezték kivitelezésüket. Sajátos kettősség alakult ki a kilenc szoborszerű építmény és a Gubó területe, szellemisége és megvalósulása során. A francia hallgatóknak nyilvánvalóan komoly nehézségeket okozott a természeti környezethez való viszony, melyet a legtöbben valamilyen absztrakt gondolati síkon kezeltek. A létrehozott magas szintű művek így egyfajta épületszobrok lettek, kifejezve egy individuális gesztust vagy hangulatot, s létesítésüket is ez jellemezte: a tervek alapján előregyártott elemeket (acélszerkezet, bádogos vagy műanyag elemeket) a helyszínen az alkotók felügyelete mellett összeszerelték. A mellettük dolgozó Vándoriskola munkája, kiindulása, viszonya a környezethez más irányokat mutatott, az egyéni akarat, találmány és a csoportos alkotás egészséges arányú vegyülete őszinte elismerést váltott ki a szervezőkből, különösen a Falumúzeum igazgatójából Marc Grodwohl úrból, aki feleségével fél napot dolgozott is az építkezésen.

Az a kézzel fogható tény, hogy a Vándoriskola a környezetel, mint realitással bánni tud, hogy olyan módon épít, mely folytat egy természetes folyamatot, hogy tágabb térben gondolkodik annak összefüggéseit vizsgálva és alakítva, megbecsülést és érzékelhető sikert hozott az akciónak.

Az építés befejezéseként nagyon jó hangulatú záró este zajlott a helyszínen a francia egyetemistákkal és a Falumúzeum vezetőivel együtt. Meg kellett állapítani, hogy a Gubó bulizásokra is nagyon alkalmas.

A program végeztével vetített képes előadást tartottunk az érdeklődőknek a helyszínen a magyar organikus építészet egyes fejezeteiről. A kötetlen beszélgetéseken Marc Grodwohl igazgató úr mindig kifejezte elismerését a Vándoriskola szellemisége és teljesítménye iránt, és többször is felvetette a jövő évi folytatás lehetőségeit.

Tanulságos és fényes történetű másfél hét volt a festői Elzászban, melynek szépségeit, ha szűken is, de néhány kirándulás alatt megtekintettük (Colmar, Kaysersberg, Riquewihr, Haut-Königsburg, Route des vins, a Grendelbruch-i erdő megalitjai) Ellátogattunk a XX. századi építészet (és gondolkodás) két meghatározó helyére Ronchamp-ba és a Goetheanumhoz.

Köszönetet kell mondanunk Salamin Pál és Ujj Mészáros Krisztina vándornak a tábor előkészítésében való segítségért (Krisztiának külön a népszerű pólókért), valamint elzászi segítőinknek, Füke András építésznek, aki nélkül mindez nem valószínű volt volna meg. Végezetül szeretnénk megköszönni a Kós Károly Egyesülés minden mesterének, hogy tolerálta és segítette a vándoriskolás munkatársak hirtelen jött utazását, és lehetőséget biztosított a részvételre.

Turi Attila, Csernyus Lőrinc

*

Elzász lakosságának identitása vegyes. A hármass (francia, német, svájci) határ mentén húzódó települések jelene francia, múltja német és nyelve sokszínű. A határsáv mellett elterülő bánya-vidék lakossága – a nagyszámú lengyel vendégmunkás okán – ma is folyékonyan beszél a lengyel nyelvet is.

Ebben a régióban, a Mulhouse város mellett található Elzászi Falumúzeumban rendezendő kiállításon való részvételre – egy magyar pavilon tervezésére és megépítésére – hívták meg Makovecz Imrét és általa a Kós Károly Egyesülés Vándoriskolájának hallgatóit.

A kiállítás témája az építés ősi rítusa, megfogalmazva egy 10 m²-es elbontható építményben. A megépítendő munkát a vándorok tervei közül kétfordulós zsűrin választottuk ki közösen.

Tervem alap gondolata volt, hogy egy nem egyértelmű, vegyes kulturális identitással rendelkező területen egy jelet helyezünk el, mely kifejezi hovatartozásunkat, múltunkat és gyökereinket. Az épület és környezete kelet-nyugati irányú tengelyre szervezett. A tengelyt tizenkét kopjafa szegélyezi, melyek az építmény előtt megnyílnak, teresedést – gyülekezeti teret – hoznak létre. A lényzerű építmény két fő jelentést hordoz:

1. Az építmény egy alacsonyan szerteágazó tölgyfára épül. A tölgyfa koronájának erővonalait nem a törzsek vezetik le koncentráltan a földre, hanem az építmény amorf szárnyai terítik szét a talajon.
2. Az épülő lény egy hangszer. Farokszerű kinyúlása a vízesés fölé bevezeti a hangot a lény belsejébe, ezáltal az építmény gyomrában morgást idéz elő.

Az alapozás sugárirányú, földre leásott gerendákból áll. A héj szögelt, gyalulatlan 20-40 cm széles 50 hosszú colos deszkákból áll. A deszkák álboltozatként működő dupla héjszerkezetet alkotnak. Az amorf forma és a választott építési mód okán nem jelentettek problémát a szerteágazó fatörzsek körbeépítéséből

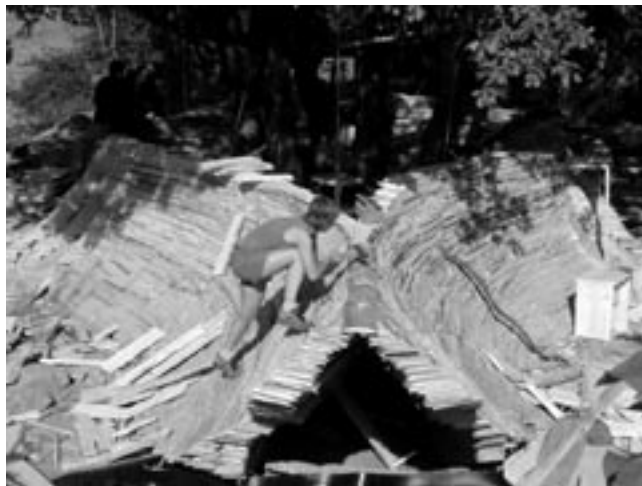
fakadó esetlegességek. A deszkák elcsúsztatásával fényforrásokat képeztünk ki a burok felületén. A héjszerkezet megerősített felső gyűrűvel és opeionnal záródik.

Megérkezésünkkel meglepetés fogadott, a helyszínrajzon bejelölt vízáttörés 10 méterrel arrébb volt a területen. A következő napok munkájának és Marc Grodwohl igazgató közbenjárásának köszönhetően „vizet fakasztottunk” a töltésből, egy új át-törést létrehozva saját vízesést építettük fel. Az építmény napról-napra emelkedett ki a földből. A statika és a szabad formálás határait napról napra megízelve közös alkotásként született meg az épület. A belső kőburkolat, a kopjafák egyedi kiképzése, a vízmedence kiépítése mind a társaság tagjainak kitartását és szépérzékét dicséri. A résztvevők – mindenki saját helyét gyorsan megtalálva – igyekeztek saját erejük szerint a legtöbbet hozzátenni a közös feladat megoldásához.

Németh László szerint vannak idők, mikor „Az absztrakt szórakozások ... helyét a csendben növekvő dolgok ünnepélyessége foglalja el.” Talán mindannyiunk nevében állíthatom, hogy ezek a napok, órák számunkra valami hasonló emelkedettségben teltek el.

A résztvevők: Krieger Orsolya, Máté Edina, Rosenberg Zsuzsanna, Szeift Zsuzsanna, Ujj Mészáros Krisztina, Zsólyomi Réka, Berta Attila, Erhardt Gábor, Fábíán Rigó Tamás, Horváth Balázs, Kovács Ábel, Papp Tamás, Salamin Pál, Szabó Gábor, Török Ádám, Tótfalusi Gábor, Zólyomi Zoltán Balázs, Csernyus Lőrinc, Salamin Pál, Turi Attila

Szabó Gábor vándorépítész

175 ÉVE SZÜLETETT ZSOLNAY VILMOS

TISZTELT EGYBEGYŰLTEK!

Ósatyánk, Zsolnay Vilmos most felavatandó szobránál, 175. születésnapját ünnepelni gyűltünk össze. Készülvén beszédemre, megkérdeztem a Jubileumi Bizottság titkárát, Komor István urat: mire gondoltak, mit szeretnének a családtól hallani. Kifejezetten kért arra, hogy a közelmúltról is beszéljek, ezért kérem, nézzék el nekem, ha komorabb, hosszabb s tán nehezebb is lesz a szövegem, de higgyék el, a vége optimista.

Zsolnay Vilmos egyenesági leszármazottjaként, Magyarországon, e város szülöttjeként éltem s növekedtem itt, Pécsen. Iskolakezdő koromra abban a szerencsében részesültem, hogy az akkori diktatúra totális intézményeitől visszakaphattam szüleimet és mindhárom testvéreimet. A fenyegetett pusztai fizikai létből, a teljes kismimizettségből, hihetetlen nagy ellenállást legyőzve, évtizedeken át küzdöttem fel magam egy elfogadható élethelyzetbe, s jutottam el mára odáig, hogy még élő rokonaimmal együtt végre büszkén, hivatalos vendégként ideállhatok e szobor mellé.

Engedjék meg, hogy felolvassam azt a levelet, amelyet – hitem szerint – bizonyos értelemben még ma is élő ükapámhoz írtam mostani otthonába, az Önök szívéhez címezve!

Kedves Ükapám, drága Zsolnay Vilmos!

Ezt a levelet azért írtam Neked, hogy – érintve közös múltunk nyugtató pecsétét híján lezáratlan, el nem évült eseményeit – a remélt, talán közeli, áhított jövőt is felidézhessem a Te szellemében.

Zsolnay-szellemiség? Vajon kinek mit jelent ez a fogalom? Nekem kemencéid forróságát, amely szellemséget izzó tereiben a küldetés egyre nemesebb mázait égetve rám, úzótt mind előrébb, hogy felfogjam, végre megértssem: mit is jelent súlyos és gyönyörű neved alatt az örökség – a Zsolnay-szellemiség. A Te szellemséged.

Drága Ükapám, Vilmos Nagyapa! Szeretlek, s egyre büszkébben hordozom neved svéred nemes tartalmát, amelytől – ma már nem szégyen bevallanom – egykor menekültem. Menekültem, azt látva, hogy a diktatúra minden közismert és kiismerhetetlen eszközt is bevetve, utódaidat, családunkat is üldözőbe vette, megfoszva generációmat is alapvető jogaitól, életfeltételeitől.

Szeretlek, s példaképemnek tartva csodállak. Pedig fiatalabb koromban, ha bemutatkozva kiejtettem neved, elfordultak tőlem, mert értelmük nem érte fel, hogy ezzel a névvel mégis megbízható vagyok. Azokban a fertőzött korokban beteg eszmék hívei ostoba meséket szajkóztak Rólatok, s vallottak súlyosan ellenem is, mert a Tieid közé tartozom. Ki értené vagy ismerné hát jobban panaszaimat, mint Te, aki látva nyomorult világunkat – hiszem és tudom –, elküldtetted a bajban őrző angyalaimnak

– tanítóimat, akik kezdő iskolaéveim alatt a „népnyúzó és here kapitalistákról” szóló tanításokkal teleírt tankönyveinket tapintatosan becsukták előttem...

– vagy megértő, öreg iskolaigazgatónkat, aki meleg szeretettel, jó szóval és határtalan tapintattal igyekezett egybetartani teljesen irányt vesztett személyiségemet, ahogy ruhával és segéllyel a szerinte „Zsolnay-lányhoz illő” megjelenésemről is gondoskodott...

– vagy azt az evangélikus lelkészt, aki fájdalomimból szült, s halandóknak amúgy választalan, összes keserves kérdésemre türelemmel mégis válaszolt, majd krisztusi emberséggel nevelve-dédelgetve máig megőrzött küldőjének!

Tudom, Te küldtetted

– szüleimet is, akik a végsőkig ragaszkodva, mégis e hazában maradván feláldozták teljes életüket,

– édesanyámat, aki a Te utópista szocializmusodban méltó hívednek bizonyult, szociális érzéke és tehetsége révén, a kolozsvári gyárigazgató édesapám mellett, aki a család egyik nagy reménységeként ott bizonyított,

– szüleimet, akik életük során öt felszerelt háztartást vesztek el mindenestül, aztán a diktatúra börtönei közt járattatván, hosszú évekre elveszítsék egymást és négy gyermeküket is,

– édesapámat, aki ezek után összeölelkezve minden félelemmel, pyrogránit szívű farkasként, kiábrándíthatatlan életszeretettel, földönfutó Bölcsék komor humorával verekedte át magát számkivetettségen, betegségen, egész „köztünk létén”, mindhalálig,

– s Te küldtetted a pécsi gyár munkásait is, azokat, akik húszéves koromig e város utcáin még fölismertek, örömmel átöleltek, s szüleim és őseim arcvonásaival a szívükben, arcon csókoltak, megöleltek,

– és azokat a munkásokat is, akik eleim néhai lakásából kicsempészve megőrizték, s visszaadták bútoraink egy részét, hogy a kezdetben egyetlen albérleti szobában újra kezdődhessen... valami élet...

– nagyanyámat, aki megtanított a legrosszabban is keresni, s találni valami jót, megőrizve a Szerinted méltó, s így ránk nézve kötelező tartást akkor is, ha felülemelkedni már szinte lehetetlen...

– vagy reszketeg, egyre síró nagynénéimet, akik a Stefánia hálózat alapítói voltak, hadikórházat üzemeltettek, asszisztáltak operálni, katonákat ápoltak, s aggastyán korukra mégis a diktatúra módszereit tanulták, ahogy a földönfutás elől hűséges dolgozótársaik házaiban menedékre találtak...

– őket, amíg fivéreik, férjeik hűséges társaként nevelték gyermekeiket, s maradék életüket arra szánták, hogy a Te szellemséged, életműved kiteljesedjen!

Te, Zsolnay Vilmos, őrző angyalainknak Te küldtetted

– a kolozsvári gyár munkásait is, akik nincstelenné vált igazgatójuknak és családjának – nekünk – élelmet, ruhát küldtek fél évszázadon át...

– de azokat a gyári munkásokat is, akik itt és most még félve őrzik az Általad teremtett Csoda morzsáit, s géniusod tüzeinek apró lángocskáit rejtegetik, éltetik... – ki tudja, mi végre?

Közbenjáró levelem – e formájában is pyrogránithoz kötött, ám szellemében szabad Zsolnay Vilmoshoz, Hozzád, drága Ükapám – azért is született, hogy így, magamból kiírva, s talán örökre kiirtva hátha fölordódna tehetetlen vétke utódaidnak, ahogy szétszórattatásunknak, s ezzel együtt szellemiséged esztelen kiűzetésének országunkból, a diktatúra ellenében nem lehetünk gátja, hogy máig nem bírunk műved akár negyedének is hiteles tulajdonosai lenni!

Bocsásd meg...

– makacs tudatlanságát azoknak, akik naponta készek előrángatni – holmi rejtekét véelve zsebemben – a sosem volt egyetlen titkos receptnek, ami pedig nem más, mint a Te utánozhatatlan tisztességed...

– azt, hogy szeretteid sírhelye feldúlva, csontjaik szétszórva...

– hogy ötvenöt év propagandája becsaphatott közembert és kiművelt főt egyaránt, miszerint „családod kihalt, eltűnt, nincs Magyarországon, és ha élnének is tagjai, folyton veszekszenek”...

– hogy családfádat máig is – mintha tényleg kihaltunk volna –, csak a dédunokáig közli minden könyv, és még múzeumodban is a tabló!

Bevallom, sokszor próbáltam menekülni sorsom elől. Mint azon a napon is, amikor tizenhat éves lelkem mélyére zárt, eozinfényű csodavilágom biztonságosnak és sérthetetlennek vélt pajzsait egy pillanat alatt semmivé zúzta történelemtanárom e szavakkal: „Zsófia, most nem én beszélek a francia utópista szocialistákról, hanem tiéd a szó! Beszélj egyszerűen csak a családotról!”

Ugye, láttad pirulásomat, hallottad némaságomat!? Ott álltam szégyenülten negyvenkét osztálytársam és imádtott tanárom előtt, szemben gyáva önáltatásom élő szobrával, önmagammal! A jól működő otthonról kapott, mindennapi útravalóval: „Neked százszor annyit kell teljesíteni! Mindenkinél jobban kell tudnod, mit kell tenni! Hallgass, és ne lássák valós természeted! Rejtőzködj, s örülj, ha túléled a naponkénti gyalázkodásokat, így okatlan korholások ellenárjában talán csendben átúszhatsz az életen!” ott álltam, s Te láttad, ahogy az arcomra, lelkemre kövült álcák már furcsa amnéziám területére utalták azt a kevés emléket is, ami sorsom felett érzett testi-lelki fájdalomamban és rettegésemben a valóságot sejtette volna mégis.

Ott és akkor Jónásként megértettem: nincs hely e Földön, ahová elrejtőzhetek örökséged és szellemiséged tiszteletet parancsoló elhívása elől.

Nézzük hát, jól látom-e Ükapám: mi volt a siker, vagyis a Zsolnay-szellemiség titka?

– nyughatatlanul mindig új és új megoldásokat kerestél még akkor is, ha már több megoldásod is volt egy helyzetre,

– hasznodat művetek hasznára visszafordítottad,

– a piac igényeire mai mércével is gyorsan reagáltál,

– munkád szeretetét cselekvő példáddal beleoltottad gyárad dolgozóiba is, akiket családjuk gyarapodásában is következetesen segítted, és művészként tisztelted minden munkatársad,

– büszkén sok adót fizettél, mert így tetszett Neked a törvényes utat járni,

– kísérleteidet, új anyagaidat munkaközösséged kollektív tapasztalatai alapján dolgoztad ki,

– dolgozóidat képeztetted, és megfelelő tudású szakembereket állítottál műved szolgálatába,

– együttműködöttél építésszel, szobrásszal, üzletfeleiddel, a várossal, az országgal s tán az egész világgal is, csak hogy éltető szellemed terméke, a gyár virágozzék,

– üzleti könyveid tisztasága és gazdálkodásod nem függött a bankok szeszélyétől,

– mindig ügyeltél arra, hogy a honi és külföldi ismeretek és tapasztalatok, vagy a különböző korok stílusa is a „magyar fazekast” és műveit szolgálják,

– nagyvonalú, szerető atyaként engedted, hogy családod és gyermekeid szeretetközösségben együtt lélegezzenek munkatársaidal; családod tagjai, mint szellemed nagykövetei, ötleteket és anyagot gyűjtve bejárhatták a világot.

Írnom kell még – mert bátorít a jelen! – a múlt utánról is Neked!

Most úgy tűnik nekünk, hogy itt van közel a remélt, tán nem is távoli jövő, hogy van olyan szándék, amely történelmi lehetőséggel is párosul arra, hogy közös akarattal, sok munkával, mérhetetlenül sok jószándékkal életműved eredeti szépsége újra élő valósággá váljon. Bár tolvaj népek meg-megpróbálják tárgyi és szellemi örökséged széthordani, nemtelen és törvénytelen eszközökkel kisajátítani, mert nem tisztelik, tán nem is értik teremtő, önzetlen szándékodat. Te mindezt Magyarország és tágabb családod javára, gyönyörűségére alkottad! Te nem magyarkodtál, hanem magyar emberként magyar iparművészetet hoztál létre, amelyhez fogható a világon máig ismeretlen!

Te, időtlenségbe költözött Atyánk, mintha Magadat teremtetted volna újra, olyan anyagot találtál fel, amit az idő nem tud kikezdeni, s ahogy saját tisztességed, fagynak-tűznek is ellenáll, s mint egy bibliai igazság, ez is megáll, mert „a rozsda és moly nem emészt meg”. Zsolnayt a világ mindenütt magyarnak, magyar művésznek ismeri; igaz, műved későbbi gyümölcseit családod, néped valójában nem élvezheti, pedig ez hungarikum, a leghitelesebb.

Életed vezérlő értékei, gazdag tapasztalatai közül Te írod fiadnak: „Én is fiatalabb voltam valamikor, olyan fiatal, mint Te. Öregebb lettem, immár fél évszázad van mögöttem, de egész életemben mindig felfelé törekedtem, tele munkakedvvel, hogy nevemet ismertté tegyem, hogy nyoma maradjon az utókorra életemnek. Ezt a célt Isten segítségével elértem. Napról napra új kedvet és bátorságot érzek az életre abban a meggyőződésben, hogy helyesen cselekedtem. Bátorságot és erőt érzek magamban abban a biztos tudatban, hogy kitűzött célomat a szó igazi értelmében biztosan el fogom érni. A hosszas, nehéz özdelem nem bénította meg erőmet, a társadalomban való sok keserű csalódásom és szomorú tapasztalataim engem mindig csak jobba tettek, elleneimet sem tudom gyűlölni, s hogy a szerény kezdetből szorgalommal, jóakarattal és szakadatlan igyekezettel mit teremtettem, azt magad is láthatod.”

Kedves Ükapám! Ezek után megígérem, s tán fogadom is Tenéked – (s lám, égi jelként kisütött a Nap, nemcsak elállt az eső!) – szóval fogadom is Tenéked, hogy lehetőleg minden barátságos, okos szándékot felkarolok, hogy a Zsolnayak tárgyi és szellemi remekműve újra megteljen élettel, fejlődjön, hogy kései utódaid, itteni és távoli családod méltó jogaiba e szobor vigyázó tekintetétől vezérelve eljussanak arra a nagyvonalúságra, amikor már nem számít a múlt, csak a legyőzhető idő, s a megnyerhető jövő!

Te, aki az idő felett ragyogsz, megérted ükunokád.

Tisztelettel, szeretettel ölel

Mattyasovszky-Zsolnay Zsófia

Dr. Lánszki Imre

VÁR ÁLLOTT, MOST KÓHALOM... II.

A témafelvető első cikk után (Országépítő, 2002/4) engedje meg a kedves olvasó, hogy az ún. „Pilis-szindróma”-ként elhíresült, a magyar nép középkori létezését, az országlás történéseit firtató kérdésekről ne a történelemtudomány, ne a régészet, s ne az archeológia nyelvén értekezzenek. Első hallásra talán szokatlan, hogy témát az ökológia, az élő és életelen világ törvényszerűségeinek összefüggéseit vizsgáló tudomány eszközzel próbálom elemezni, értékelni. Már csak azért is, mert a fellelés élménye pontosan az ökológia tudományterületéhez kötődik. Az egyik előadásom során jelezték a hallgatóság soraiból: Trója helyének megjelölése H. Spielman által is így történt, hiszen Homérosz színes leírása után a felszíni formák (geomorfológia), a növénytarusulások különbözősége alapján tudta beazonosítani azt. És ha már adva volt és van az a tézis, hogy az Ós-Buda vára – melyet neveztek volt Etzelburgnak a germánok nyelvén, Attila várának Priscos rétor írásában, valamint Vetus Budának a latin nevezéktan szerint – valahol a Duna mentén a Pilis hegységben leledzett, akkor próbáljuk meg a pontos helymegjelölést az ökológia segítségével megtenni úgy, hogy természetesen figyelembe vesszük, alapozunk a történeti leírások, térképek, metszetek hiteles eredeti voltára is.

A történetírók által leírtakban közös elem, hogy a Duna fölé magaslatra (Priscos), hegytetőre (Kézai Simon, Mahmud Terdzsüman) helyezik az eredeti Buda várát, mely a „Dunára néz”. A tatárjárásig itt, vagy itt is lehetett a vár, melyet a gyenge minőségű málladékony kőzetanyaga, a falak alacsony volta miatt IV. Béla már nem épített újjá. Az bizonyos, hogy újjáépítő királyunk – mint ahogy az a Budai vár Dísz-terén is látható – 1256-ban költözött be a maiba.

Elsőre vessük egybe azt a két dokumentumot, melyeket 1556-ban alkottak. Az egyikben egy vár alaprajza, sziluettje látható, tizenöt évvel a török budai inváziója után már több, de kisebb minaret is látható. A háttérben egy folyó íve mögött

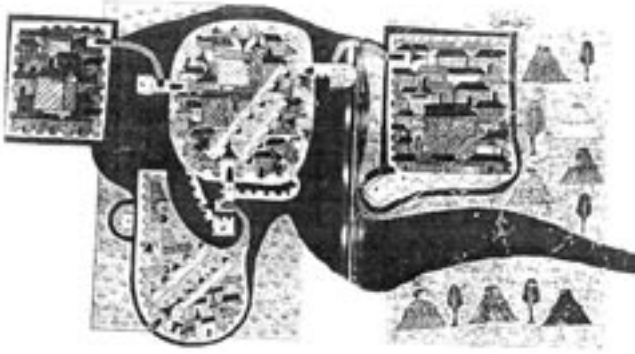
konkrét formájú hegyek húzódnak. Ami rendkívül fontos, az a templom, mely más, de később, a tizenöt éves háború idején készült metszeten hasonló módon köszön vissza. Bradák Károly nagyszerű elemzésében (Fehér vár – fehér folt, 1997). A háttérben H betűvel jelezve pontosan azok az elnevezések láthatók, mint az idézett térképen (lásd a cikk első részében): Vhoczen – Vác; Plindeburg – Rablóvár – Visegrád; Salmar – Solymár; Zonda – Szonda – (a mai Nógrád megyében); Byczkeh – Bicske; S. Margreten – Margit-sziget; Pesth – Pest; Theten – Tétény

Altn Ofen-nél két várat is jelöl. Az egyik egy hegy tetejére épült, a másik a Dunán mintha egy szigetre vagy a folyó partjára épült volna. Itt azért érdemes idézni a korabeli leírást, ami a királyi várat a Dunától nem messze egy magaslatra teszi, s ehhez közel a Duna partjára a királynék várát vélelmezi. Bonfini egyik levelében arról tájékoztat, hogy Mátyás király Visegrádról Budára visszatérőben öt napot töltött abban a kastélyban, melyet Beatrix királynőnek emeltetett az Ós-Buda várában. Ami kikötővel volt ellátva. Érdekes e tekintetben Heltai adata, ami arról szól, hogy Mátyás király rejtélyes, Bécsben bekövetkezett halála után ötven, szurokkal feketére festett hajóval lett hazaszállítva Fehérvárra. Az udvartartás pedig hasonló módon közelítette meg a gyászszertartás helyszínét! Nem beszélve arról a legendáról, ami Mátyás királynak a Duna jegén történt koronázásáról szól. Minden bizonnyal nem lehetett az a mai vár alatti részen, hisz' itt a meder beszűkülése miatt a sodrás a biztos jégképződést nem tehetné lehetővé. De följebb, a Szentendrei síkon a víz kitevülése, a kisebb és lassú vízmozgás miatt már igen!

Ami a térkép és az egyazon esztendőben rajzolt metszet azonosítását illeti, az Ezüst-Kevélyről északkeleti irányban be lehet látni Vác központjába és erről a pontról jól érzékelhető alattunk a korabeli vár alakzata. Ami érdekes, ha a lényegesen magasabb Nagy-Kevélyről kívánnánk látni Vác belvárosát, akkor a Szentendre fölött lévő Nyerges-hegy takarása már megakadályozná azt. A Nyerges-hegy formája pontosan olyan, mint a metszeten ábrázolté!

Amit a kritikus elemzők kérdeznék: hol van a mai Székesfehérvár közelében a Duna, s vaj' merre lelhető fel a Régi Fehérvár? Egyáltalán létezett-e? S ha igen, akkor mi történt vele az alig elmúlt háromszáz esztendő alatt!?

Egy, a XVII. század végén, a török kiűzése előtti esztendőben (1685) készült olasz metszeten jól látható egy vár arculata, ami egy központi magból – vasalólap forma – és két hátsó, valamint egy előudvarból állt. Erre mondják a hivatásos régészek, hogy nem hiteles, nem helyezhető a mai Székesfehérvárra. Pontosabban azért nem hiteles, mert a Székesfehérváron feltárt régészeti szempontból azonosított épület és fal alapok egyike sem így néz ki. A Már említett szerző, Bradák Károly is csak azt elemzi könyvében, hogy ilyen formájú régészeti anyag a székesfehérvári romkertből még nem

került elő. Ő még tovább ment okfejtő elemzésében. Hiányolja a mai székesfehérvári feltárás eredményei közül annak a templomnak az alapjait – aminek azért csak meg kellene még ha csak darabjaiban is lenni -, mely több, különböző nemzetiségű, más-más nemzetiségű szerző által lettek ábrázolva. Odáig visszamenni, hogy a képeken ábrázolt templom, mely a leírások szerint lehetett a Nagyboldogasszonyról elnevezett, az általam említett ökológiai módszerekkel nemigen lehet; ehhez már igazán a régészeti, archeológiai tudományterület eszközrendszere szükségeltetik.

A geomorfológiai korabeli leírások alapján kutatók – voltak többen már a XIX. század közepétől – a jelzett metszet elemzése, értelmezése alapján a misztikusan eltűnt várat a Duna folyásvonala mentén keresték. Azért, mert – mint ahogy első látásra vélelmezhető is – az épületegyüttest mintha víz folyóná körül, s a főbejáratot az előudvarral láttatható módon egy szélesebb palló kötné össze?! Szörényi Levente édesapja, aki igényes régész és történész volt, de maga a neves zenész is a Békásmegyertől északabbra lévő Szentendrei síkság nyugati pereme mentén kutakodtak. Noszlopi Németh Péter egy korabeli leírás alapján Pilismarót mellett „találta” meg az Ós-Buda várát, ami valójában egy római korú lelet. Az eredeti adat P. Marótról szól, itt volt a mohács utáni második legnagyobb csatavesztésünk a török ellen, ez viszont hadtörténeti szempontból is értékelhetőbb helyen, Esztergomtól alig néhány kilométerre lévő Pusztamaróton lehetett.

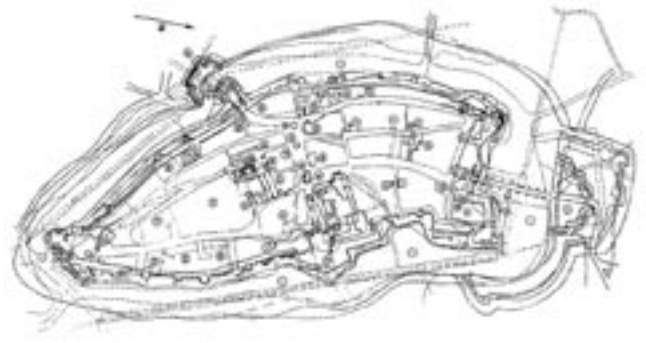
Sashegyi Sándor – aki amatőrként, de hihetetlen elhivatottsággal kezdte feltáró munkáját Pomáz térségében – jutott legközelebb a felleléshez. Ő a saját kutatási eredményei alapján a kisváros Klisza- dombján véli felfedezni a királynők várát.

A FÖMI által 1992 júliusában 3200 méter magasságból készített infra technikával készült légi felvételen az 1685-ben rajzolt épületegyüttes minden eleme pontosan fellelhető. Az előudvar, a két hátsó udvar még formára is azonosítható. De nemcsak ez alapján lehet az egyébként hiteles metszetet, mely a Nemzeti Múzeum archívumából kérhető ki, ide helyezni. Saját légi felvételemen is jól látható az előudvar körvonala és belső szerkezete, hiszen a padozatot alkotó kirakó kövek miatt a növénytakarulás fejlettsége, összetétele is árulkodik az antropogén hatásról. Csak visszafogottan tudom mellékesen megjegyezni, hogy a helyi szerb közösség nyelven Mantovácnak, azaz kopárnak nevezett hegyet az erdészeti adatok szerint a múlt század ötvenes éveinek elején kezdték betelepíteni azzal a feketefenyővel, mely ugyan adventív faj, de a későbbi őshonos lombhullató fajok visszatelepedési lehetőségét teremtheti majd meg. Rákosi Mátyásunk miatt az összes kopasznak vagy tarnak nevezett hegyet átkereszteltek (lásd Tokajt, minek Nagy-Kopasz volt a becsületes neve). Nos ez a feketefenyő még állomány formájával is jól kirajzolja az említett infrafelvételen a bal hátsó udvart!

A közbülső vasalólap formában pedig jól érzékelhető az a kettős kör alakú belső udvar alakzat, ami az 1601-ben készített olasz metszeten is látható. Amit ezen a metszeten keleti irányból pontosan ábrázoltak, mármint a kör alak befelé horpadását, fellelhető ezen a légi felvételen a térlépcsővel együtt.

A Bradák Károly által elemzett anyagban, de a mai Székesfehérvár régészeti feltárásáért sokat munkálkodó Siklósi Gyula: Die Mittelalterlichen Wehranlagen Burg-und Stadtmauern von Székesfehérvár című könyvében egyaránt fellelhető két alaprajz azonosításának lehetetlenségét próbálom felvázolni az alábbiakban. A hivatalos álláspont szerint a kettős azonos, a mai Székesfehérvárra helyezhető.

A mellékelt ábrák alapján próbáljuk meg elemezni a rajzokat.

Az 1601-ben, a tizenöt éves háború idején rajzolt olasz vázlatrajz Citta di Alba Regalia ábrázolja (lásd a cikk első részében). Bal felső részén a lőportorony belövési pontot jelöli meg, jobb felső sarkában egy kőbányát mutat! Ez a rajz, illetve a formája egyértelműen azonosítható az infra felvételen. De látható a légi felvétel jobb felső sarkában ugyanannak a kőbányának a vonulatai, melyet négyszáz évvel ezelőtt az olasz szerző papírra rögzített.

Ezzel ellentétben a Székesfehérvárt ábrázoló rajzon a főbejárat éppen az ellenkező, a nyugati oldalon van!

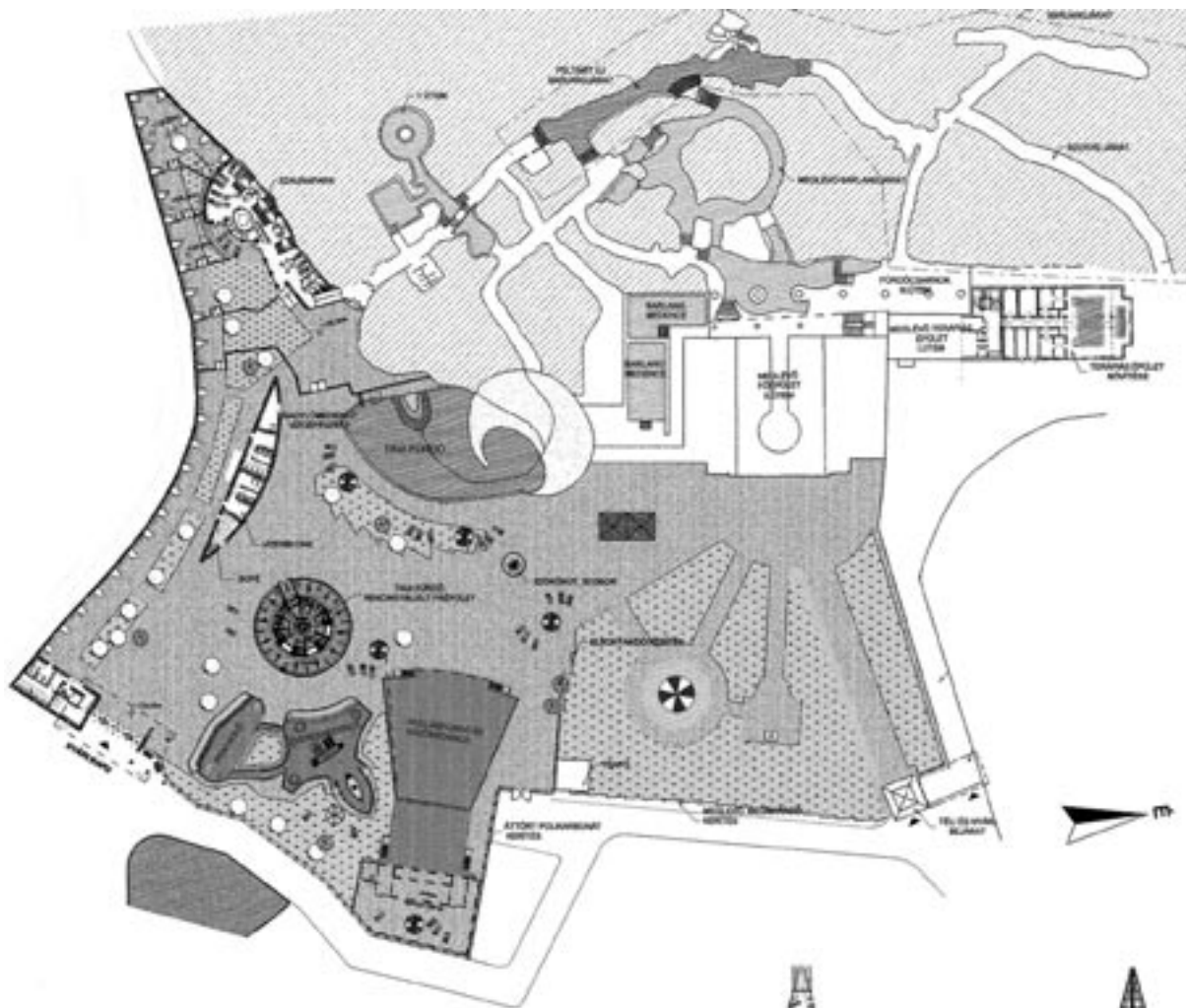
Legközelebb talán innen kell folytatnom.

ÉPÜLT KÉTEZER-KETTŐBEN

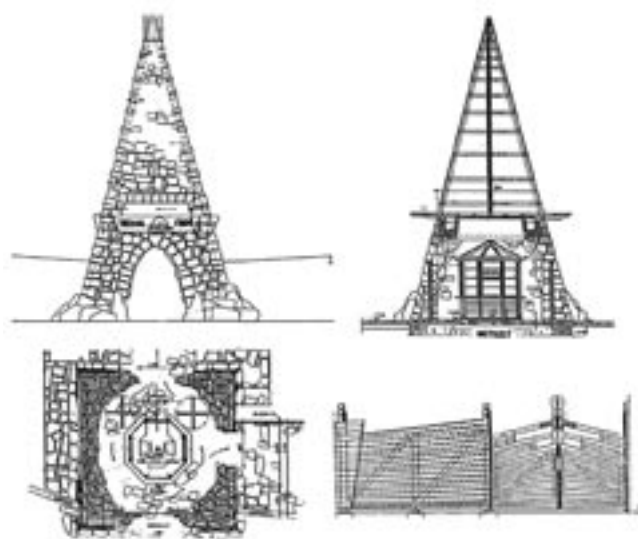
BODONYI és Társa Építész Kft.

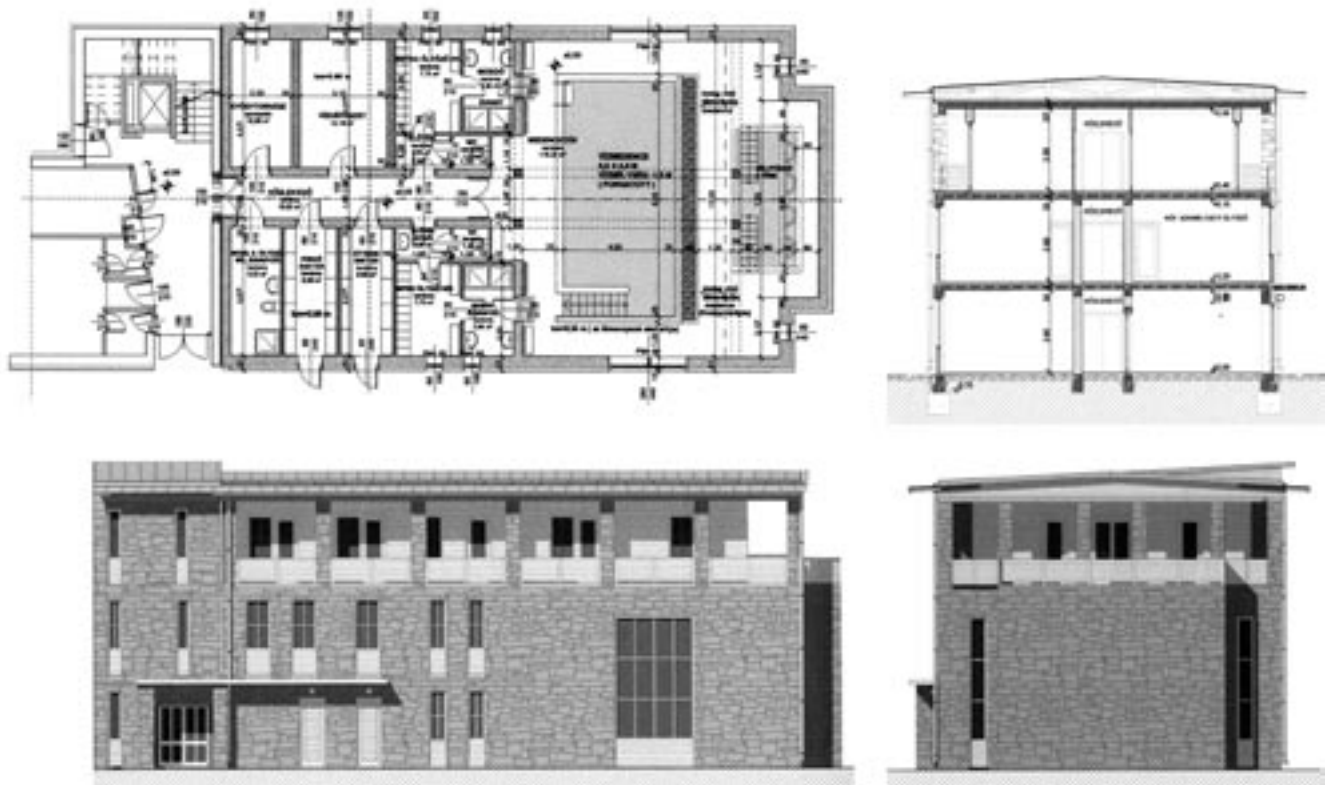
Az idén hatvan éves Bodonyi Csaba életműkiállítása június 10-én nyílt meg a Miskolci Galériában Feledy Gyula megnyitójával és

Fedor Vilmos miskolci alpolgármester és Mayer János tokaji polgármester köszöntőjével. A tárlat július végéig tekinthető meg.

Miskolc-Tapolca, barlangfürdő rekonstrukciója.
Fent: helyszínrajz; lent a kapuépítmény és terve

KŐ ÉS VÍZ EGYÜTTÉLÉSE

Miskolc-Tapolca, Termál Barlangfürdő fejlesztése

Az Európában egyedülálló Termál Barlangfürdő a kő és víz együttéléséből különleges élményfürdő hangulatot áraszt. A fejlesztés ugyancsak a kő és víz analógiát használja a gondolkodás és az anyaghasználat gerincéként. Az 1939-ben Bánlaky Géza építész tervezte fürdő belső vízfelülete az I.-II.-III. ütem során kb. megháromszorozódott, három új medencetérrel és egy vadvízi ággal, ún. sodrással, egy kültéri, valamint a csarnokban egy kisebb medencével bővült.

A bővítés során sok élményelemmel egészült ki. Az 1996-ban megindított fejlesztések az eddigi gyógyfürdő koncepciótól eltérően az élményfürdő koncepció irányába változtak, döntően a természeti környezetet, ill. annak folytatását használva élményelemekként. A rekonstrukció során a régi épületet hagyományhűen folytattuk, az eltelt időszakban történt szeretlen bővítéseket az egységes anyaghasználattal (bogácsi kő) próbáltuk homogenizálni és az egész együttest egy várszerű tömör együttesként fogalmaztuk meg, tekintve, hogy ez benne volt az eredeti koncepcióban is. Ugyanakkor megőriztük azokat a bauhausos részletjegyeket, melyek az épület részleteiben, párkányaiban leolvashatók voltak.

A rekonstrukció során véglegesen kialakult a cipős és mezítlábas forgalom szétválasztása és az ezer fős öltözőkapacitás megújítása, ezen kívül a fürdő egy önálló 3 szintes terápiás szárnyal bővült.

A bejárat előtt elhelyezkedő süveges kő kapuépítmény szimbolikus jellegű és a jel-teremtés szándékával készült, tekintve, hogy Miskolc-Tapolcáról a tapolcai hangulatot meghatározó jelképszerű építmények (Kismarty Lechner Jenő Anna

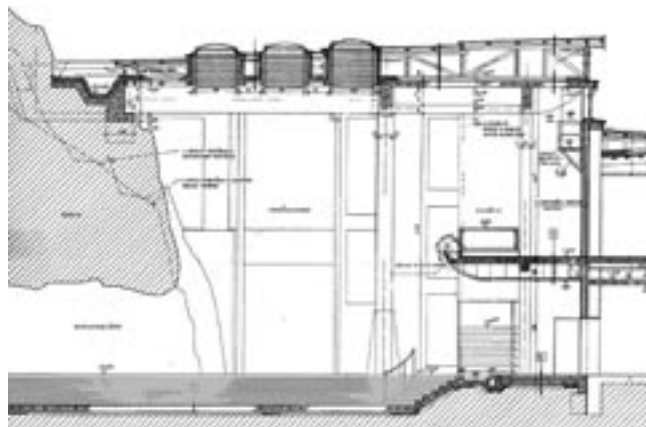
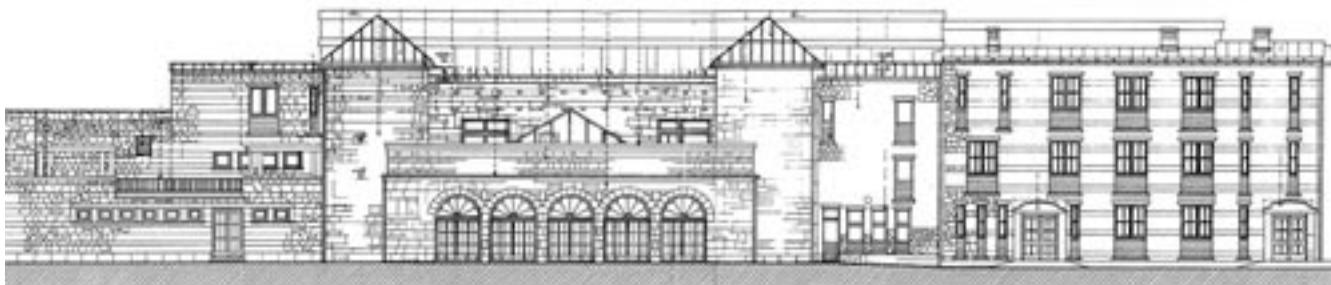
szállója, a Menner László által tervezett bungaló, Szeghalmy fa öltözői) sajnálatos módon elbontásra kerültek. A kapuépítmény felső része szökőkút-ként került megfogalmazásra, azal a távlati reménnyel, hogy a süveg a belső terekhez hasonlóan vízkövesedve, esetleg mohásodva megjeleníti a víz-kő együttélést. A kőtorony ugyanabból a bogácsi kőből épült, mint a régi főépület, illetve a bővítések burkolata.

Felújítást nyert, s a kupola alatti díszítő sorból levezetett színű üvegmozaikkal burkoltuk az un. római átriumot, melynek eredeti mozgatható kupolája is felújításra került.

A Zsuffa András által tervezett vasbeton kagylóhéjat az épület értékes és természetes részének tekintjük, mert olyan építmény, mely egyesíti a természetes és mesterséges formákat, s ezáltal átmenetet képez a hegy és a 40-es években emelt épület között.

Ugyanilyen átmeneti tér a legutolsó ütemben felépített un. téli pihenőcsarnok, amely lényegében a felújított épület és a sziklafal közötti három szintes szurdok lefedéséből áll, amelyben az egyik belső „homlokzat” maga a sziklafal, a régi természetes vízfolyásban kialakított vízeséssel és dögönyözőkkel, valamint két új barlangjárattal. A barlangi víztér kibukkan és a csarnokban hívogatóan és látványosan jelenik meg. A régi épület homlokzata, az új érkező galéria és a tetőfödém anyaghasználata rusztikus jellegével illeszkedik a sziklafalhoz, színei a szikla színeiből kerültek levezetésre. A csarnok, mint mesterséges és természetes közötti átmeneti tér, azon túl, hogy a tömeges érkezés és távozás, valamint a téli pihenés tere, önálló építészeti élményelem is.

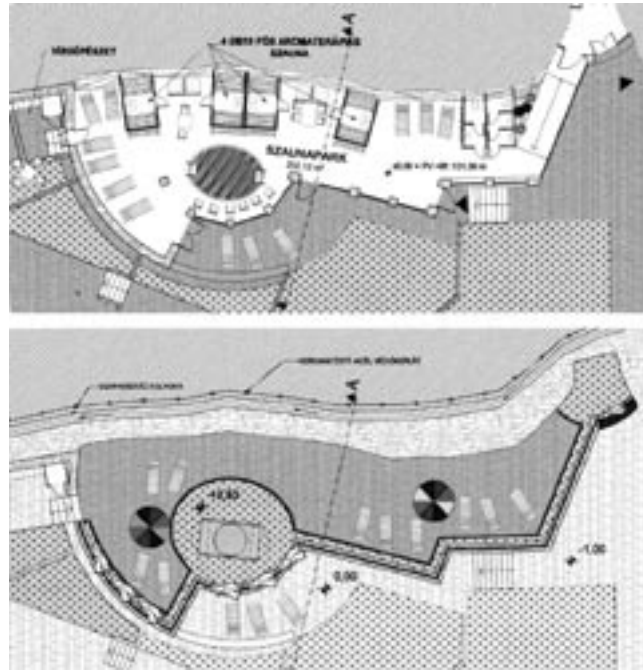
A IV. ütem tervezett fejlesztése a nyári csúcsgaléria levezetését szolgálja szabadterei medencéivel, zuhanyzóival, öltözőivel, ennek lényeges építészeti eleme lesz a Szeghalmy-féle cölöpös faépítmény rekonstrukciója.

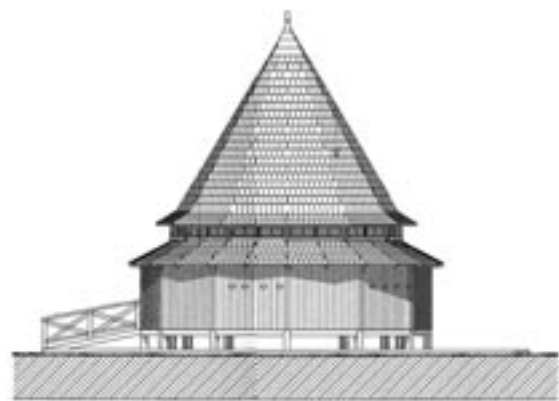
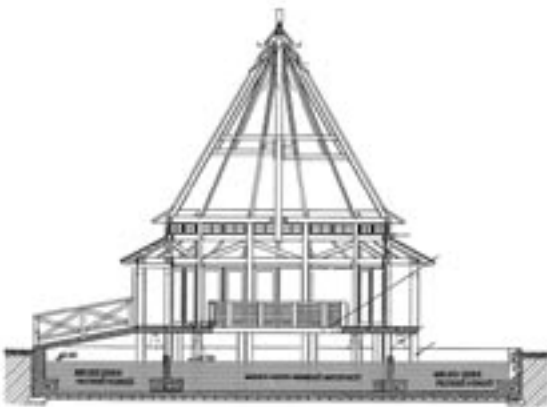
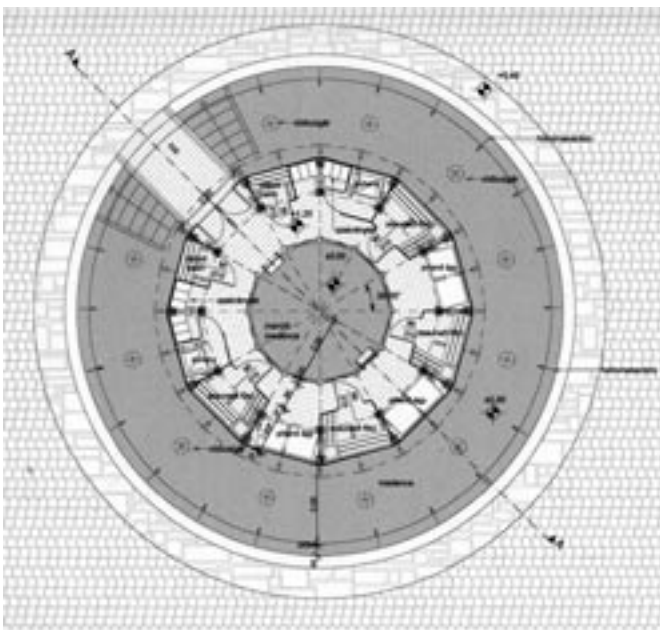
Beruházó – üzemeltető: MIVÍZ Miskolci Vízmű Rt.
 Létesítményfelelősök: Szűcs Andor, Papp Zsolt
 Generál tervező: Bodonyi Építész Kft.
 Felelős építész tervező: Bodonyi Csaba
 Felelős alvállalkozó szaktervezők: Kerényi László statikus,
 Halmai István épületgépész, Niebling István víztechnológus,
 Münnich Gábor villamos tervező, Dobos Sára kertész,
 Jászfalusi Imre hőszivattyús fűtés (SILEX-MM Kft. Bp.)
 Szakértők: Szlabóczky Pál geológus, Tasnádi Tamás kőzetmechanikus,
 Dr.Szabó Imre talajmechanikus, Kiss Albert víz- és fürdő technológus,
 Móriczné Ágnes víz- és fürdő technológus
 Generál kivitelező: KÖZLAK-ÉP Rt. Miskolc
 Építésvezetők: Szalai Antalné, Szalai Antal
 Művezető: Heiszman Mihály
 Alvállalkozók: DIALCONT Kft. Tatabánya (víztechnológia),
 HABBETON Kft. Eger (bányászati munkák)
 Építés ideje: 1999-től
 Építési (nettó) költségek: I. – II. – III. ütem: kb. 720 millió Ft.,
 IV. ütem becsült költsége: 1,2 milliárd

A szemközti oldalon: a terápiás épület bővítésének terve. Ezen az oldalon, legfelül: a rekonstruált és bővített bejárati épület homlokzata; alatta, balra: a fürdőcsarnok és az öltözőépület csatlakozásának metszete; jobbra fent: a fürdőcsarnok metszete; lent: képek a fürdőcsarnokból.

Fent: a szaunapark alaprajzai; lent: a 60-as években elbontott tavi fürdő rekonstrukciója

VENDÉGVÁRÓ SZERETET, MEGHITT OTTHONOSSÁG

Magita fogadó, Erdőbénye

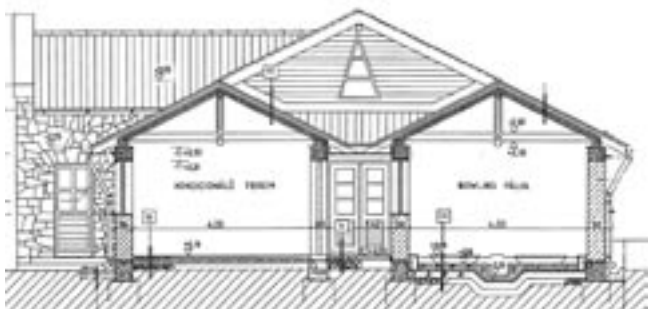
Erdőbénye csodálatos vulkanikus medence közepén fekvő kis település, mely kapcsolódik a nemrég a Világörökségi Kultúrtájnak minősített Hegyaljához. Sajátos szépsége, hagyományai, a környező több évszázados szőlő vonzóvá tehetik a turizmus szempontjából.

Vavrek László Erdőbénye szülőtte és lakosa, németországi cégei hasznát szülőfalujában fektette be egy 50 fős fogadó létesítésével. A tulajdonos megvásárolta az önkormányzattól a volt csendőrség épületét, ennek bővítésével készült egy 50 fős fogadó, étteremmel, bowlingpályával, szaunával és kültéri úszómedencével. Az épületet a keskeny telken úgy helyeztük el, hogy a századfordulós csendőrségi épület konyha-étteremként hasznosult; ezt szervesen folytatva egy kétszintes hotelszárnnyal alakítottunk ki, melynek szobái egy külső tornácra nyílnak. Az épület úgy jelenik meg építészeti szempontból, mint két egymásra helyezett apartmanház, alul kő, felül fa tornáccal. Az épület hamar népszerű lett. A konyha kitűnő, ezért az ország keleti, lassan fejlődő részén ez az új beruházás jelentős szerepet vállal a helyi identitás megőrzésében. A szálloda neve a Magita legendát idézi, az étteremben Erdőbénye történetét és a helyi termelési kultúrákat (kádármesterség, kőfaragás, szőlészet, borászat) bemutató, egész falat kitöltő faragott fa kép, a szobákban elhelyezett Erdőbénye részleteit megjelenítő akvarellek – mind a helyi identitás erősítését szolgálják.

Az épület más formában is ápolja a helyi kultúrát, a megnyitón és más rendezvényeken bemutatják az országos unikumot képviselő kádártáncot, illetve fellép a tállyai citerazenekar.

Beruházó: Weldomont Kft. Erdőbénye, Vavrek László
Tervezők: Bodonyi Csaba építész, Kerényi László statikus,
Cserenyák Gábor épületgépész, Münnich Gábor elektromos

Erdőbénye, Magita fogadó, utcai és udvari nézete; metszet a bowlingpályán keresztül; földszinti és emeleti alaprajz

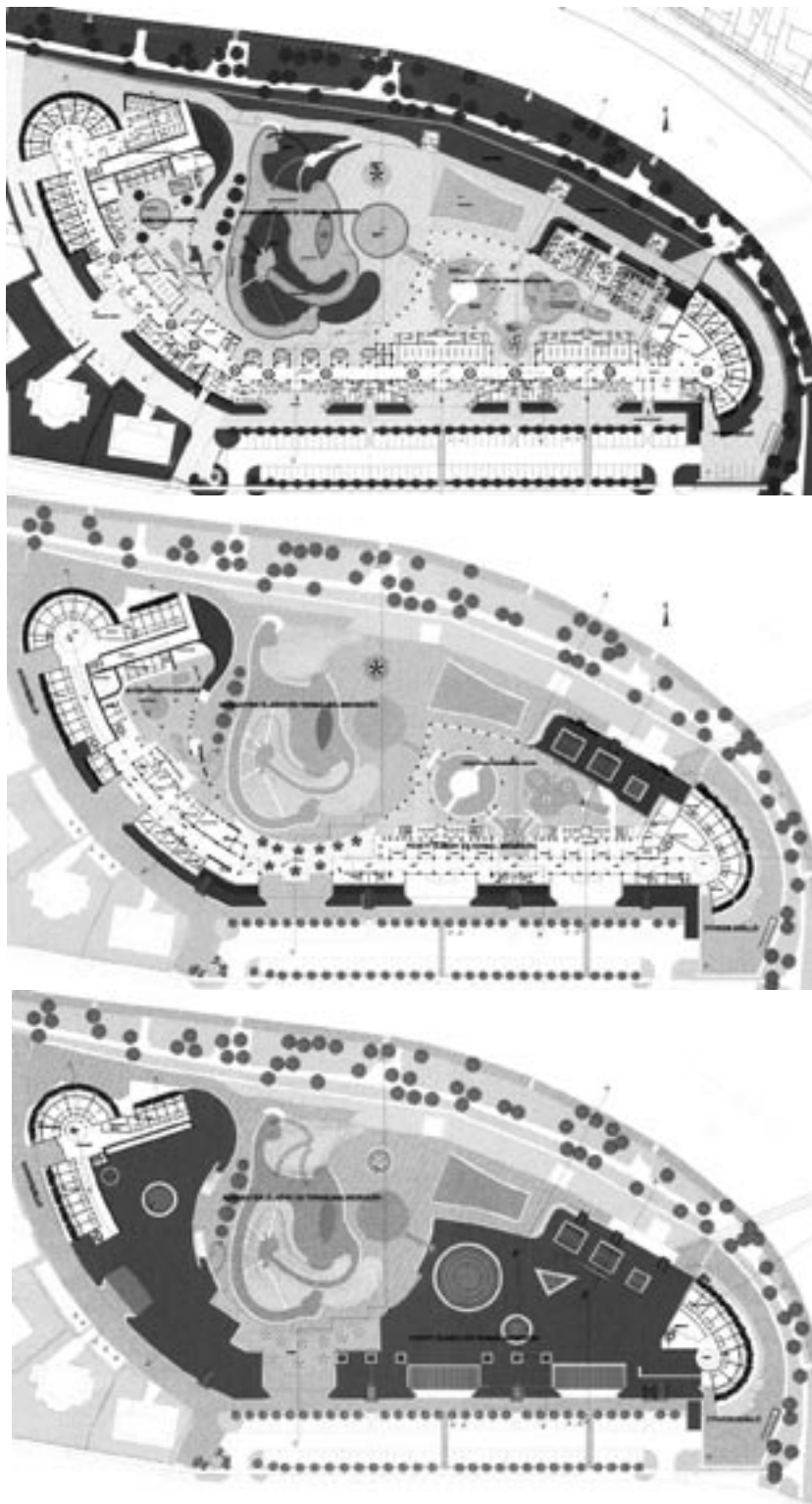

ATAVISZTIKUS ÉLMÉNYEKRE ÉPÍTETT FÜRDŐ

Esztergom, Prímás-sziget fürdő és gyógyszálló, megbívásos ötletpályázat

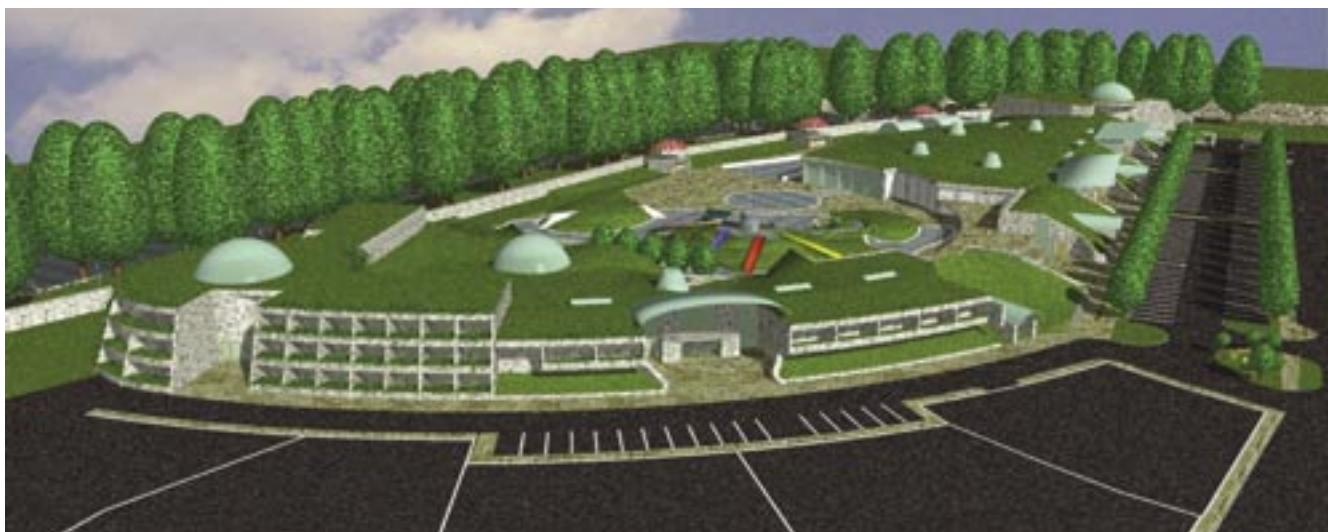
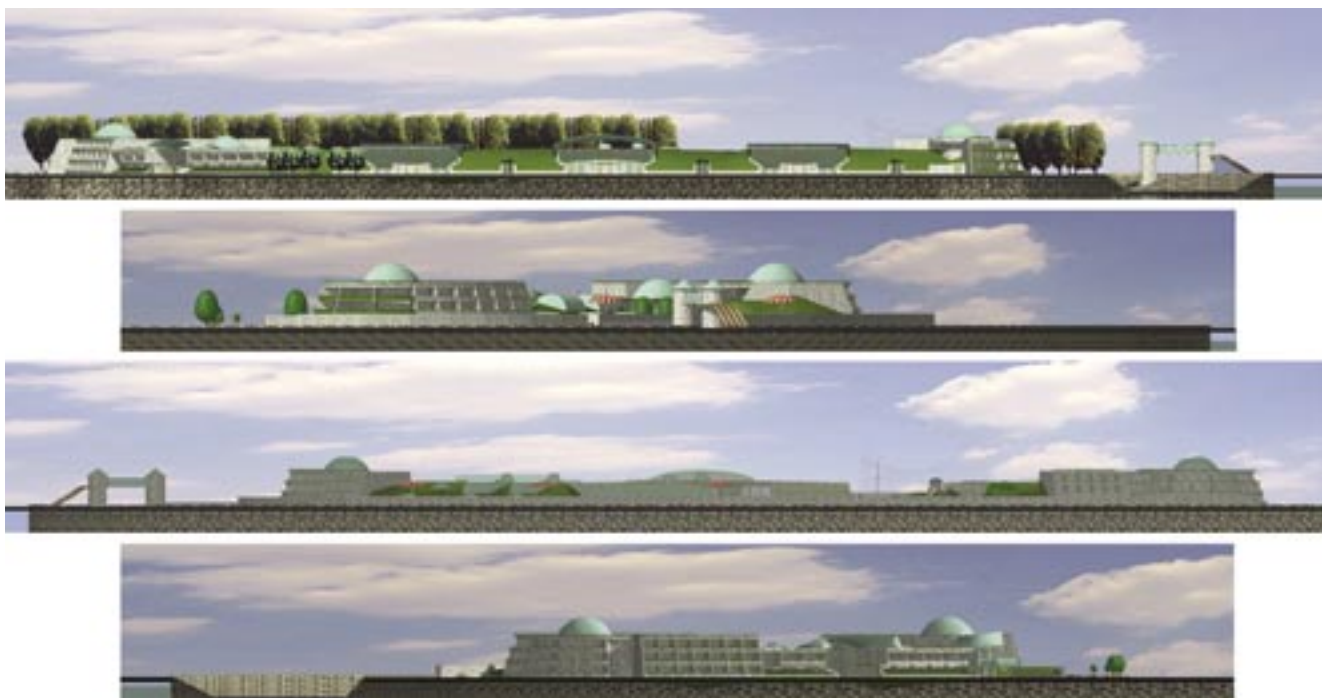
A tervezés alapvető dilemmája, hogy a pályázat programjaként megfogalmazott, nagy területet igénylő és jelentős forgalmat vonzó termálfürdő és gyógyszálló együttes elhelyezése érdekében szabad-e a Prímás-sziget ezen részét urbanizálni és civilizálni, a Kis-Duna túloldali városi beépítését a szigetre áthozni, tekintve, hogy a Prímás-sziget eddig árvizes területként sokat megőrzött érintetlen, természetes környezeti állapotából.

A pályázat erre a kérdésre nemmel válaszolt és olyan koncepciót keresett, ami minimálisan csökkenti ezt az urbanizációs folyamatot. Ezért a fürdő funkció és az ezzel szerves egységet képező gyógyszálló funkció egy mesterséges, nagy zöld domb alatt kerültek elhelyezésre. A különböző lejtésszögű, plasztikus vasbeton tetőre helyezett 1 m-es földvastagság lehetővé teszi az intenzív zöldfüves tető kialakítását és fenntarthatóságát. A zöldtető azzal a vízióval párosul, hogy jól lehet napozni egy füves dombon, miközben az erről való rálátás a Kis-Dunára, a Várhegyre és a Bazilikára irányulhat. A pályázat másik kiindulópontja az volt, hogy a fürdési funkció és az embernek a vízhez való kapcsolata tulajdonképpen egy atavisztikus állapothoz kell, hogy visszavezessen, mely az embrionális magzatvízi állapot eredendő élményéhez hasonlítható. Ezért a zöld dombhátból levezethetően a domb alatt egy olyan atavisztikus tércsoportot hoztunk létre fürdő céljából, mely szabálytalan vastag kő pilléreivel és ugyancsak szabálytalan, amorf födémeivel leginkább barlangszerű állapotokat sugall, amelyet ugyanakkor felold a medencék fölött megjelenő, nyitható kupolák sora. A választott megoldás azzal az előnnyel is jár, hogy természetes klímát jelent, nem szükséges hatalmas összegeket a klimatizálásra fordítani. Nyári állapotban kinyitott kupolákkal az egész termálfürdő mint egy nagy emmentáli sajt jelenik meg, amely belül egyáltalán nem hasonlít a high-tech épületekhez, a csempézett világhoz, hanem természetes állapotokat idéz és amelynek megnyitott kupoláin a víz és nap, a föld és ég kapcsolata biztosított. A pályázat tehát nem hisz abban a fürdőkultúrában, amelyben a high-tech anyagok, a merev funkcionális elrendezés, a drágán klimatizált mesterséges terek, s egyáltalán a fürdőn kívül tapasztalt világ jelenik meg. A fürdőépület egy kis gyaloghíddal összekötésbe kerül a Duna túloldalán lévő strandegyüttesel és közvetlenül a két gyógyszállóval.

A tervpályázat készítői: Bodonyi Csaba főtervező
Munkatársak: Keresztúri Krisztina, Zielem Rita, Kripkó

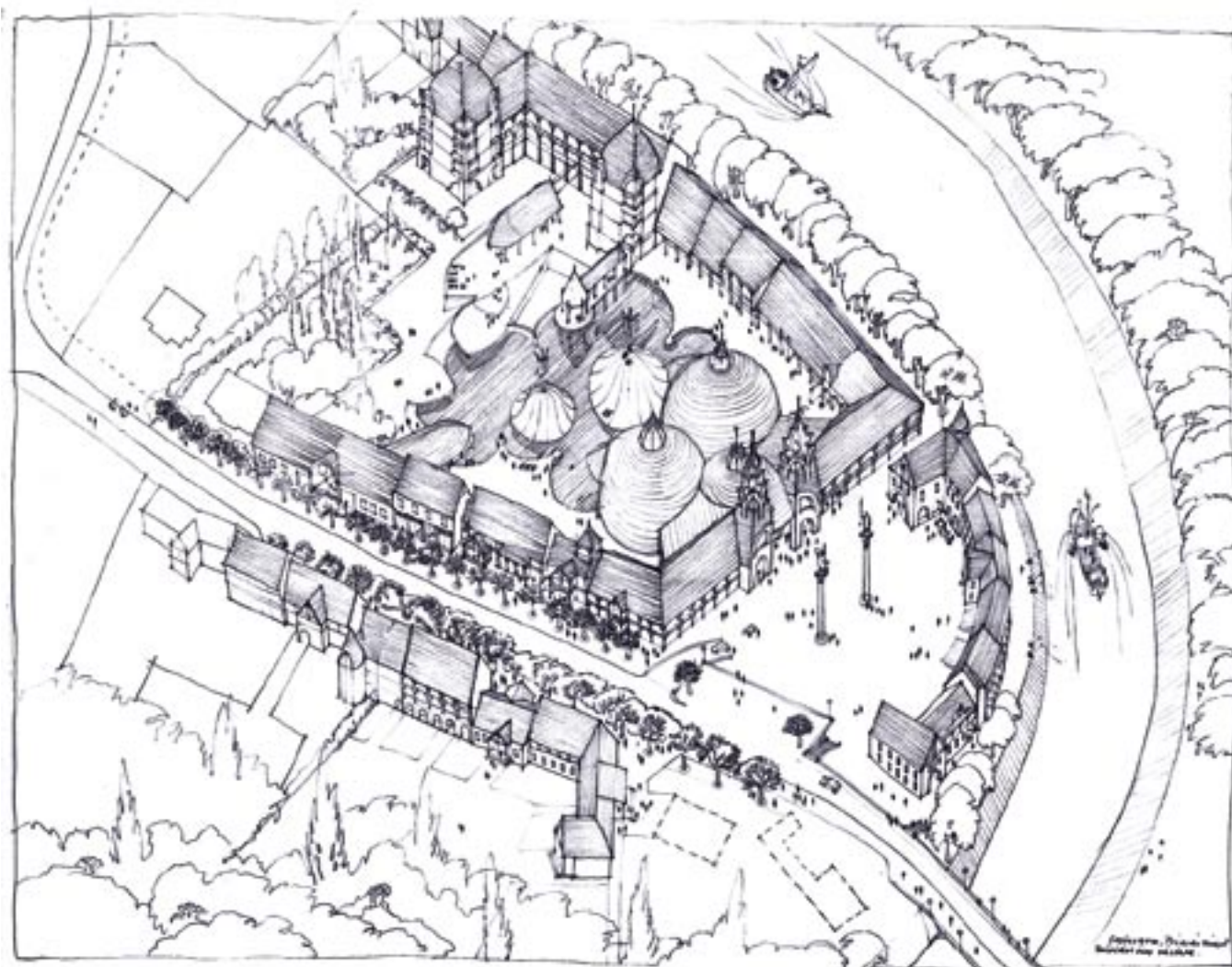
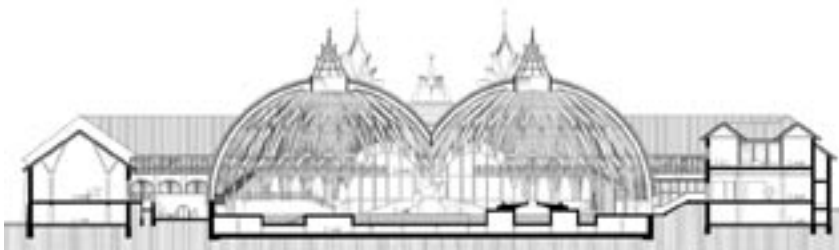

A szemközti oldalon: a fürdőegyüttes alaprajzai és távlati képe a Duna felől. Ezen az oldalon, fent: homlokzatok; középen: madártávlati kép; lent: metszetek a dombházon keresztül.

MAKONA Tervező Kft.

Az Esztergom, Primás-szigeti fürdő megtervezésére a város polgármestere előbb felkérte Makovecz Imrét, majd arra kérte, hogy vegyen részt a tervezésre kiírandó, meghívásos pályázaton, hogy ezzel eleget tegyen a közbeszerzési törvény előírásainak. A maghívásos pályázaton eredményt nem hirdettek, viszont a munkával megbízták az egyik résztvevőt, Finta Józsefet, aki a fürdőt a sziget kivételes adottságait és a város beépítésének jellegét kevéssé figyelembe vevő, egyetlen tömbben helyezte el. (Makovecz Imre pályázati tervének lapjai: metszet, főhomlokzat és távlati kép.) (G.J.)

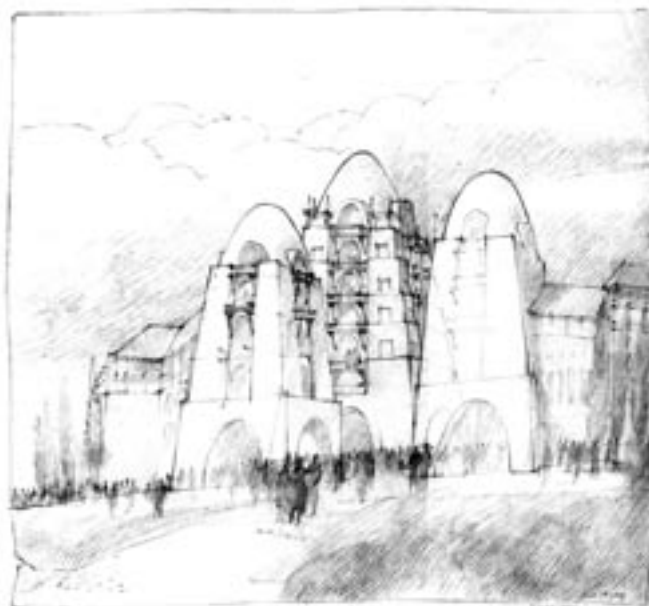
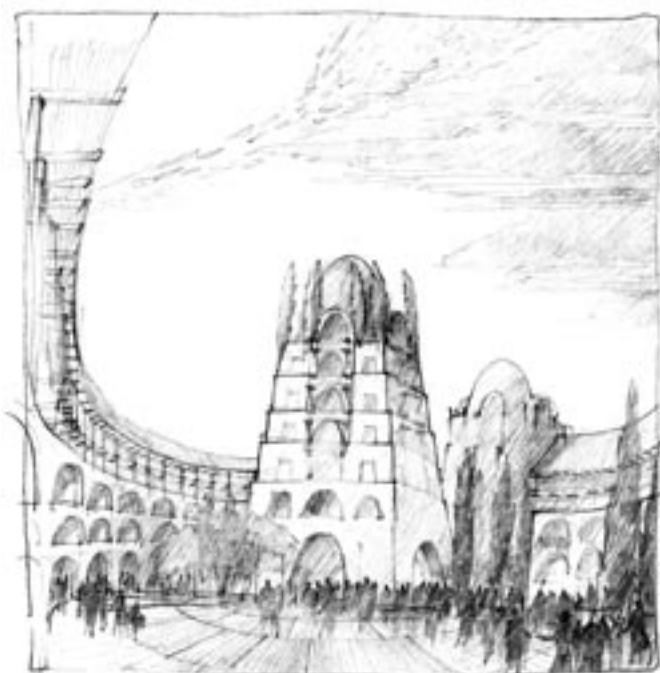

Meglehetősen nagy területre kellett beépítési tervet készíteni, társasházakkal, családi házakkal több hektáron, Dunakeszi keleti oldalán. Ennek lesz egy központja, amelyben óvoda, öregek otthona, üzletek, vendéglők, sportolásra alkalmas intézmények lesznek, valamint lakások, átlagosan hatvan négyzetméter körüli alapterülettel. Ez a központi együttes egy zárt belső udvart vesz körül, helyenként tornyokkal kombinálva, a lakások a korábbi elvek és tapasztalatok alapján széles függőfolyosókkal készülnek, amelyekre ki lehet ülni, hogy a lakások között természetes kapcsolat alakulhasson ki. Az épület téglából épül

vasbeton födémekkel, a mellvédeket egy lombos fa rajzolatai szerint alakítottuk ki, a tornyoknál is jegenyék lenyomata jelenik meg, ez adja az egész építészeti karakterét. A zárt, védett fórum lehetőséget ad arra, hogy a gyerekek és az idős emberek itt nyugalomban legyenek, de ide persze bárki bemehet.

Ez egy magánjellelű, tehát nem önkormányzati beruházás, egy vállalkozás keretében épülnek a lakások, de az óvoda, az öregek otthona is. Lehet, hogy az üzemeltetést már más végzi, de ezt egyelőre nem tudom, hogy a vállalkozás pontosan meddig és mire terjed ki.

Egyiptom, Taposiris Magna, kopt templom terve az egykori Ízisz-szentélybe beépített, majd elpusztult templom helyén; tanulmányterv, 2003

TURI ATILA YBL DÍJAS

Az idei Ybl díjjal Bálint Imrét, Buczogi Györgyöt, Keller Ferencet, Magyarai Évát és Turi Attilát tüntették ki. Turi Attila kitüntetését az alábbi szavakkal indokolták: „Kézművesség – építőmesterség – feladattal szembeni alázat”. Mindezeket a kiveszőben lévő fogalmakat vallja magáénak és érvényesíti munkáiban, oktatási tevékenységében egyaránt. Faluházai, iskolái lakóépületei az építészet drámájáról és egyben misztériumáról mesélnek. Építészete szolgáló építészet, ami a kultúra szolgálatát jelenti. Nem a divatos esztétizálás igényeként, hanem a természetes emberi kultúra védelmének erősítése érdekében.

Az alábbiakban legutóbbi munkáiból mutatunk be néhányat, amelyek sajtát, a legutolsó évekre kiforrott stílusára jellemzőek.

Lent, jobbra és balra: Budakalász, Népház, 1995; Jobbra fent és középen: Tápiószele, Faluház, 1996

Fent: Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem klubépülete, 1995;
lent, balra: Lajosmizse, üzletház, 1996;
lent, jobbra: Szentendre, Molnár-ház, 1998

Lajosmizse, Városi Kulturális Központ, 1997

Balra és jobbra, fent: Törökbálint, Horváth-ház, 1998
Jobbra, középen és lent: Üröm, Majer-ház, 1998

Fent: Budakalász, Csizmazia-ház, 1999
lent, jobbra: Leányfalu családi ház, 1999
lent, balra: Budaors, Szepesvári-ház, 1999

Ezen és a következő oldalon: Pilisszentlászló, nyaraló, 2000
A felvételeket Szántó Tamás készítette.

Képek a Vándoriskola elzászi munkájáról

SÁROS és Társa Építésziroda Kft.

A szántódi társas nyaraló terveit 2001/4. számunkban közöltük, az épület a terveknek megfelelően készült el 2003 tavaszán. Négy kétszintes lakást tartalmaz, közös udvarukon medencével, fitness felszereléssel. Az elkülönülés és a többiek felé való megnyílás lehetőségét egyaránt tartalmazza a geometriai alapidomokból szerkesztett, pozitív és negatív terek gazdag játékát rejtő kompozíció.

PARALEL ÉPÍTÉSZIRODA Kft.

VÁLYI PÉTER SZAKKÉPZŐ ISKOLA

TAMÁSI, Deák Ferenc utca 6-8.

Az 1997-ben, Tamási város akkori polgármester asszonyának megbízása alapján indult a tervezési feladat, mely az Iskola meglévő két épületének korszerűsítése, bővítése, a két épület közé aula elhelyezése volt. Ugyancsak feladat volt a területen lévő fiúkollégium férőhelyeinek növelése, bővítése étterem – konyha hozzáadásával, valamint egy tornacsarnok tervezése. A beruházás címzett állami támogatás formájában valósult meg, bekerülési költsége 1,2 milliárd forint volt.

A tervezés alatt a Megbízó részéről az Iskola igazgatójával, Vida Lajossal tartottuk a kapcsolatot, mely mindvégig zökkenőmentes volt. Az épületegyüttes azonban mégsem a terv szerint készült el a Bonyolító közbelépésének köszönhetően, aki a jelenlegi Polgármestert meg tudta győzni arról, hogy az általunk készített tervek megvalósítása többbe kerül, mint a rendelkezésre álló pénz. Bár a pályázat során kiderült, hogy ez nem felel meg a valóságnak, mégis a homlokzatokról elhagyták a téglaburkolat nagy részét, s a tetőfedést paláról Bramac cserépre változtatták. A kivitelezés minősége pedig távol áll az elvárható teljesítéstől.

Tervezés: 1997. október – 2000. június

Kivitelezés: 2001. január – 2002. május

Építész tervezők: Szentesi Anikó, Patyi György

Építész munkatársak: Molnár Mihály, Buda Miklós, Pálfalvi Ferenc

Statikus tervezők: Donáczai Péter, Mantuáno Tamás

Épületgépész tervező: Földes László

Épületvillamosság terv: Révhegyi Ferenc

Belsőépítész tervezők: Márton László Attila, Veréb Csaba

Közmű és úttervezők: † Kajtár László, Hrustinszky György

Kerttervező: Buella Mónika

Bonyolító: SZÁMÍT Kft. Seres Péter ügyvezető

Kivitelező: KÉSZ Kft.

FŐVÁROSI ÖNKORMÁNYZAT
IDŐSKORÚAK ÁPOLÁSI OTTHONA
REKONSTRUKCIÓ

Budapest XI. Rupphegyi út 7.

Tervezés: 1999.

Kivitelezés: 2001.

A 116 férőhelyes otthon eredetileg munkásszállónak épült, majd a Fővárosi Önkormányzat idősek otthonaként működtette azt. A négyszintes és kétszintes épületszárnyak egyaránt teljes átépítésre kerültek.

A Rupphegyi út felől változatlan tömegű épület az ellenkező oldalon egy hozzáépített tömeggel bővült. A kétszintes, kavicsolt lemezfedésű tetőt úgy alakítottuk át, hogy a helyére pihenőterasz került, üvegezett verandával, szabadtéri ülőhelyekkel, pergolával. A házban szintenként 2,3 és 4 ágyas szobák vannak, elkülönítővel és állandó nővérfelügyelettel.

A kétszintes, alacsony tömeget a bejárat mellett kis toronyépítmény bontja meg, mely legfelül, a terasznál kis kitekintőhely, tetőzettel fedve.

Ez alatt látható a félkörív záródású kápolna apszisa, melynek vakolatlan téglafalazatába íves záródású színes üveglakot építettünk.

Felelős tervező: Kravár Ágnes

Munkatársak: Molnár Mihály, Márton László Attila

Statika: Pongor László

Épületgépészet: Erhardt Lajos

Elektromosság: Sax Dezső

Belsőépítészet: Zölley Ági, Veréb Csaba

CAD szerkesztő: Buda Miklós, Pálfalvi Ferenc

Konyhatechnológia: Fraknói Béla

Kerttervező: Buella Mónika

LAKÓÉPÜLET
A FERENCVÁROSBAN
Budapest IX. Angyal utca 26.

Tervezés: 2001.

Kivitelezés: 2002.

A SISSI szállodával szemben, a páros oldalon épült fel a kilencszintes lakóépület a FÓNIX 2001 Ingatlanberuházó Kft. megbízásából. A terepszint alatt parkoló épült, a földszinten konferenciaterem és üzlet, az első emeleten irodahelyiségek kaptak helyet. A további szinteken 18 lakás épült, 30 m² garzonlakástól 120 m² lakásig. Az épület a SEM IX Városfejlesztő Rt. Által a 2002. Évből kiírt „Az év épülete” pályázaton második helyezést kapott.

Felelős tervező: Kravár Ágnes

Munkatárs: Bán Zoltán, Molnár Mihály

Statika: Pongor László

Épületgépészet: Erhardt Lajos

Elektromosság: Sax Dezső

Belsőépítészet: Márton László Attila

CAD szerkesztő: Buda Miklós, Pálfalvi Ferenc

TRISKELL ÉPÍTÉSZIRODA Kft.

ISKOLA AZ AGGLOMERÁCIÓBAN

A Pest megyei Ócsa elsősorban páratlan állat- és növényvilágáról volt sokáig híres. A XIII. században épült premontrei bazilika – ma református templom – rekonstrukciója azonban a falu építészeti kincseire is ráirányította a figyelmet. Így például rendszeres turistahellyé váltak a település igényesen berendezett tájházai, ahol a népművelők hagyományápoló tanfolyamokat tartanak az érdeklődőknek. Említésre méltó még a falu Millenniumi emlékműve is, amely a magyarság világtörténelmében betöltött szerepét jelképezi.

A település a múlt század közepéig virágzó gazdaságával és intézményhálózatával a környező falvak számára mintául szolgált, gazdasági és kulturális értelemben a környék húzóerejévé fejlődött. Építészetre is a sokszínűség volt jellemző. Jelen voltak itt a tornácos parasztházak, egy-két szintes polgárházak zártosorú kialakításban, valamint kúriaszzerű lakóházak. Sajnos ez ma már csak nyomokban látható. E rendkívül izgalmas összetett építészeti formavilág pusztulása egybeesik a háború utáni gyökeres gazdasági-társadalmi változással. Más lett a régióközpont és oly mértékű lett a gazdasági és kulturális energiaelszívás, hogy elindult Ócsa mélyrepülése. Lükettető étellel teli mezővárosból, az évtizedek során a budapesti agglomeráció települései közé süllyedt, az ingázó munkaerő tömegét adva a fővárosnak. Kényszerből felbomló egyesületek, működésüket beszüntető civilszervezetek, beszűkülő közösségi- és kulturális élet jellemezte a települést. Sajnos azt mondhatjuk, hogy a múlt század második felében egy község, egy közösség életének ilyen alakulása tekinthető tipikusnak. Ám egy ilyen adottságú település iskolájának tervezésénél nem hagyhatóak figyelmen kívül ezek a társadalmi, gazdasági mozgások. Már csak azért sem, mert ennek hatásai az épített környezet alakulására elvitathatatlanok.

A folytonosságban érdemes hinni, nem a minden értéket kihajító újrakezdésben. Ha a jövőnkre gondolunk, fontos, hogy a felnövekvő nemzedék szeme láttára eleve nedjen meg az a kulturális örökség, melyet forma és anyag tekintetében Ócsa építészete hordozott. Munkatársaimmal – Siklósi Józseffel és Turi Attilával – arra törekedtünk, hogy az iskola külső-belső részeiben montázszerűen jelenjenek meg valamikor volt utcarészletek, tornácoszlopok, tagozatok, tetők a beszélő és üzenő múlt. Mindezt olyan rendszerbe szőve, mintha – a gyermekek léptékéhez igazodva – utcákon, tereken, egy településen járnánk. Fontos, hogy a múlt megidézése csak az épületgyűttes földszintjén, alsó részein történik, mintegy alapot, forrást biztosítva egy új formavilágnak, új építészetnek, a jövőnek. Az épületgyűttes három jól elkülöníthető, mégis szervesen kapcsolódó épületből áll. A telepítés során törekedtünk arra, hogy különböző minőségű tagolt udvarokat hozzunk létre. A sportszarnokkal és a futófolyosóval határolt sportudvaron széles tornác kapcsolódik a csarnokhoz, amely fedett nézőtérként is működhet. Az oktatási épületekkel határolt iskolaudvarra, kiemelt – teraszzerű – udvar bővítmények

kapcsolódnak, melyek nyitott színpadként is használhatóak. Ezen az udvaron a település különböző részein látható homlokzatokból keletkezik egy sohasem volt, de „lehetett volna” kisvárosi tér. A fejlődésnek egy olyan stádiuma, amelyet már nem ért el a település. Díszburkolatával, árnyas gesztenyefáival a település kulturális életében is szerepet kaphat, ideális hely lehet szabadterei koncertek számára.

Az iskola új épületgyűttesének avatása 2002. október 04-én volt. Idézet Dr. Orbán Viktor miniszterelnök avató beszédéből: „Ezért aztán kedves ócsai diákok joggal várjuk el tőletek, azt hogy ne csak okosabbak, de jobbak is legyetek, mint amilyenek mi vagyunk. Sőt ennél többet is várunk tőletek, egyszer a közép-európai átalakulásokkal foglalkozó tudósok közül valaki azt mondta, hogy egy új politikai rendszer fölépítéséhez hat hónapra van szükség, egy új gazdasági rendszer megteremtéséhez hat évre, és egy új társadalom felépítéséhez hatvan esztendőre. Az írás sem véletlenül beszél negyven esztendőről, amelyet vándorlással kell eltölteni, mielőtt az ember igazán otthonra lelne. De nekünk nincs hatvan évünk, sőt negyven esztendőnk sincs. Azt várjuk tőletek, hogy tizenegynéhány év múlva, amikor felnőttök ti már egy más lelkületű országot építetek és nekünk, addigra már öreg emberekké válók számára ezt a hatvan illetve negyven esztendőt jelentősen le fogjátok rövidíteni.”

Horváth Zoltán

építész

A szemközti oldalon és jobbra: Horváth Zoltán, Siklósi József és Turi Attila: Ócsa, általános iskolaegyüttes
Fent: Herend, festészeti üzem homlokzatfelújítás;
tervező: Csernyus Lőrinc; munkatárs: Kuli László;
tervezés éve: 2000-2001; kivitelezés éve: 2001-2002,
Lent: Üröm, családi ház; tervező: Csernyus Lőrinc;
tervezés éve: 1998, kivitelezés éve: 1999-2002

Fent: Lajoskomárom, családi ház; tervező: Csernyus Lőrinc; tervezés éve: 2001, kivitelezés éve: 2002
Jobbra és lent: Kecskemét, Nyíri-erdő, erdei iskola és gondnoki lakás; tervező: Csernyus Lőrinc; 2002

EKLER Építésziroda Kft.

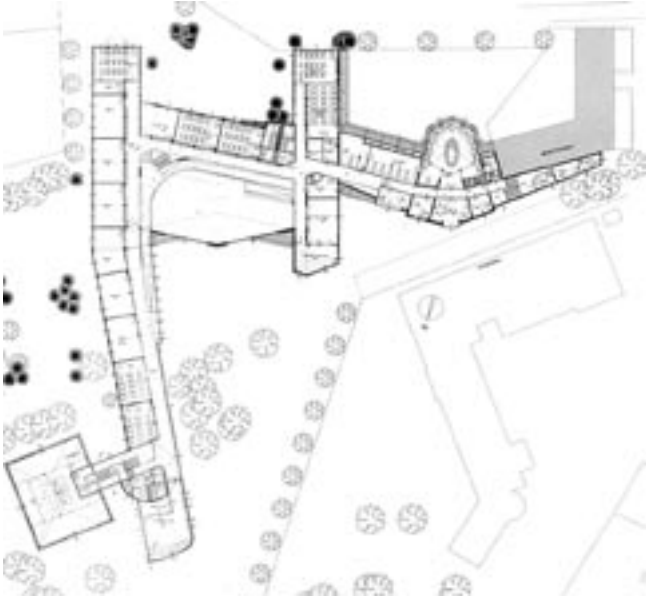
Szemere Pál Általános Iskola átépítése és bővítése – Pécel, Kossuth tér; építész tervező: Ekler Dezső DLA, Ybl-díjas építész; építész munkatársak: Révai Attila, Gutowski Robert, Módi Miklós, Boczkó Ákos, Dely Barnabás

Az új péceli iskola régi épületek közé illesztve a híres Ráday-kastély kertjének szomszédságában épül. A barokk kastély lejtőre futó oldalszárnyai az egyik oldalon a református templom, a másik oldalon a műemléki istállók nyeregtetős épületében folytatódnak. Ezeket a jellegzetes tömegeket egészítik ki az iskola új tantermi szárnyai, amelyek végei már szinte emelkednek a lejtőről. A sárga vakolt oldalfolyosós épületrészek közé aztán sötét fémlemez borítású épülettömegeket illesztettek a tervezők, olyasformán, ahogy a barokk kastély középrésze ízesül az oldalrészek közé. Itt kaptak helyet a nagyobb termek: az aula, a könyvtár és a tanári. A szárazabb szerkesztésű hossz-szárnyakat ellenpontozva ezek a középrészek nagytartalom antropomorf karaktert kaptak.

Az épület elhelyezése szokatlan, mert a háztömb belsőjébe települ, s nincsen utcai homlokzata. Fő nézetei a Ráday-kastély udvara felől, illetve a fő utcáról bevezető síkator felől tárulnak föl. A főbejárati kapuktól lendületes ívvel vezetett rámpa fut fel az aulát körülölelve az emeletre, és ez a közlekedő sáv szervezi egyetlen térbeli egységgé a zegzugos és változatosan formált épületet.

Az épület földszinti alaprajzát lásd a következő oldal tetején

EKLER DEZSÓ – TEA & COFFEE TOWERS

Végéhez ért az első számú olasz designer cég, az Alessi 2000 óta tartó Tea & Coffee Towers elnevezésű projektje, amely a húsz évvel ezelőtti, nagy sikerű Tea & Coffee Piazza program ötletét felelevenítve elismert építészek együttműködésével kívánt új utakat nyitni a design területén. A kísérlet ezúttal is sikerrel zárult: a 20 teás-kávés készlet a Milánói Triennálé április 8. és május 4. közötti „Tea & Coffee Towers” kiállításán mutatkozott be először a sajtó és az érdeklődők előtt, ahol több, mint 10.000 látogató tekintette meg a prototípusokat. A tervezők: Will Alsop, Wiel Arets, Gary Chang, David Chipperfield, Denton Corker Marshall, Ekler Dezsó, Massimiliano Fuksas és Doriana O. Mandrelli, Future Systems, Zaha Hadid, Toyo Ito, Tom Kovac, Greg Lynn FORM, Alessandro Mendini, Morphosis, MVRDV, Juan Navarro Baldeweg, Jean Nouvel, Dominique Perrault, Kazuyo Sejima és Ryue Nishizawa SANAA, UN Studio.

Az egyedi, formabontó tárgyak nagy érdeklődésre tarthatnak számot a tárgykultúra alakítói, az építészek, és a design-értő nagyközönség részéről is. Minden készletből 99 darab készül, amelyeknek nagy része a világ más-más táján kerül kiállításra, így például májusban nyílt kiállítás Párizsban, illetve vele egyidőben New Yorkban a Max Protetch Gallery-ben volt az amerikai ősbemutató, és a napokban nyílik kiállítás a Groninger Múzeumban, amely szeptember közepéig látogatható, de az elkövetkező egy évben várhatóan további kiállítások lesznek a koppenhágai Dansk Architecture Centre-ben, a londoni Victoria & Albert Museum-ban, bécsi MAK-ban vagy a müncheni Die Neue Sammlung-nál. A triennáléra jelent meg Alessandro Mendini szerkesztésében a kész kollekciókat bemutató könyv: tea & coffee towers címmel, a milánói Electa gondozásában.

A magyar résztvevő, Ekler Dezsó kávé-teás készlete teljes egészében hagyományos, 95 %-os ezüstből készült. A négy edény négy eltérő karakterű tárgyként jelenik meg egy kerek tálcán, és négy egyéniséget reprezentál. Különbözőségük ellenére összeilleszthetőek, mint egy puzzle, hiszen egy család tagjai. A tervezés során Ekler az animisztikusnak nevezett ősi felfogást követte, amely megszemélyesíti a tárgyakat. Ezért emberszerűek és szimbolikusak a tárgyai.

Toyo Ito a milánói kiállításon készült interjújában így nyilatkozott róla: Ekler készlete meglehetősen „építész”. Számomra különösen szervezettnek, konszolidáltnak, rendkívüli mértékben konstruáltnak tűnik... bizonyos értelemben túl tökéletes. Azt hiszem, fogalmazhatok úgy is, Ekler és az én készletem két külön világot képvisel.

Budapest, XIV. Hermina úti Liszt Ferenc Zenei Ált. Iskola januárban átadott új épületszárnya; tervező: Krizsán András

HUSZADIK SZÁZADI DOKUMENTUMOK

ÖBÖL-HÁBORÚ, 1991.

A nemrég lezajlott iraki háború jobb megértésére egy rövid részlet közlünk Webster G. Tarpley és Anton Chaitkin: George Bush – The Unauthorized Biography (id. George Bush nemhivatalos életrajza) című könyvének 24. fejezetéből, az egy évtizede lezajlott Öböl-háború – a mai háború „hadgyakorlata” – elindításának körülményeiről. Az akkori diplomáciai események és a sajtóban megjelent közlemények most is élénk tárják az anglo-amerikai birodalomépítők régi módszerét, a „jósándékba” csomagolt, képmutató önzés mellett a tudatos félrevezetés taktikáját. Igaz, hogy a külpolitika, mint mondják, az érdekek művészete és nem az őszinteségé, ám a mostani iraki konfliktus az olajért – számítások szerint Iraknak 526 évre elegendő olajkészlete van – már szinte nélkülözött minden diplomáciai minimumot és mázt: mint láhattuk, tragikomikus egyszerűséggel ismét kinevezték főgonosznak a 80-as évek iráni-iraki háborújában még támogatott iraki vezetőt, akitől meg kell menteni a világot. A bizonyítékok nélkül terrortámadásnak beállított „második Pearl Harbor”, szeptember 11-e után mindent lehet... És még ki tudja, mi mindent akarnak elérni a terrorizmus elleni harc jelszavával (palesztinok kitelepítése Irakba, brit-amerikai dominanciájú „független” Irak, Kurdisztán, kaukázusi ásványkincsek, Irán, Európai Unió?), illetve mi mindent indíthatnak el Ázsiában a harci események? Rudolf Steiner 1924-ben, egy breslaui mezőgazdasági tanfolyamon a következőket mondta: „Az igazi ellentét nem Amerika és Oroszország között van, ez csak látszat. Amerika és Kína között kerül majd sor az igazi konfliktusra. Az a kérdés csupán, hogy Európán, vagy a Csendes-óceánon keresztül?” Jelenleg a londoni Royal Institute of International Affairs honlapján már olvasható a China Project vezetőjének, Stephen Green-nek a tanulmánya: Reforming China's Economy címmel. A CFR bennfentes folyóirata, a Foreign Affairs még a tavaly januári számban közölt egy karikatúrát: amerikai katona térdel lőállásban egy céltábla előtt, melynek célkeresztjében az Al-Kaida vezér szétlőtt feje, mögötte hosszú sorban várakoznak a burnuszos, fezes keleti figurák Irak, Hezbollah, Irán és egyéb feliratú fejfödőkkel; a katona, akár a körzeti orvos, csak ennyit mond: Next! Kérem a következőt! Úgy tűnik, hogy a '90-es évek balkáni beavatkozása után, mellyel megvonták kelet és nyugat határát, most egy nagyobb, és mint közvetlenül 2001. szeptember 11-e után jelezték: sokáig tartó törésvonal-háború sorozat készül, melynek célja az iszlám világ feletti dominancia, sőt, az Ázsia feletti teljes ellenőrzés megszerzése.

Bush az irakiak Kuwaitba nyomulását követően, 1990. szeptember 11-i (!) kongresszusi beszédében kifejezte, hogy voltaképpen mekkora súlya van az USA számára az Irak elleni akciónak, az idézet első sorával utóbb furcsa helyzetbe hozva saját fiát, a mostani elnököt, az Irak elleni agresszort: „Világossá kell válnia, hogy többé egyetlen diktátor sem számíthat arra, hogy egy Kelet-Nyugat konfrontációban megakadályozza az ENSZ közbelépését az agresszióval szemben. A nemzetek új partnerisége kezdődött el, és ma egy egyedülálló és rendkívüli pillanat-

hoz érkeztünk. A Perzsa-öbölnél kialakult krízis ritka alkalmat nyújt, hogy az együttműködés történelmi periódusa felé lépünk. Ezekből a nehéz időkből kiemelkedhet ötödik célunk, egy új világrend, egy új éra, amely szabadabb a terror fenyegetésétől, erősebb az igazságosságra való törekvésben és biztonságosabban keresheti a békét. Egy korszak, amelyben a világ nemzetei, kelet és nyugat, észak és dél felvirágozhatnak és harmóniában élhetnek.” (Washington Post, 1990. szeptember 12.) Később, az Öböl-háború kirobbanása után így nyilatkozott: „Mi akarunk lenni a gyógyítók, meg akarjuk tenni, amit megtehetünk annak előmozdításáért, amit én optimista módon új világrendnek nevezek. De az új világrendnek szüksége lenne ehhez egy békéltető komponensre.” (Washington Post, 1991. január 19.) A „gyógyító”, „békéltető komponens” természetesen az anglo-amerikanizmus neokolonializmusa, katonai-gazdasági ereje, amellyel ma sem állnak frázisos hókuszpókuszok kíséretében lerohanni bárkit, ha érdekeik úgy kívánják. Amerika új világrend-politikája hátterében ott találjuk a valószínűleg illuminátus eredetű, rendkívül befolyásos Skull & Bones Rendet, melynek tagja lett majd' az egész Bush-család: 1917-ben lépett be Prescott Sheldon Bush, a jelenlegi elnök nagyapja, 1948-ban az apa, George Herbert Walker Bush és 1968-ban George William Bush. Az 1832-ben a Yale Egyetemen alapított elit senior-club bemutatására később kerültünk sort.

Z. Tóth Csaba

Webster G. Tarpley és Anton Chaitkin:

(ID.) GEORGE BUSH
NEMHIVATALOS ÉLETRAJZA

XXIV. fejezet • Az Új Világrend
(részletek)

Roma caput mundi regit orbis frena rotundi
(Róma a világnak feje, kezében a glóbusz gyeplője)
Felirat Diocletianus császár birodalmi koronájáról.

Az anglo-amerikai stratégia az volt, hogy Szaddám Huszein sarokba szorítására a gazdasági hadviselés eszközeit használják, köztük a kulcsfontosságú technológiák embargóját. Amikor Irak helyzete kellően kétségbeesítő volt, az anglo-amerikai titkos sűgői Szaddám Huszeint Kuwait megtámadására bátorították titkos garanciákkal, hogy nem lesz anglo-amerikai válasz. Megbízható tudósítások jelezték a Közel-Keletről, hogy Szaddám Huszein, mielőtt megtámadta Kuwaitot, elmondta, hogy London és Washington nem indítana háborút ellene. Szaddám Huszein további biztosítékokat kapott

1990 december és 1991 január folyamán, hogy a katonai erők összevonása Irak déli határainál nem ellene irányul, hanem Szaud-Arábia tartós megszállása érdekében történik. Hogy az iraki vezetés számára hihető legyen mindez, a biztosítékok ismert személyiségek részéről hangzottak el, akik nagy hatalmat és befolyást gyakoroltak Londonban és Washingtonban – olyan személyektől, akik egy csapatban voltak Henry Kissingerrel. Az egyik fő gyanúsított Tiny Rowland, a brit királyi család vagyonkezelője és a brit neokoloniális érdekeltségek ügyvivője Afrikában és másutt. Tiny Rowland 1990 júliusban volt Irakban, röviddel azelőtt, hogy az iraki hadsereget mozgósították.

A Bush által nagyrabecsült brit geopolitikusok az *invitatio ad offerendum*, a más hatalmak háborúba intrikálásának régi mesterei. *Invitatio ad offerendum* azt jelenti: felhívás elkövetésre, ugraszd össze egyiket a másikkal. Jól ismert, hogy az egykori amerikai külügyminiszter, Dean Acheson, aki Averell Harriman közeli munkatársa volt, 1950 januárjában hivatalosan kizárta Dél-Koreát az amerikai védőövezetből, és bátorította Kim Il Sung-ot a koreai háború elindítására. Minden jel arra mutat, hogy Észak Korea támadását Dél Korea ellen 1950-ben titokban bátorították a britek is, és bátorították Kínát, hogy lépjen be a koreai háborúba. A Falkland-szigetek argentin megszállását 1982-ben bizonyíthatóan megelőzték a szigetek sorsa iránti teljes érdektelenség demonstrációi a brit külügyminiszter, Lord Carrington részéről. Szaddám Huszein Irán elleni támadását 1980-ban bátorították amerikai és brit biztosítékok révén, hogy a teheráni kormány összeomlik és képtelen lesz ellenállni.

A Pentagon tudott az iraki csapatmozgásokról a Kuwaiti határnál július 16-17-én. E csapatösszevonásokról azonban csak július 24-én tudósított az amerikai sajtó, amikor a Washington Post közölte, „Irak közel harmincezres elit hadtestet mozgósított kuwaiti határainál és a Bush-adminisztráció hadihajókat helyezett készütségbe a Perzsa-öbölben, mivel erősödött a vita a két Öbölország között az olajtermelési kvótákat illetően, mondták tegnap amerikai kormánytisztviselők és arab diplomaták.” Az irakiak meghívtak egy nyugati katonai attaséból álló csoportot, akik útközben Kuwait Cityből Baghdadba 2-3000 harci járművel találkoztak, melyek dél felé mentek, kiegészülve közben a köztársasági gárda két hadosztályával.

Ha Kuwait olyan fontos lett volna az USA és a nyugat biztonságá számára, akkor valamikor július 17. és augusztus 1. között – vagyis majdnem két hét folyamán – Bushnak figyelmeztetnie kellett volna Irakot, hogy vonuljon vissza Kuwaitből, háttérben néhány vérfagyasztó fenyegetéssel és komoly, nagyszabású katonai demonstrációkkal. Ehelyett Bush mesterkélt csöndbe merült a helyzettel kapcsolatban és nagykövetét egy teljesen félrevezető üzenettel küldte Szaddám Huszeinhez, ami megegyezett a brit tervvel Szaddám háborúba rántására.

Július 24-én a Fehér Ház, a Külügyminisztérium és a Pentagon sajtóközleményei egyrészt a „mérsékelt” kuwaitiak és szauidak támogatása, másrészt egy arab közvetítésű békés megegyezés bátorítása között egyensúlyoztak. Margaret Tütweiler a külügy részéről hangsúlyozta, hogy az Egyesült Államoknak nincs kötelezettsége arra, hogy megvédje Kuwaitot: „Nekünk nincs semmilyen védelmi egyezményünk Kuwaittal és nincs speciális védelmi vagy biztonsági elkötelezettségünk Kuwait felé. Mi tehát erőteljesen elköteleztük maradunk öbölbeli barátaink egyéni és kollektív övédelmének támogatását illetően, akikkel mi mély és hosszantartó kapcsolatban vagyunk.”

A Washington Post idézett egy névtelen amerikai katonai tisztviselőt, aki hozzátette, hogy ha Irak egy kis kuwaiti területet bekebelez, hogy jobb tárgyalási pozíciót szerezzen az OPEC-ben (Olajexportáló Országok Szervezete), „az Egyesült Államok valószínűleg közvetlenül nem tekintené kihívásnak a mozgósítást, de csatlakozna minden arab kormányhoz ennek elítélésében, és a háttérből nyomást gyakorolna Irakra.” Bemondták: két amerikai KC-135-ös légi tanker légigyakorlatokat végzett az Egyesült Arab Emírségek harci gépeivel, és a US Egyesített Csapatok közel-keleti bázisáról hat hajó vonult fel a Perzsa-öbölben július 23-án, hétfőn, hogy „kommunikációs támogatást” nyújtson ehhez a légigyakorlathoz – a Pentagon szerint. Két hajó a Perzsa-öböl északi részén tartózkodott, közel az iraki és kuwaiti partokhoz. De nem hangzott el semmi vérfagyaláló, és Bush személyes hallgatása volt mindenek közt a legsokatmondóbb. Tegyük hozzá, a Bush-adminisztráció ezen a héten a kongresszus által elrendelt Irak elleni kereskedelmi szankciókkal szemben lobbizott a törvényhozásban. Irak adottságai Kuwait lerohanására biztosítva voltak, és a Bush-rezsim nem reagált.

Július 25-én az amerikai nagykövet, April Glaspie találkozott Szaddám Huszeinnel, és átadott egy nagymértékben félrevezető üzenetet a krízissel kapcsolatos amerikai álláspont-ról. Glaspie biztosította Szaddám Huszeint, hogy ő Bush elnök közvetlen megbízására intézkedik, majd átadta a híres üzenetet: „Nekünk nincs véleményünk az olyan arab-arab konfliktusról, mint az Ön határvitája Kuwaittal.” Minden jel azt mutatja, hogy valóban ezek voltak az utasítások, amelyeket közvetlenül a Fehér Ház fő agent provocateur-e, Bush adott. „Közvetlen utasításaim vannak az elnöktől, hogy jobb kapcsolatokat keressek Irakkal”, mondta Glaspie Szaddámnak. E találkozás iraki átirata szerint Glaspie hangsúlyozta, hogy mindig ez volt az amerikai álláspont: „Én a kuwaiti amerikai nagykövetségen voltam a '60-as évek végén. Ekkor az volt az utasítás számunkra, hogy ne nyilvánítsunk véleményt ebben a témában, és a téma nincs kapcsolatban az USA-val.” Szaddám Huszein beszélt Irak gazdasági sérelmeiről és a gazdasági segítség szükségességéről a háború utáni újjáépítésben; itt Miss Glaspie kifejezte az amerikai kormány teljes megértését. Röviddel ezt követően, April Glaspie elhagyta Kuwaitot, kivette nyári szabadságát, ami az amerikai kormány tüntető érdektelenségének egy másik megnyilvánulása volt a kuwaiti-iraki krízist illetően.

A Washington Post július 30-i száma szerint a szauid kormány július 29-én közzétette, hogy az iraki-kuwaiti párbeszédet Dzseddában elhalasztották július 31-re. A kuwaiti delegáció hirtelen kísértalt ezekről a megbeszélésekről, a nyilvánvalóan szándékos gesztussal feldühítve az iraki vezetést. Július 31. reggelén a Washington Post arról tudósított, hogy a kb. 100 000-re növekedett iraki haderő felvonult Bászra és a kuwaiti határ között. A Pentagon szóvivője, Pete Williams a sajtó sürgetésére így kommentálta a történetet: „Láttam a tudósításokat a csapatokról, de mi sosem vitattuk itt a számokat és nem fűztünk további magyarázatokat ehhez. Úgy gondolom, a Védelmi Minisztérium a maga módján kifejezi nyilvánvaló aggodalmát a térségben tapasztalható csapatösszevonásokról, és tudatában van annak, ahogy mi is, hogy mik az érdekeink az Öböl-térségben.”

Az iraki csapatösszevonások fokozódása nem zavarta a hivatalos amerikai blazirtságot a krízissel szemben. Ez szándékos és kiszámított félrevezető művelet volt, amit az oroszok úgy hívnak: maszkirovka.

Bush a műholdas felvételek és a követségi tudósítások révén már legalább 36 órával korábban tudott az iraki csapatok újabb előretöréséről. Mégis síri csöndben maradt. Bushnak bőven volt alkalmja, hogy naponta mondjon valamit az Öbölről; több mint egy órán át tanácskozott a GOP kongresszusi vezetésével július 31. reggelén, és a résztvevők szerint „bosszankodott” a holtpontra jutott költségvetési vita miatt. Eközben a Fehér Ház hírszerzési adatokat kapott, hogy az iraki invázió a küszöbön áll, és a következő napokban néhány tisztviselőt idézett a New York Times: „kifejezetten nő az aggodalom, hogy a háború kitörhet...” De Bush nem mondott semmit, nem csinált semmit.

Augusztus elsején, szerdán este 9 körül, tudósítások érkeztek Washingtonba, hogy iraki erők nagy számban keltek át a kuwaiti határon. Attól a pillanattól, hogy a krízis július 16-17-től kezdett kialakulni az invázió pillanatáig Bush megőrizte a nemtörődöm hallgatás pozícióját. Ám most az események hirtelen felgyorsultak. Scowcroft és Bush közleményt fogalmazott, amelyet éjjel 11,20-kor tettek közzé. Ez keményen elítéli az iraki inváziót, és követeli „minden iraki erő azonnali és feltétel nélküli visszavonását.” Az augusztus 2-i New York Times az iraki invázióról tudósítva említést tett a Bush-rezsim felületes magatartásáról: „Erőfeszítései ellenére, hogy megakadályozzon egy támadást Kuwait ellen, a Bush-kormány sosem mondta pontosan, mit tenne az Egyesült Államok, ha Irak kisebb vagy nagyobb támadást intézne Kuwait ellen. Az amerikai nyilatkozatok bizonytalansága, amelyekben tartózkodtak bármilyen ígérettől Kuwait megsegítésére, megzavart néhány kuwaiti tisztviselőt, akik az amerikai szándékok határozottabb kinyilvánítását remélték egy nagyobb katonai erődemónstráció támogatásával kapcsolatban.”

Bush csütörtökön a Colorado állambeli Aspenbe készült, hogy találkozzon Margaret Thatcherrel, azzal a személyiséggel, akit Bush félve tisztelt. Thatcher, akinek hatalomra kerülését segítette Bush – a Munkáspárt kisöprésével a kormányból, Lord Victor Rothschild elképzeléseivel összhangban –, ekkor már több mint 11 éve volt brit miniszterelnök, és már biztosította helyét az angolszász hatalmasok pantheonjában. A brit imperializmusnak ez a kiszáradt múmiája Aspen-be látogatott, hogy előrevigye a nyugat jövőjét. Reggel ötkor Bush-t Scowcroft ébresztette és eléterte a végrehajtási rendeleteket az összes iraki és kuwaiti kinnlevőség befagyasztásáról az USA-ban. Reggel 8-kor a kormányteremben összegyűlt a Nemzetbiztonsági Tanács. Az ülés megnyitásakor a sajtófotózás alkalmával Bushnak lehetősége nyílt vázolni az Irakkal és Kuwaittal kapcsolatos irányvonalakat. Bush ezt mondta a tudósítóknak: „Nem foglalkozunk az intervencióval. Kérdés: Nem gondolkozik-e valamilyen beavatkozásról vagy csapatok küldéséről? Bush: Nem gondolkozom, de ismétlem, ha igen, akkor sem beszélnek róla.”

Bush találkozási Thatcherrel Aspenben aug. 2-án és a Fehér Házban aug. 6-án döntő jelentőségűek annak megértéséhez, hogyan játszottak össze az anglo-amerikaiak az Öböl-háború kirobbantásában. Thatcher-rel való találkozásai előtt Bush egyértelműen nyugtalan, zavart mentális állapotban volt, de alapvetően nem kötelezte el magát, hogy lépjen az Öböl-krízis ügyében. A Thatcherrel való találkozás után Bush gyorsan átalakult gátlástalan, monomániás háborús uszító héjává. Az átmenethez hozzájárult Bush általános lelki leromlása, nagymértékben elősegítve későbbi örvöngő epizódjai kialakulását.

Az Öböl-krízisben az egyetlen kompetens politikai-katonai megítélés az iraki szándékokkal kapcsolatban az, hogy Szaddám Huszein nem kívánt túlmenni Kuwaiton, csak egy Bagdad által régóta igényelt területet akart visszaszerezni, arra hivatkozva, hogy azt a Brit Birodalom illegálisan tette titkos protektorátussá, az Ottomán Birodalom bászrai provinciájának déli részén túl, még 1890-ben. Ezt az álláspontot, hogy Irak nem óhajt háborúba keveredni Szaud-Arábiával, megismételték a krízis első hete folyamán olyan tekintélyes szakértők, mint az egykori szaudi amerikai nagykövet, James Aikens, és a prominens francia katonai vezető Lacaze tábornok. Sőt Schwarzkopf tábornok is nagymértékben valószínűtlennek tartotta, hogy Szaddám megindulna Szaud-Arábia ellen.

A hivatalos beszámoló szerint, Bush 1991. január 15-én, délelőtt 10,30-kor, a Fehér Ház ovális termében írta alá a nemzetbiztonsági utasítást, melyben elrendelte a támadást Irak ellen. Másnap reggel Washingtonban, amikor Bagdadban kora este volt, Bush utasította Scowcroftot, hívja Cheney-t további egyeztetésre a támadási terv kivitelezésével kapcsolatban. Az amerikai légitámaszpontokra helyi idő szerint január 16-án, szerda este 6 és 7 óra között kezdődött.

„Take up the White Man's burden/ Ye dare not stoop to less/ Nor call too loud on Freedom/ To cloke your weariness” (szabad fordításban: Vedd fel a Fehér Ember terhét/ Ne add alább ennél/ S ne kiáltsd gyakran a Szabadság nevét/ hogy ne lássák, fáradt lennél) – írta Rudyard Kipling (a Round Table csoport tagja – a ford.) 1899-ben egy brit kampány részeként, hogy meggyőzzék az Egyesült Államokat egy gyarmati adminisztráció létesítéséről a Fülöp-szigeteken. Mint a korabeli Omaha World Herald megjegyezte: „Más szavakkal Mr. Kipling azt mondja: Uncle Sam-nek át kellene vennie John Bull üzetét.” Az imperializmus e rasszista, sovinszta fűzfaverse pontosan megragadja Bush felfogásának a lényegét is.

Fordította: Z. Tóth Csaba

Teddy Goldsmith EGÉSZSÉGTELEN – VAGY CSAK KICSI? A HIGIÉNIA FEGYVERÉVEL A KISTERMELŐK ELLEN

*A természettudomány egy új vallás,
és a fertőtlenítő szer a szentelt víz.*
(George Bernard Shaw)

A higiénés törvények bevezetése valójában azt a célt szolgálja, hogy az élelmiszertermelés és -kereskedelem néhány nemzetközi óriásvállalat kezébe kerüljön. Ha azt akarjuk, hogy egészségesebbekké váljunk és kevésbé legyünk kitéve az ételmérgezések veszélyének, akkor teljesen meg kell változtatni ezt a politikát. Az egyre nagyobb társaságok létrejöttével jellemezhető globális gazdaság élelmiszerpiacán a kistermelők és a kiskereskedők egyre nehezebben boldogulnak. A helyzetüket az is nagy mértékben nehezíti, hogy a Világkereskedelmi Szervezet (WTO) olyan törvényeket hozott, amelyek kényszerítik az egyes kormányokat, hogy nyissák meg nemzeti piacukat az erőteljesen támogatott külföldi, különösen az Amerikai Egye-

sült Államokból származó élelmiszerek előtt. Például az USA-ból Indiába importált szója tonnánkénti ára 155 helyett 348 dollár volna az amerikai kormány támogatása nélkül. Ezzel az árral egyetlen farmer sem kelhet versenyre sem Indiában, sem másol a világon. Ugyanakkor a világgazdaságot hatalmas, az egész Földre kiterjeszkedő, vertikálisan szervezett társaságok uralják és irányítják. Például a gabonakereskedelem 77 %-a öt, a kakaókereskedelem 83 %-a, a banánkereskedelem 80 %-a és a teakereskedelem 85 %-a egyaránt három társaság kezében van. Ilyen körülmények között a kistermelők arra kényszerülnek, hogy az alapanyagot ugyanattól az óriásvállalattól vásárolják, amelynek a termékeiket eladják. Így ezek a vállalatok szabják meg, mennyi lehet a kistermelő haszna. Így történhet, hogy a banánért a szupermarketben kifizetett árnak mindössze két 2 %-a kerül vissza azokhoz, akik az ültetvényen dolgoznak, 5 %-a a föld tulajdonosához, a többi a kereskedőkhöz, illetve egyre gyakrabban ugyanannak a nemzetközi cégnek a leányvállalataihoz.

Az óriásvállalatok kibírják, hogy egyes termékeiket áron alul adják el. Nem bánják, ha egy ideig egy árucikken veszteségük van, ha így a kisebb, de még a meglehetősen nagy versenytársak is kiesnek a piaci versenyből. A Wal-Mart, a világ legnagyobb kereskedelmi hálózata gyakran követi ezt az üzletpolitikát. Mikor megtelepszik egy városban, az alapvető élelmiszereket olcsóbban adja, mint az előállítási költség. Így a környezetben megfojtja a kis üzleteket, még a kisebb szupermarketeket is, ezután pedig a Wal-Mart megemeli az árait. Ugyanez történik, mikor a nagy amerikai, európai vagy japán exportőrök a harmadik világban azért adják olcsón a termékeiket, hogy tönkretegyék a helyi termelőket. A dömpingpolitika törvényellenes, de gyakorlatilag lehetetlen pert nyerni az óriásvállalatokkal szemben, hiszen ezekben az országokban kormányzati támogatást élveznek. Ráadásul ha a kis élelmiszertermelők találnak egy új területet, amely a gazdaságilag és politikailag is ellenséges környezetben a túlélésüket biztosítaná, a nagy társaságok csak addig engedik őket növekedni, ameddig a helyzetüket nem veszélyeztetik. Sokszor azzal teszik lehetetlenné a működésüket, legalábbis a növekedésüket, hogy a kormányt vagy a nemzetközi szervezeteket arra kényszerítik, hogy a kistermelők számára előnytelen új törvényeket hozzanak. Például az USA-ban az organikus mezőgazdasági termékek piacának haszna évente 20 %-kal növekszik. Ezért a kisvállalatok konkurrenciájának felszámolása érdekében az óriáscégek 1999-ben arra kényszerítették a Mezőgazdasági Minisztériumot: új törvényekkel tegye lehetővé, hogy a nagytermelők számára előnyös, ám a fogyasztók szempontjából káros (genetikailag módosított, radioaktív sugárzással tartósított, mérgező iszappal trágyázott vegykezelt) körülmények között termelt haszonnövényeket is organikusnak minősítsék. Ugyanakkor megtiltották, hogy bármely nem-állami szervezet ennél szigorúbb követelményeket írjon elő. Szerencsére olyan erős volt a lakossági tiltakozás, hogy a minisztérium kénytelen volt visszavonni a törvénytervezetet – egyelőre. Mégis, a tény, hogy a minisztérium hajlandó volt ilyen gyalázatos törvény elfogadását javasolni, világosan mutatja, hogy a kormány az élelmiszeripari nagyvállalatok pillanatnyi érdekeiért feláldozná a lakosság és a környezet egészségét. Ez csak egyetlen példa arra, hogy a kis társaságokat, a helyi gazdasági életet, a helyi közösségeket, az emberek egészségét és a természetes környezetet védő törvényeket világszerte felváltják a nagy társaságok érdekeit szolgáló törvényekkel.

Az Ecologist Report olyan törvénycsomagot vizsgál, amely a kis élelmiszertermelőket költséges befektetésekre kényszeríti azzal az ürüggyel, hogy tevékenységük nem higiénikus. Mivel csak néhányan tudják megfizetni a fejlesztések költségeit, nagy részük kiesik a termelésből. A közegészségügyi törvényeket 1995-ben dolgozta ki a WTO, és bevezetésükhöz ötéves időszakra állt a kormányok rendelkezésére. Ezeknek a törvényeknek az a céljuk, hogy biztosítsák, hogy az élelmiszerek megfeleljenek a kockázati határértékeknek (HACCP), amelyeket eredetileg a NASA felkérésére dolgoztak ki az űrhajósok számára készített ételek vizsgálatához. A határértékeket annak a Pillsbury multinacionális élelmiszertársaságnak a munkatársai szabták meg, amely a Haagen-Dazs és a Burger King üzletláncot üzemelteti.

Az 1970-es években a Food and Drug Administration is elfogadta a kockázati határértékeket az USA élelmiszerpiacán eladható élelmiszerek vizsgálatára, 1991-ben pedig az Egyesült Nemzetek élelmiszerbiztonsági szenterdekkel foglalkozó hivatala is bevezette ezeket az előírásokat. Ezt a hivatalt a multinacionális társaságok irányítják, és jelenleg azon munkálkodik, hogy a kisvállalatoktól a nagy gyógyszergyártó cégek vegyék át a gyorsan növekvő élelmiszerkiegészítő piacot, különösen a vitaminok forgalmazását, amint ezt a The Ecologist körültekintően dokumentálja. Az FDA-dokumentumokból világosan kiderülnek a valódi prioritások, hiszen az óriásvállalatok nyomására elfogadták a nemi hormonok használatát a hústermelésben, és engedélyezték a genetikailag módosított élelmiszerek előállítását és forgalmazását. A nagyvállalatok általában azt szeretnék, hogy a tevékenységüket szabályozó törvények lazák legyenek, mint például azon előírások, amelyek meghatározzák az élelmiszerekben engedélyezett vegyszermennyiséget. Másutt éppen az az óriásvállalatok érdeke, hogy az előírások nagyon szigorúak legyenek, mert azokat a gyengébb versenytársak nem képesek betartani, így kiesnek a piaci versenyből.

Wendell Berry Amerika felkavarása című könyvében írja: „a közegészségügyi törvény válogatás nélkül minden kistermelő ellen dolgozik, mert a megfizethetetlenül magas termelési költségek kiszorítják őket a piacról”. A törvény bevezetésének az az eredménye: „megszűnt a lehetősége, hogy az igazi kistermelő megjelenjen a piacon egy kanna tejföllel, egy tyúkkal, vagy egy tucat tojással. A törvény által előírt berendezések olyan költségesek, hogy néhány tehén tartásához képtelenség megvásárolni azokat. Így a közegészségügy nevében kiszorították a piacról a kistermelőket, a nagytermelőknek pedig hatalmas előnyt biztosítottak.”

Richard Young az Ecologist Report-ban bemutatja, hogy Nagy-Britanniában bezárták a vágóhidak felét, mert azok „nem elég higiénikusak”, és nem felelnek meg az – értelmetlen – EU-előírásoknak. A tenyésztők állataikat a néhány megmaradt vágóhidra kénytelenek szállítani, sokszor nagy távolságra, egészségtelen körülmények között, ami az állatoknak stresszt okoz, rontja a hús minőségét, és jelentős többletköltséggel jár.

Indiában egy hamisítási eset adott ürügyet a kormánynak arra, hogy megtiltsa a mustármagolaj termelését és fogyasztását. Az egészségügyi miniszter is elismerte: a hamisítás valószínűleg azok műve volt, akik a mustármagolaj-termelés megszűnéséből hasznot húztak. A tiltó törvény következtében megszűnt az indiai mezőgazdaság és ételkultúra egyik legfontosabb alapanyagának termesztése, és ezzel a kistermelők millióinak megélhetése. Az új törvény egyetlen célja volt, hogy lehetségét

teremtsen a nagyléptékű amerikai szójaolaj-exportra. Tavaly májusban a francia kormány előírta, hogy az utcai elárúsítóhelyeket, ahol halat, húst vagy tejterméket árulnak, elektromossággal, folyóvízzel és hűtőpultrral kell felszerelni, amely az állandó hőmérsékletet biztosítja. A nyitott piacokat az emberek egészségét veszélyeztető helyeknek deklarálták. Köztudott, hogy ezek a piacok szerte Franciaországban a társadalmi élet központjai, és a kistermelőknek lehetőséget adnak terményeik áruba bocsátására. Mintegy hatezer településen jelenleg húszezer piac működik, és 40 %-uknál az önkormányzat nem képes a korszerűsítés költségeit fedezni. A lakossági tiltakozás miatt a kormány visszavonta a törvényjavaslatot, valószínűleg a megfelelőbb pillanatra vár, amikor újra próbálkozhat a törvény bevezetésével.

Az intenzív telepeken tenyésztett állatok egészségi állapota

Ha az ember figyelembe veszi azokat a szörnyű körülményeket, amelyek között a mezőgazdasági nagyüzemekben tartják az állatokat, nem csodálkozik azon, hogy kétségbeesítő az egészségi állapotuk. A száj- és körömfájáson, amely mostanában tört ki újra Nagy-Britanniában, és a kergemarha-kóron kívül más betegségek is előfordulnak az állatállományban. Egyre több állat betegszik meg „szarvasmarha AIDS-ben”, a kórokozó ellen termelődj antitesteket a fogyasztásra termelt tej százalékában mutatták ki. A szarvasmarhák körében egyre gyakrabban fordul elő vírusos hasmenés, tuberkulózis és tőgygyulladás. Az utóbbi megbetegedés terjedésének oka nagyrészt a stresszben keresendő, amelyet az okoz az állatok nem kielégítő táplálása okoz, és hogy több tejet akarnak nyerni, mint amennyit károsodás nélkül tudnának adni. Az intenzíven tenyésztett állatok egészségi állapota tovább fog romlani, ha a kormány megengedi az rBGH használatát, amely az állatok szervezetében természetesen jelenlévő hormon genetikailag módosított változata, amely a tejtermelést 15 százalékkal hivatott fokozni. Ezt a terméket a Monsanto társaság erőszakosan terjeszti. Ez a hormonkészítmény fokozhatja a szarvasmarhák fogékonyágát a tőgygyulladás iránt, növelheti az idő előtt és károsodással született borjak arányát, és csökkentheti a készítménnyel táplált állatok élettartamát. Csak egy bolond hiheti el, hogy a beteg állatoktól származó tej fogyasztása az emberek számára nem jelent kockázatot. A tőgygyulladásban szenvedő állatok tejében genny van, és mivel ezt a betegséget általában antibiotikummal kezelik, a tej antibiotikum-maradványokat is tartalmazhat. A tejben meglehetősen magas arányban mutatták ki egy másik hormonkészítmény, az IGF-1 maradványait is. Megfigyelték, hogy az IGF-1 hormon fogyasztása és a rákos megbetegedések gyakorisága között összefüggés van. Ha az állatokat mezőgazdasági nagyüzemekben tartják, az a betegségek terjedésének kockázatát növeli. Az Ecologist Report-ban Stephanie Roth leírja, hogy ugyanez igaz a skóciai intenzív lazactenyésztő farmokra is. Aki figyelmesen olvassa ezt a cikket, aligha fog józúen enni az intenzív haltenyésztő farmokról kikerülő lazacokból.

Az antibiotikumok használatára

Richard Young írása rávilágít arra, hogy az intenzív élelmiszertermeléssel együttjáró legkomolyabb probléma, hogy az állatoknál antibiotikumokat használnak terápiás célra és növekedés-serkentőként is. Mivel ezek a készítmények nagyon hasonlítanak azokra a gyógyszerekre, amelyekkel az emberi be-

tegségeket, közöttük a tuberkulózist és a tüdőgyulladást kezelik, sok esetben meg is egyeznek velük, a legnagyobb mértékben az élelmiszereinkben megtalálható antibiotikum-maradványok a felelősek azért, hogy egyes baktériumok ellenállóvá váltak ezekkel a gyógyszerekkel szemben. Ez az ellenállóképesség olyan gyorsan kifejlődik a baktériumokban, hogy az „antibiotikumok utáni korszak” küszöbén állunk, és ez súlyos következményekkel jár az egészségügyi helyzetre.

Ételeink besugárzása a bigiénia nevében

Az intenzív állattenyésztés rossz körülményei miatt várható ételmérgezéseket az ipar ürügyként használja fel, hogy a kormány nál lobbizzon az élelmiszerek sugárkezeléssel történő fertőtlenítésének engedélyezéséért – írja Samuel Epstein. Különösen a külföldről importált termékeknél tartják ezt szükségesnek. Ez nagyon cinikus törekvés, mert például a sugárferőtlenített marhahús olyan anyagokat tartalmaz, amelyek rákos megbetegedés kockázatát növelik. A besugárzott hús a nem kezeltnél tízszer nagyobb mennyiségben tartalmaz benzolt, amelynek bizonyítottan rákkeltő hatása van. A megoldás egyszerű: minél kevesebb élelmiszert kell külföldről behozni. Az élelmiszerek importja mindig veszélyes, mert az importáló ország lakói nem ellenállóak az idegen kórokozókkal szemben. Az élelmiszerimport növekedése szétfeszíti az élelmiszerekre vonatkozó biztonsági előírások rendszerét. A globális élelmiszerkereskedelem miatt elkerülhetetlen, hogy a betegségek, amelyek valaha csak egy körzeten belül veszélyeztették az állatállományt, gyorsan eljussanak szinte mindenhol a világon. Ez történt 1999-ben a csirkék dioxin-mérgezése esetében, amely különösen Belgiumban okozott nagy botrányt. A kergemarhakór és a száj- és körömfájás egyre nagyobb területen fertőzi meg az állatokat. Utóbbi betegséggel meg kell tanulnunk együtt élni, majd nálunk is fokozatosan kialakul a szarvasmarhák immunitása a fertőzéssel szemben, ahogy ez például Indiában már végbement, ott igen ritkán fordul elő ez a betegség. Ha továbbra is azt a megoldást választjuk, hogy a betegség felbukkanásakor az érintett körzeten lemeszárroljuk az összes állatot, és semmit sem teszünk a betegség hosszú távú megszüntetése érdekében, akkor eltűntetjük a társadalomból a farmereket. Ha valóban meg akarjuk akadályozni, hogy időről időre újra megjelenjen a betegség, a megoldás az állattenyésztés területén kilépni a globális gazdaságból; meg kell tiltani az élő szarvasmarha, illetve a hús importját, és saját magunknak kell biztosítanunk az ország lakosságának hússzükségletét. Másként megfogalmazva, csak egy szigorúan lokális gazdaság csökkentheti, illetve szüntetheti meg ennek és az ehhez hasonló betegségeknek a terjedését.

Még inkább nyilvánvaló a BSE-vel fertőzött élelmiszerek esete. A fertőzött hús kiöregedett tejtermelő tehenekből származott, és amint azt az International Herald Tribune kutatócsoportja feltárta: „A feldolgozás során a csonton maradt húst nagy nyomású vízsugárral tépik le a csonttól, amely a beteg állatok leginkább fertőzött része. Ezzel a technológiával állatonként körülbelül hét kilogramm plusz húst tudnak nyerni. Az EU Állandó Tudományos Bizottságának becslése szerint egy-egy öt-hét tonnás húsadag körülbelül ezer állatból származik, és ha csupán egy fertőzött volt közöttük, az megfertőzi az egész adagot, amely így 400 ezer ember egészségét veszélyeztetheti.”

Ám nemcsak a marhahús-fogyasztók vannak kitéve a BSE-fertőzés veszélyének, ugyanis rengeteg élelmiszeripari termék

–édességek, gyümölcslevek, sör, bor, tejföl, joghurt, túró, margarin és rágógumi – készítésénél használnak szarvasmarha-szár-mazékokat. A gyógyszeripar is nagy mennyiségben alkalmazza az összezúzott csontból készített zselét kapszulák, tablettabevonatok, a vért helyettesítő oldatok és a sebészetben használt segédanyagok készítésére. Ezen kívül a bébiételek, az állateledelek és a kozmetikai cikkek is tartalmazznak marhacsontból készült zselés anyagot. Vakcinák, közöttük a gyermekbénulás elleni vakcina készítéséhez is szarvasmarhából származó anyagot használnak. Éppen akkor készült egy hatalmas mennyiségű vakcina Angliában, amikor a legtöbb kergemarhakóros megbetegedés történt, és ezt a védőanyagot, bármennyire hihetetlen, 11 millió gyereknek beadták! A brit szarvasmarha-szérumot kanyaró, mumpsz, rubeola, diftéria és szarvasköhögés elleni vakcinák készítéséhez is használták 1993-ig. A leírtakból világos, hogy Anglia egész lakossága és a világ más országainak lakói közül is sokan ki voltak téve a BSE-fertőzés veszélyének.

Baktériumfóbia

A baktériumokkal kapcsolatos hisztéria alapja, hogy az emberiség kérelhetetlen ellenségének tekintjük őket, és nem törődve a költségekkel és a következményekkel, ki akarjuk őket irtani. A mai félelemnek van korábbi előzménye is. Már 1890-ben sokan úgy gondolták, hogy Koch és Pasteur – akiket a modern mikrobiológia atyáinak tekintünk – munkássága alapozta meg a higiénival kapcsolatos valódi hisztériát. Az emberek kipakolták az otthonaikból az állítólagosan mikroorganizmusokkal teli bútorzatot, megtanulták, hogy el kell kerülni a tüsszögő és köhögő embereket, és el kell hagyni az emberek közötti olyan bizalmas érintkezéseket, mint a kézfogás vagy a babák puszilgatása. A szállodákban olyan huzatokat kezdtek el használni, amelyek jobban befedik a kórokozók esetlegesen megfertőzött ágyneműt, a templomokban a szertartások során nem alkalmazták tovább a közös kelyheket, és a városokban bevezették az ivókutakat, a fertőzéseket terjesztő közös ivóedények használata helyett. A mikroorganizmusokkal kapcsolatban sokszor a hadviselésben szokásos kifejezéseket használják, például megtámadják, megszállják, leküzdik az emberi szervezetet. Az orvosoktól és tudósoktól a közember is átvette ezt a szemléletet. Természetesen ez egyes vállalkozóknak bombaüzletet hozott, hiszen remek piacot jelentett minden olyan termék számára, amely hozzá tudott járulni a mikroorganizmusok elleni harchoz. Például a Johnson and Johnson vállalat a Ladies Home Journal lapjain arról tájékoztatta olvasóit, hogy „a környezetünkben mindenütt jelen vannak a baktériumoknak nevezett parányi láthatatlan élőlények, amelyek gyorsan megtelepsznek a bőrünkön lévő sérüléseken, ha az levegővel, porral, forralatlan vízzel, textíliával, nem steril kötözőszerrel érintkezik, vagy ha az ember nem fertőtlenített kézzel ér hozzájuk. Ennek a következménye vérmérgezés, gyulladás, üszkösödés, láz, szájzár és egy sor más komplikáció lehet”, ezért „azonnal rohanjanak el a gyógyszerárakba és vásároljanak Johnson and Johnson féle vöröskereszt törülközőt, amíg nem késő”. Ma újra kitört a baktériumokkal kapcsolatos tömeghisztéria, amelyet főleg a kereskedelmi érdek élesztett fel, mivel piacot keresett a számtalan fertőtlenítőszer és antibiotikum számára.

Csupán elméleti alapon is meg lehet állapítani, hogy a baktériumok elleni háború idióta ötlet. Ugyanis a mikroorganizmusok mindenféle körülmények között képesek élni és szaporod-

ni. Ugyanennyire ostobaság az is, hogy kémiai irtóhadjáratot folytatunk a betegségek hordozóival és terjesztőivel szemben. Vegyük például a szúnyogokat. Bár ők nem tudnak olyan gyorsan alkalmazkodni, mint a mikroorganizmusok, meglehetősen hamar megtanulják, hogyan meneküljenek el azok elől a mérgek elől, amelyeket szétpermetezünk ellenük. Például a WHO maláriaellenes kampánya idején Dél-Ázsiában a szúnyogok hamar megtanulták, hogy nem szabad leszállni a kunyhók falára, amelyeket DDT-vel permeteztek be. Vagy egyszerűen kövérebbek lettek, és a mérreg jobban elszórt a szervezetükben, mások vastagabb titint növesztettek, amelyen a mérreg nem tudott keresztülhatolni. Egyes példányokban olyan enzim alakult ki, amely képes rá, hogy a DDT-t veszélytelen vegyületté bontsa le. Nézzünk szembe a tényekkel: a neo-darwinisták vagy a szociobiológusok állításaival szemben az életfolyamatok intelligensek. Az a háború is hiábavaló, amelyet a gyomok, a gombák, a férgek, a rágcsálók és Isten tudja, még milyen élőlények ellen folytatunk. Nincs esélyünk rá, hogy győztesen kerüljünk ki ebből a harcból, ha egy-egy csatát meg is nyerhetünk. Ennek ellenére a háború tovább folytatódik, mivel a mérgek eladásából hatalmas haszon származik.

Szerencsétlenségünkre a redukcionista és a mechanisztikus természettudomány, amelyet ma is csaknem minden egyetemünkön tanítanak, segít abban, hogy megmagyarázza és ezzel törvényessé tegye ezt a leegyszerűsítő megközelítést. Annak idején az Észak-Amerika nyugati részét előzőnlő aranybányászok és fakitermelők mondása az volt, hogy „egyedül a halott indián jó indián”. Ennek mintájára született meg az egyik rovarirtó vállalat televíziós reklámszövege: „Egyedül a döglött bogár a jó bogár.” Tudomásul kellene venni, hogy az ember nem ökológiailag légüres térben él. René Dubos, a híres mikrobiológus, az egészség ökológiájaként emlegetett irányzat létrehozója, arra figyelmeztetett bennünket, hogy ha eltüntetjük valamelyik mikroorganizmust, azzal egyszerűen jobb lehetőséget teremtünk a többi számára. Például a tej pasztörizálása steril körülményeket teremt, ebben a baktériummentes közegben azonban nagyon gyorsan meg tud telepedni és el tud szaporodni bármilyen kívülről bekerülő, esetleg patogén mikroorganizmus. A nyers tej azonban sokféle mikroorganizmust tartalmaz, így nagyon kicsi a lehetőség arra, hogy valamilyen kórokozó kívülről megtelepedjen benne. „Egyáltalán nem biztos – írta –, hogy az a legbölcsebb és a leghatékonyabb megoldás, ha valahol kiirtjuk a már ott élő fajokat, ahelyett, hogy arra törekednénk, hogy megismerjük a szokásaikat és békésen együtt éljünk velük.” Dubos arról is ír, hogy azokon a helyeken, ahol az emberek szegényes higiénés körülmények között élnek, a polio vírus mindenütt jelen van, így mindenkit megfertőz. Ennek eredményeként az emberekben életük első hónapjaiban kialakul a védettség, ezért nagyon ritkán fordul elő gyermekbénulás. A mi társadalmunkban a higiénés szokások nagyon lecsökkentik annak a valószínűségét, hogy a gyerekek életük korai szakaszában fertőződjenek meg ezzel a vírussal, ezért nem alakul ki bennük a spontán védettség. „Tehát a gyermekbénulás esetében olyan betegséggel állunk szemben, amelyet valójában a tisztaság okoz.”

Fel kell ismernünk, hogy a szervezetünk, más élőlényekéhez hasonlóan, nemcsak saját sejteinkből áll, hanem sokféle mikroorganizmus sejteiből is, sőt, az utóbbiak aránya az emberi sejtek számához viszonyítva tíz az egyhez. Nem is tudunk a mikroor-

ganizmusok nélkül élni. Életfontosságúak a bélrendszerünkben megtelepedett baktériumok és élesztőgombák, amelyek a vitaminok előállításában és az ételek megemésztésében játszanak fontos szerepet. Azt, hogy számunkra és más fejlett élőlények számára is életfontosságúak a szervezetben jelenlévő baktériumok, világosan megmutatja, hogy „a baktériummentes állatokban anatómiai és fiziológiai rendellenességek alakulnak ki”. Dubos elemzi ezeket az eseteket, és rámutat, hogy néhány baktériumfajta hiánya esetén sem tud az állat életben maradni. Az a tény is világosan bizonyítja, hogy erőteljesen függünk a szervezetünkben élő baktériumoktól, hogy azokat a rendellenességeket, amelyeket baktériummentes állatoknál figyeltek meg, gyorsan ki lehetett javítani, ha az állatok érintkezésbe kerültek a megfelelő baktériumokkal. Dubos legfontosabb állítása, hogy normális körülmények között még a patogén baktériumok is úgy élnek a szervezetünkben, hogy nem okoznak megbetegedést. Csak akkor vált ki tüneteket a jelenlétük, ha a körülmények ezt lehetővé teszik számukra. Szervezetünkben olyan különösen veszélyes mikroorganizmusok is jelen lehetnek, mint a salmonella vagy a diftéria kórokozói, de mindaddig nem okoznak panaszokat, amíg a körülmények nem válnak megfelelővé a betegség kialakulásához. Élete vége felé Louis Pasteur is tett egy ehhez hasonló kijelentést: „A mikroorganizmus semmit sem számít, a környezeti feltétel azonban mindent.”

Jogos kérdés: milyen körülmények között okoznak betegséget a mikroorganizmusok? Dubos szerint „amikor a körülmények eltérnek azoktól, amelyeken között a gazdaszervezet és a mikroorganizmus közötti egyensúlyi állapot kialakult”. Ez például akkor történhet meg, amikor a gazdaélőlény nem jut hozzá minden szükséges tápanyaghoz, vagy akkor, amikor méreg jut a szervezetébe vagy stresszhatás éri, vagyis olyan esetekben, amikor valamilyen fiziológiai zavar keletkezik. Dubos szerint akkor is fiziológiai krízis jön létre, vagyis zavar keletkezik a belső ökorendszerben, ha a gazdaszervezet olyan baktériummal kerül érintkezésbe, amely ellen nem alakult ki immunitás az élőlény korábbi életszakaszában, vagy a mikroorganizmus idegen eredetű, vagy ami még ennél is veszélyesebb: genetikailag módosított, hiszen ilyen mikroorganizmussal az egész emberi faj nem találkozott még. Dubos szerint tehát nem a mikroorganizmus okozza az emberek vagy más élőlények megbetegedését, hanem a gazdaszervezet és a számára igen fontos, benne élő mikroorganizmus-populáció közötti egyensúly megbomlása. Röviden ez a kérdés ökológiai vagy holisztikus megközelítése, az alapjaiban hibás redukcionista vagy mechanisztikus szemlélet ellentéte. Pasteur maga is azt állította, hogy bizonyos esetekben a fiziológiai zavar az elsődleges oka a fertőzésnek, és nem a következménye. Például az influenzavírus valójában egyáltalán nem az oka az influenzának, hanem a következménye, vagy másképp megfogalmazva: a tünete. Bizonyos esetekben a betegség maga, attól függetlenül, hogy mi az általunk ismeretlen kiváltó oka, olyan körülményeket teremt, amelyek lehetővé teszik a kórokozó kifejlődését.

A valódi megoldás, ha sikerül visszaállítani az ember és a szervezetében élő mikroorganizmus-közösség közötti egyensúlyt, természetesen azokat az eseteket kivéve, amikor veszélyhelyzet van és az antibiotikum életmentő lehet. Érdekes, hogy az állatok is ösztönösen éppen ezt a megoldást választják: „ha az étrendjük B1, B2, vagy B12 vitaminokban szegény, a mikroorganizmusokat, amelyeknek kulcsfontosságú szerepük van ezeknek a vitaminoknak a szintézisében, úgy pótolják, hogy ürüléküket eszik”. Ha

például a kísérleti patkányok esetében megakadályozzák az ürülékevést, annak komoly hatása van az állatok egészségi állapotára: hiába táplálják őket megfelelően, a növekedési ütemük húsz százalékkal csökken. Különösen érdekes és az emberre nézve is tanulságos, hogy a szigorú vegetáriánus étrendet követő, vagyis semmilyen állati eredetű élelmiszert nem fogyasztó emberek is egészségesek maradhatnak, pedig a szervezetükbe a táplálékkal igen kevés B12-vitamin jut be. Ez azért lehetséges, mert bélcsatornájukban végbemegy a vitamin szintézise, akárcsak a növényevő állatok esetében.

Dr. John Warner gyermekorvos azt írja, hogy „egyre kevesebben szállnak vitába azzal az elképzeléssel, hogy az asztmás megbetegedések számának drámai növekedése arra vezethető vissza, hogy az emberek kora gyermekkorukban kevés piszokkal kerültek érintkezésbe. Húsz évvel ezelőtt az iparilag fejlett országokban a gyerekek öt százaléka volt asztmás, ma ez az arány eléri a húsz százalékot. A fejlődő országokban szintén növekszik a megbetegedések száma, különösen a gazdagok között, akik átveszik a nyugati életstílust. Az asztmakutatások kezdik világossá tenni, hogy az aránylag sterillé tett környezetben élő babák nem találkoznak a megfelelő baktériumokkal, amelyek az emésztőrendszerünkbe bekerülve serkentik az immunrendszer működését és segítik abban, hogy leküzdje az allergéneket.” Warner szerint „az asztmakutatás minden új eredménye ennek az elméletnek a helyességét bizonyítja”. Néha már néhány hetes csecsemőket kitesznek baktériumos fertőzésnek annak érdekében, hogy kiépüljön az immunrendszerük azok ellen a betegségek ellen, amelyek a leggyakrabban fordulnak elő az adott területen. Ilyen például a tejlebontó baktérium, amely fontos része a belső baktérium-populációnak, vagy a tuberkulózis baktériuma.

A német és az olasz mezőgazdasági miniszter is hangsúlyozta, hogy lejárt a nagyüzemi élelmiszertermelés ideje. Nagy-Britanniában azonban egyáltalán nem ez a hivatalos álláspont: éppen nemrégiben (2001-ben) jelentette be a mezőgazdasági miniszter, az a cél, hogy megszüntessék a kis farmokat, és a termelést a nagyméretű, intenzíven gazdálkodó farmok vegyék át. Ezek – mondta – gazdaságosabbak és higiénikusabbak is.

Minden gondolkodó ember számára világos kell hogy legyen, minél gyorsabban meg kell szüntetni a nagyüzemi élelmiszertermelést. Olyan törvényeket kell bevezetni, amelyek biztosítják, hogy az élelmiszertermelés újra független kistermelők, sajtókészítők, pékek, hentesek és élelmiszerkereskedők kezébe kerüljön, akik egészséges, természetes, organikus élelmiszert állítanak elő és árusítanak a helyi piacokon. A fogyasztók várják ezt az átalakulást. Elegük van már a nagyüzemekben előállított élelmiszerekből, és erre megvan minden okuk. Egyre nagyobb a kereslet az organikus élelmiszerek iránt. Nagy-Britanniában évente 40 százalékkal növekszik ezek piaca, és ez a növekedés tovább fog folytatódni, különösen ha a kormány is segít a megfelelő körülmények megteremtésében, még ha ezt eddig nem is tette. Csakis ilyen élelmiszertermelési rendszer biztosíthatja, hogy az emberek egészséges élelmiszerhez jussanak, hogy a lakosság jelentős százaléka biztos megélhetéssel rendelkezzen a mezőgazdaságban, és megteremtse egy egészséges, közösségekre alapozott falusi társadalom gazdasági alapját. Csakis ilyen élelmiszertermelési rendszer felelhet meg az alapvető biológiai, társadalmi, gazdasági és morális kihívásnak.

Fordította: Adorjáné Farkas Magdolna

SZINTETIKUS EURÓPA

AKós Károly Egyesülés 2003. március 28-29-ikonferenciáján elhangzott előadás szerkesztett és kivonatos változata.

Rudolf Steiner azt mondja korunkról: A világ a beteg lét durva eszközeivel jön felénk, hogy felkeltse az érdeklődésünket. (Történelmi szimptomatológia). Ami azt illeti, érdeklődésünket alaposan fölkelte: a XX. században egyre betegesebb, megbetegítettebb az életünk, különösen a letagadott, ravasz módon megutáltatott, legyengített nemzeti lét, a kelet-közép-európai s azon belül a magyar nemzet léte, mert jött olyan hatalom, amely ezt a valóságot, a történelmi tudat folytonosságát, a hagyományokat, országunk természetes egységét lerombolta, megbecstelenítette, meghazudtolta, szuvenírré, sablonná tette, sőt elriasztotta a vállalásától. Először az első világháborúval, majd Trianonnal, a második világháborúval, aztán 1948-tól negyven csikorgó-nehéző éven át. És most megint itt van az egyre gátlástalanabb pénzközpontúság formájában, amely nem az embert tekinti elsődlegesnek, hanem a pénz gyarapítását.

A szabadságnak el kellett jönnie, de ha szabadságunkban elszakadunk attól, hogy megértsük önmagunk és a világ organikus jellegét és szellemi eredetét, akkor elindulunk a lelki halál útján. Az egész organikus élet a szellemiből bontakozott ki, mint ahogyan minden valamirevaló nép eredetihagyománya szellemi lényekkel kezdődik. Ennek megfelelően a szabadságot a megismerésben kell kibontakoztatnunk, az igazságnak kell szabaddá tennie bennünket, miként maga Krisztus tanítja a János evangéliumban: Ha megmaradtok a logoszban (a fordítás szerint beszédben, de mivel Krisztusnak isteni lény volt, ezért az ő beszéde az a logosz, amely áthatotta a világot), megismeritek az igazságot, és az igazság szabaddá tesz benneteket. Ha azonban a megismerés szabadságát egyoldalúan a materiális sík felé fordítjuk, akkor egy szintetikus, „műanyag” valóságot teremtünk az ásványi-fizikai világ leutánzásával, és azt hisszük, hogy minden az anyagi folyamatok terméke, amelyeket magunk generálhatunk, igazgathatunk kedvünk szerint. Egy pótlék-valóság került így legyártásra az önmagát mindenhatóvá emelt nadrágos ember által, a táplálékaink anyagától az építőanyagokig egy művi, halott valóság, amely az eredendő helyébe akarja föltornászni magát. Ez vesz körül minket, ebbe megyünk egyre mélyebbre az egységes Európa kultuszával, egy valóság melletti szekunder lidércnyomásba, amelyben mintának tekintik a modernitást, a Nyugatot, a városi életet, miközben mindez egészségtelen és a halál felé sodor bennünket. A gondolkodás elevenségét a felelős hivatalokban lévők lelkében is a külső mintákhoz való alkalmazkodás helyettesíti. A hatalom észszerű leépítése helyett a hatalom elképesztő koncentrációja jön létre, a pénz, a hatalom, a materiális lét régi-új bálványozása; a halvaszületett kísérlet az örökkévaló földi paradicsom létrehozására, melyet kicsiny, körülhatárolható csoportok uralnak.

Igaz, meg kell értenünk: a Föld túl van élete delén, mint élő organizmusnak, neki is a fokozatos hanyatlás, a kiszáradás, az elöregedés a sorsa, és a Földdel együtt az emberi lélek is egyre

jobban kiszárad, elveszti éltető forrásait, kiszikkasztja a materializmus és az önzés szklerózisa. Jelenleg különös módon igen erőssé váltak a széthulló, szétforgácsoló tendenciák, ami már bolygónk biológiai egyensúlyát veszélyezteti, de épp ezért fel kell hangozzék a megállj! parancsa: keresnünk kell a felébredést az ember és a társadalom teljes valóságára, hogy a szétartó erők ne korrumpálják végzetesen az emberi lelket, az életünket, a természetet. Fejlődésünk bizonyosan nem egyenes vonalú, de jó esetben felnő az ember a feladatokhoz, és megtanulja, hogy lehet, sőt örömteli dolog összhangban élni mindazzal, amit magunkban hordozunk, mint adottságot, és azzal is, amivé lehetnénk.

Krisztus nem azt mondja, hogy szeresd kevésbé a családod, a néped, hanem hogy próbáld meg átélni a szűkebb körű szereteten túlterjedő szeretetet, az érdeklődést a másik ember, a másik nép képviselője, más kultúrák, az egész Föld iránt, s ezt most már megteheted, mert eljött a magasabb én országa, amely benne van minden emberben, de nem evilágból való. A forradalmak csak azért törnek ki, mert ebben megakadályozzák az embereket. Az utolsó forradalmunkat vélhetően a materializmus világalma ellen fogjuk vívni, ami még a valóságba is befészkelte magát.

Európával kapcsolatos fejtegetésünket a rövidség kedvéért kezdjük ott, hogy a XVIII-XIX. század Európájának társadalmi életében megjelent a szabadsággal és a nemzetiséggel eleinte karöltve haladó új társadalmi törekvés, amely ki akarta szabadítani az embert a korábbi, egyre igaztalanabbnak érzett társadalmi béklyókból. Ezt a folyamatot általában a francia forradalomra vezetik vissza, ez azonban nem a teljes igazság. Rudolf Steiner egyik 1917 végi naplóbejegyzése (lásd a tanulmány végén) utal arra, hogy az angolszász népekben korábban kialakult öntörvényű kapitalisztikus, világalma törekvés lényegében letérítette eredeti pályájáról a francia forradalom kezdeti szociális törekvéseit. Steiner kutatásai nyomán ténynek vehetjük, hogy a Szabadság, Egyenlőség, Testvériség jelzőszavait, amelyek a mi II. Rákóczi Ferencünk elsőszülött fiától, a legendás Saint-Germain gróftól (1696-1784) kerültek a páholyok szellemi életébe (Saint Germain gróf a rózsakeresztes mozgalom megalapítójának, Christian Rosenkreutznak az újramegteremtése volt a szellemtudomány szerint), egy áruháza folytán anélkül dobták be a tömegbe, hogy eljött volna az ideje, és hogy megfelelően értelmezték volna, s így tudatosan káoszt idéztek elő.

Történelmi adalék ehhez, hogy a francia Grand Orient szabadkőművesség anyapáholyát, a (Becket) Szent Tamás-páholyt Lord Charles Radcliffe Derwentwater alapította 1725-ben, II. Károly angol király leányának, Tudor Máriának a fia. Bár később mutatkoztak eltérések az angol és a francia páholyok között, lényegében egyetlen okkult politikai akarat külső eszközeinek tekinthetők Steiner szerint, jóllehet otthon adtak a magasabb eszményekre törekvő embereknek az egyházi-világi abszolutizmus korszakában. Az angolszász befolyás megértéséhez figyelembe kell venni, hogy elsőként Angliában, az

angol néplélek sajátosságai következtében alakult ki a születési arisztokrácia mellett az ipar, kereskedelem, gyarmati rendszer megerősödésével a nagypolgári, ateista-kozmpolita kiváltságosok rétege és a parlamentarizmus. Ezt követően az új nagypolgári rend leggazdagabb képviselői jól felfogott érdekekben fölhasználják, finanszírozták a régi rend megdöntésére a különböző forradalmi mozgalmakat, sőt háborúkat külföldön, és az angolszász világuralom kiépítésére, Anglia, Amerika és Európa egyesítésére törekedtek, mint ezt Carroll Quigley elemezte műveiben. Fokozatosan fölerősödtek az egymást gyöngítve erősítő nemzetállami-konzervatív és liberális-szocialista túlzások: a nemzetre hivatkozás, ha egyén- és szabadságtagadó és a központi irányítás, jogosulatlan kiváltságok fenntartására törekszik, ugyanúgy ember- és fejlődésellenes hatalmi célokat szolgál, mint a népiséget, a szellemi kultúrát elavultnak kikiáltó és eltüntetni óhajtó liberális vagy szocialista politikai szándék. Ha nem vagyunk ebben a kérdésben egészen őszinték, és csak azt halljuk meg, amit szeretünk hallani, sosem jutunk ki e történelmi leckék örökös ismétlésének hol ilyen, hol olyan zsákutcájából. Ami a közös a „haladó” és a konzervatív politikában, az a hatalom rákfenéje, a kizárólagosságra törekvés, a másik ember fölötti illegitim hatalomvágy, amely nem tiszteli a másik szellemi, individuális szabadságát; ez ront meg mindent, szabadságot, népiséget, vallást egyaránt, épp a kor aktuális szellemi erőivel való szembenállás miatt. Mindez szinte nyilvánvaló, mégsem törekszünk az okok kiküszöbölésére. A teljes valósághoz hozzátartozik népi mivoltunk, vagy a szellemi kultúra megélése, ezt nem lehet csak úgy eltörölni; minél jobban el akarják törölni, annál jobban kénytelenek vagyunk megvédeni.

A nemzeti kérdés része a szabadság-problematikának, része a megismerésnek, a kulturális, a szociális életnek. A szabadság mai korszakában azonban a megismerésünkben szabaddá vált egyének kell, hogy felvállalják a vérségi kötelekektől ma már függetlenedett népszellemek feladatait, tudatosítva a népiség, a hagyományos kultúra értékeit a kulturális és oktatási-nevelési területen. Ugyanígy a független, tárgyilagos gondolkodás képessége is az ember valóságának szerves része, individuális fejlődési cél. Szabadság, individuális fejlődés és népiség organikusán összetartozó valóságok, ahogyan minden ember apától és anyától születik, lelki-fizikai mivoltával benne áll az örökletességekben, de egyszersmind törekszik az igazság elfogulatlan megragadására, mint ahogyan egy társadalom élete a maga sokszínűségében, közmegegyezéssel harmóniában, mindenféle központi irányítás kényszere nélkül kell, hogy kibontakozzék. A szociális élet középpontja valójában a szellemi Napban, Istenben gyökerezik, minden emberi individuum közös forrásában, nem az ilyen vagy olyan legitimációt kisajátító állami akaratban. Steiner a népszellemekről, mint az anyagi hierarchiák valóságos lényeiről szólva hangsúlyozta a népiség, és a nemzeti hagyományok megismerésének fontosságát, mégis a nemzetre, mint kizárólagos központi elvre történő hivatkozás valódi tartalmát így látta: „Jahve az az istenség, aki, ha egyedül vele kapcsolódik össze az ember, soha nem képes a teljes emberséget adni. Az embernek a természetes születése tudatát adja, persze olyan erőktől származó szellemi hatások bélyegével, amelyek nem csupán természetiek, de nem juttatja az embernek az újjászületés tudatát, amit olyasmival kell megszereznie, amit a természeti-érzéketi-fi-

zikai erők nem adhatnak meg neki. És láthatjuk, hogy mennyire eltérítették az újabkori emberiséget Krisztus Jézustól, aki számára nincs különbség osztályok között, nincs különbség fajok között, aki számára csak egyetlen emberiség van... Mennyire eltérítették az újabkori emberiség gondolatait, érzéseit abba az irányba, ami Krisztus Jézus születésének misztériuma által már legyőzött, abba az irányba, ami az ember-születésnek csak természeti alapja, amely erők az emberiség osztályokra, népekre, fajokra differenciálódásával függnek össze. És ha a zsidó nép egyetlen Jahvét tisztelt, amikor Krisztus megérkezett, úgy az újabb népek több Jahvéhoz tértek vissza. Mert az, amit a mai nemzeti elvekből kiindulva tisztelnek a népek – még akkor is, ha már nem a régi névvel jelölik, s amit úgy tisztelnek, hogy nemzetekre oszlanak, és nemzetekként állnak harcban –, ezek Jahvék.” (Híd a szellemi világ és az ember között, Az új Ízisz, 1920.)

Magyarország esetében figyelembe kell venni azt is, hogy egy nemzetközi politikai akarat a saját, lényegében faji indíttatású, hosszútávú geopolitikai-gazdasági céljai érdekében felhasználva az emberi testvériség eszméjét, a monarchia felbomlásztásával a Kárpát-medence nemzetiségei számára nemzetállamokat hozott létre, majd a bolsevizmus révén tovább rombolta belső viszonyainkat. Ezért még mindig a régi sebet vagyunk kénytelenek gyógyítani önmagunk, nemzeti kultúránk megerősítése végett, ami szükséges, ugyanakkor mesterséges lemaradásra is kárhozzat bennünket.

Az a hatalom, amely ma a brüsszeli irányvonalakban érvényre jut, szemmel láthatólag a gazdaság szellemtelen túlhatalmát, embertömegek új rabszolgaságba kerülését és ellehetlenítését akarja elérni. Felmerül a kérdés, hogy azok a politikusok, akik az EU kialakítását döntően meghatározták, valójában milyen szellemiséggel szövetkeztek, hogy mindezt véghezvigyék? Az EU – és nagybácsija, az anglo-amerikanizmus új világrendje – nem egy árulásként, a történelem folyamán tudatos eltereléseként értelmezhető-e, szemben a mihályi korszakkal, az önálló, a saját hajlamokon túlemelkedő gondolkodás megszületésével, kiművelésével?

Úgy tűnik, mintha a XX. század elejétől összesűrűsödött volna fény és árnyék, összesűrűsödtek és kataklizmaszerűen forrongtak a világesemények, hogy lehetőleg ne derüljön ki az újonnan bekövetkezett küszöb-szituáció, ennek eredeti értelme, a felébredés a szellem valóságára, az ebből fakadó társadalmi megbékélés lehetőségére. Nem túlzás azt állítani, hogy valakik összeesküvést szőttek Isten és ember ellen, amikor a régi vezető társadalmi osztályok elleni, majd a faji gyűlöletet, hamis felsőbbrendűségi tudatot ösztönözték Közép- és Kelet-Európában a bolsevizmussal és a nácizmussal. Ennek következtében egy hozzá nem értő, alulról jövő réteg került kiváltságos helyzetbe, még mélyebben beleesve a hatalom kísértéseibe, mint a korábbi kiváltságosok.

Vannak természetesen árnyalatok abban a folyamatban, ahogyan Európa és különösen Közép- és Kelet-Európa átalakult a XX. században. Árnyalatok, történések, melyek sokszor jogosan állítanak szembe bennünket saját felelősségünk, mulasztásaink kérdésével (lásd Nemeskürty tanár úr legutóbbi kötetét). Megérdemeljük. Vannak árnyalatok, melyek néha kétségbevonni látszanak Nyugat eredendő rosszindulatát velünk szemben. De ezek az árnyalatok nem változtatnak a tényen: az újabkori történelem mélyebb mozgatórugóit kuta-

tó tekintet egy, a titkosszolgálati fedett műveletek stílusában dolgozó csoportérdekeket fedez föl az eseményekben (amire sokszor épp a kezdeményező, konspiráló országok politikai elfogultságoktól mentes szerzőitől – mint Carroll Quigley és Antony C. Sutton –származó forrásadatok utalnak).

A nemzetközi pénzügyi rendszer, amelyet olyan bankárdinasztiák alkottak meg, mint a Morgan-ek, a Rothschildok, a Warburgok, a Rockefellerek és mások, szükségszerűen eredményezte a kapitalizmus mai alakját a konszernekkel, bankokkal, a nyugati világ óriási tokekonzentrációival, az egyre egyenlőtlenebb kimenetelű versenyhelyezethez. A gazdasági érdekérvényesítés önmagában nem bűn, csak akkor válik azzá, ha a közvéleményt félrevezetve egy lejárt birodalmi eszme, a new world order jegyében úgy irányítják, hogy más nemzetek boldogulását, s egyáltalán a fejlődés emberközeli, kevésbé absztrakt, nem falanszteri lehetőségeit hosszú távra ki akarják iktatni vele. A nemzetközi bankárok, nagytőkések tették, amit gazdasági logikájuk, a money makes money diktált számukra. Azonban annak ellenére, hogy számos területen bőkezű támogatókként léptek fel, ez a vezető, szupervagyonos réteg kapcsolatban volt és a döntő pillanatokban konzultált olyan okkult politikusokkal is, akik téves értelemben inspirálták őket a világ és az ember fejlődésének menetére, az európai néplelkek állapotára, viszonyára vonatkozóan. Azóta a megszületni akaró tényleges demokrácia megnyilvánulásait ügyes csúsztatással mindig sikerül az anglo-amerikanizmus világuralmi törekvéseivel helyettesíteni. A bankárok ennek jegyében eszközölték befektetéseiket, kamatos kölcsöneiket más országok kormányai, gazdasága részére, s ennek révén formálták a politika szereplőit, a közvéleményt, országok életét, halálát. Az idealista szabadkőművesség által egykor elképzelt testvéri új világrendből az elavult, XIX. századi elképzeléseket dédelgető angolszász körök révén új világrendőr gyűrődött, a gazdaság fegyverével hódító monstrum, a politikai amerikanizmus, amelyhez sajátos ideológia tartozik: a politikai retorikától az oktatáson át a közmédiumok stratégiájáig tartó sulykolása annak a tévtannak, hogy az embereknek erre van szükségük; az emberállati szemlélet általi lealacsonyodásra, a pénzcsináló self-made-man-ség hamis dicsőítésére, nehogy az ember véletlenül szabadsága, méltósága, jóléte, közösségi élete igazi szellemi forrásaira ébredjen. Nemrég egy interjúban úgy nyilatkozott Robert Kagan, a Carnegie Alapítvány a Nemzetközi Békéért tagja (ez az alapítvány a háttérhatalom egyik régi finanszírozója), hogy Amerika főz, Európa mosogat.

Ezzel el is érkeztünk voltaképpeni témánkhoz, a szétszedett és összebarkácsolt Európa átalakításának rövid történetéhez. Ez az Európa egy mesterségesen összetákoltt, szintetikus művétag, dugó az eurázsiai kontinens szellempalackján, megakadályozandó, hogy a keleti, inspiratív szellem találkozzon a Nyugat által létrehozott racionalizmussal. Profi, formatervezett dugó, de nem embernek való. Mesterséges intelligencia működteti ezt az Euro-Amerikát. Ehhez akarják hozzáigazítani most a kelet-közép-európai embert, vagy a nyugat-ázsiai, ehhez az automatizált, önjáró művétaghoz; nyugatíva akarván tenni azt, ami lényegében nem a Nyugat szellemi aurája alá tartozik. Nemcsak geográfiai különbségekről van szó, az emberek együttélése a föld egy meghatározott régiójával hasonlóan organikus jelenség, ahogyan az emberben differen-

ciálódnak a fej, a mellkas vagy a has szervei, s az ember lelki-karmikus kapcsolata e szervekkel. A fény Keletről jön. Középen áll az Ember, akinek Nyugatra tekintve, lelkében a Kelet, az eredet fényével, szembesülnie kell a saját árnyékával, és saját magában megértenie és legyőznie. Meglehet persze, hogy belépve az Unióba mi magyarok visszük be azt az erjesztő keleti szellemet, amire ott szükség van.

Ez az „egyesítés” nem visszatérés Európába, ahogyan a politikai közhelypufogatók szajkózzák, mert 1914 előtt egy független monarchiában, majd rövid 20 évre ha megcsönkítva, halálos kényszerpályán is, de szabadon éltünk Európában. Most pedig egyetlen állammá akarnak összegyűmni bennünket, tekintet nélkül individuális különbségeinkre, vagy csak látszólag figyelembe véve és elismerve azokat. Ez a mostani európai egységállam szellemileg nem magasabb szinten jön létre: csupán felfelé transzformálják azt, ami lent van, eltakarják vele az eget, eltakarják vele a szabadság, a szeretet, a megismerés igazi forrásait. Az életet, az embert mechanizálják, hogy kiszámítható és maximalizálható teljesítményt hozzanak ki belőle a nagyvállalatok. Ez az európai egyesítés olyan mentalitáson alapszik, amelynek mindegy, hova mit épít, mit rombol le, legyen szó épületekről vagy népekről, s amely mindent ellenőrizni akar.

Mi vezethet ki bennünket fénynek és árnyéknak ebből a mai, ellaposodott, krisztustalan dialektikájából? Amikor a fény lassanként csupán a sötétség árnyékává válik?! A harmadik út a megkülönböztetésektől a megkülönböztető képességünk forrásáig emelkedés lehetne, ahogy Európa elsődleges, de egyelőre nem eléggé ismert szellemi forrásai tanítják, az út a Jó és Rossz megkülönböztetésének fájától az Élet Fájáig.

Kik is kezdeményezték a „szintetikus” Európát?

Valamennyi európai ország mai értelemben vett egyesítésének gondolata először Bécsben bukkant fel, amikor 1922. novemberében Richard Nicolaus Coudenhove-Kalergi gróf közzéteszi Páneurópa-felhívását, amely nem volt több szentimentális lelkesedésnél. Különös módon Bécsben ugyanez év nyarán került sor a második (és utolsó) Nemzetközi Antropozófiái Kongresszusra, a Kelet-Nyugat Kongresszusra, Rudolf Steiner itt beszélt utoljára a szociális élet alapkérdéseiről. Fény és árnyék, Steiner és Kalergi, egy valóban szociális társadalmi organizmus és egy lényegében antiszociális, egyén- és szabadságellenes csúcshatalom! Mégis, a húszas évek ismét megszokásokba begubózó frázis-gondolkodása számára, amelyet érthetően sokkolt, vakká és megújulásra képtelenné tett az I. világháború és annak következményei, Steiner az okkultista, obskurus figura, Coudenhove pedig a ragyogó, elegáns, modern államférfi. Steiner fogadtatása ellenséges az új szociális elgondolásokkal szemben fokozottan gyanakvó, keresztényszocialista vezetésű Bécsben. Coudenhove-Kalergi a császári palotában beszél, ünneplik és anyagilag támogatják. A következő évben a gróf kiadja könyvét Paneurópa címmel, amely azonnal sikert arat, és rendelkezésére bocsájtják a Hofburg termeit az útjára indított Páneurópai Unió számára, amelynek haláláig elnöke. 1924-től folyóiratot is kiad Paneurópa címmel.

Ki volt Coudenhove-Kalergi? Thomas Meyernek a Goethen-anum című svájci hetilapban (1994. május 29.) megjelent írása szerint Tokióban született 1894. november 16-án. Apja brabanti, Habsburg-hú nemes, osztrák diplomata, anyja japán nemesi család sarja. Kalergi kelet-nyugati származásából egy

sajátos lelki konstitúció következett. Idézem: Coudenhove magát a keresztény-európai hagyománnyal kötötte össze, anélkül azonban, hogy személyesen megküzdött volna egy igazi európai individualitásért. Lénye másik fele keleti örökségként az individualitást alig értékelő ázsiai hajlékonyság volt, és igazi, de gyökértelen odaadás egy nagy, nemes ideál iránt. Coudenhove a katolikus egyházat tekintette az európai eszmék egyetlen őrzőjének, és kifejezett csodálója volt Wilson 14 pontjának. (Ezeket a pontokat nevezte Steiner gondolathulláknak, üres szóhüvelyeknek, mivel Wilson az egyén jogi és szellemi felszabadításának szavatolása helyett a népek felszabadításának ellentmondásos, és zsákutcába vezető elvét hirdette.) Coudenhove-Kalergi mozgalmát anyagilag támogatta Louis Rothschild és Max Warburg, tehát a háttérhatalom két legbefolyásosabb bankárja. 1938-ban Svájcba, majd Amerikába emigrált, 1940-ben professzor lett New Yorkban és előadásokat tartott a Council on Foreign Relations-ben, tehát a háttérhatalom egyik központi intézményében. Sir Winston Churchill, 1946-os híres zürichi beszédében hangsúlyozta az Európai Egyesült Államok létrehozásának szükségességét, és ebben a vonatkozásban méltatta Coudenhove-Kalergi érdekeit. A francia külügyminiszter, Aristide Briand és német kollégája, Gustav Stresemann már az 1929-es genfi népszövetségi konferencián Coudenhove-Kalergi tervei nyomán proklamálták egy európai unió alapítását. A II. világháború után a liberális gazdaságpolitika, azaz az európai angol-amerikai befolyás hívei, Robert Schuman (francia külügyminiszter, majd miniszterelnök, Jean Monnet munkatársa – Monnet-ről részletesebben lásd a Szabad Gondolat 2002-es számait), Konrad Adenauer (a Marshall-segély idején német kancellár), Alcide de Gasperi (olasz miniszterelnök) és más nyugati államférfiak, akik a pénzügyi unió létrehozói voltak, később kifejezték hálójukat és elismerésüket a coudenhove-i alapok iránt. Edouard Herriot, francia miniszterelnök, akihez Briand révén jutott el a Páneurópa-eszme, ennek hatására könyvet írt Az Európai Egyesült Államok címmel. Csak Jean Monnet nem említi egy szóval sem a Páneurópai Mozgalom megalapítóját az emlékiratában, noha lényegében lemásolta a páneurópai eszméket, jöllehet azok idealisztikus-moralizáló kicsengését elhagyva, egy pragmatikus és adminisztratív konstrukcióban gondolkodott, és jellemző módon az intézmények abszolút mivoltában hitt, mint amelyek túlélnek az egyes embert. Cecil Rhodeshoz hasonlóan Monnet is szervezeti-intézményi mintának tekintette a katolikus egyházat, anélkül, hogy a kereszténység igazi tartalmával valaha is közelebbi viszonyba került volna. A 30-as évektől a Páneurópa mozgalom egy időre lekerült a napirendről, a Wall Street-i háttérhatalom alkalmazkodott a valósághoz, inkább Hitler és Sztálin rendszereit támogatta, hogy ezeken keresztül érje el a céljait, az európai értékek pusztítását és ennek nyomán a saját hosszú távú érdekeinek megfelelően támogatott gazdasági-politikai újjáépítést. Az Európa Tanács 1949-es megalapítása és a Közös Piac az első gyümölcsei Coudenhove-Kalergi fáradozásainak, és persze azoknak a politikus absconditusoknak, akik mögötte álltak. Coudenhove 1972-ben halt meg, különös módon: magas kora ellenére öngyilkos lett egy szétharapott méregkapszulával. Utóda a Páneurópai Mozgalom elnökségében dr. Otto von Habsburg lett. A mozgalom jelmondata: In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas – Szükségben egység, ké-

telkedésben szabadság, mindenben szeretet. Lehet tehát szabadon kételkedni, ha valahol nem döntenek úgy, hogy szükséghelyzet van.

Coudenhove-Kalergi mind a katolikus egyház, mind az anglo-amerikanizmus számára a megfelelő ember volt a megfelelő időben. A hatalom csúcán a világpolitika mozgatói nyilvánvalóan többé-kevésbé összehangolják a lépéseiket, ha ezt az események megkívánják. (Ilyen egyeztetés volt Ronald Reagan és II. János Pál pápa között 1982-ben a Vatikánban, Kelet-Közép-Európa átalakításáról abban az évben, amikor a lengyel Szolidaritás mozgalomát elfojtották, és Magyarország a Világbank jogára, vagy inkább árverező kalapácsa alá került.) A húszas években a hangsúlyosabb konzervatív körök megnyeréséhez még szükség lehetett egy grófra, aki viszont igazi kozmopolita volt, és a háború után csehszlovák állampolgárnak tekintette magát. (Rokona, Max Coudenhove Csehország utolsó kormányzója volt; Kalergi jó barátságban volt Masaryk elnökkel). Coudenhove-Kalergi valódi feladata az lehetett, hogy egy „előrehozott” EU-propagandával elfedje a társadalmi organizmus hármastagozódásának Steiner által kezdeményezett eszméit, amelyek 1917 óta tízezrek érdeklődését keltették fel Németországban, Svájcban, Ausztriában, és a demokratikus Európa igazi csiráit jelenthették volna (és jelentik ma is), hiszen nem valamely egoisztikus csoportérdekből, hanem a valóság mély megismeréséből fakadtak. A New York Tribune című lap 1921-ben az alábbi szavakkal méltatta Steiner Kernpunkte der sozialen Frage (A szociális élet kérdései) című művét: A maga módján a legérdekesebb könyv mindarról, ami évek óta, meglehetősen nemzedékek óta megmutatkozik; tehát Steiner kezdeményezésére ott is fölfigyeltek. A kozmopolita-katolikus jellegű Páneurópa, majd Európa-mozgalom, ki kell mondani, bankárok, érsekek és gyárosok szövetségként a polgárok feje feletti európai csúcsállam létrehozásán munkálkodott, távol attól az önzetlen politikától, amely a kor megkövetelte individuális fejlődés lehetőségeit a köz javára valóban biztosította volna.

Kalergi és Monnet tevékenysége egyazon szándék lépcsőfokaiként fogható fel, egyetlen akarat frontemberei voltak, csakúgy, mint Joseph Retinger, akit szintén szoros kapcsolat fűzött az EU-projekthez. Viszont az igazi mozgatókat, akiknek célja minden politikai hatalom, jobb- és baloldal uralása volt, a hátuk mögött kell keresni: Coudenhove-Kalergi mögött nagy valószínűséggel a politikai amerikanizmussal lényegében együtt haladó Vatikánt, azon belül is a legnagyobb névtelenségbe burkolózó jezsuitákat; Retinger és Monnet mögött pedig az angolszász háttérhatalmakat.

Nézzük meg részletesebben Jean Monnet-t és hálózatát is, hiszen őt tekintik a mai Európai Unió atyjának. Jean-Omer-Marie-Gabriel Monnet (1888–1979) Cognacban született, az italgártásáról híres nyugat-franciaországi kisvárosban, amely a XVIII. századtól hugenotta és szabadkőműves központ volt. Családja is a konyaküzletben volt érdekelt. Monnet kezdetben apjának segített, de már az I. világháború kitérősekor szervezői tehetségével tűnik ki: azon ügyködött, hogy összehangolja a francia és angol szövetségesek haditerveit. Javaslatával megjelent Vivianinál, a francia elnöknél. Monnet-t Londonba küldték, ahol 1914. aug. 10-én felállított egy francia koordinációs irodát. Szolgálatiért hálából kinevezték a Népszövetség főtitkár-helyettesévé. Lelkesedett a munkája iránt, de hama-

rosan kénytelen volt rájönni, hogy ez a nemzetközi szervezet egyszerűen képtelen a békét és összhangot megteremteni, amelyért létrehozták. Monnet megjegyezte: A vétő fontos dolog, de ugyanakkor a nemzeti egoizmus meghaladása lehetetlenségének szimbóluma. 1923-ban ezért elhagyta posztját és visszatért a családi üzlethez, közben – Andreas Bracher életrajza szerint –1926-tól kezdi kiépíteni amerikai pénzügyi kapcsolatait. A II. világháború kezdetekor Monnet ismét Londonba megy, hogy a szövetséges erők közös adminisztrációját szervezze. Miközben a náci csapatok legyőzik a francia hadsereget, Monnet a legvakmerőbb kezdeményezésbe fog, hogy megváltoztassa a háború menetét. Churchillnek, a frissen kinevezett brit miniszterelnöknek és De Gaulle-nak indítványozza egy közvetlen föderális uniót Franciaország és Nagy-Britannia között, amit el is fogadnak. A két kormány deklarálja, hogy a jövőben Franciaország és Nagy-Britannia többé nem lesz két ország, hanem egy közös, Angol-Francia Unió. Az Unió alkotmánya biztosítani fogja a közös védelmi, külpolitikai és gazdasági szervezetek létrehozását... A két parlament hivatalosan egyesülni fog. Az unió azonban nem jött létre.

Monnet úgy döntött, az Egyesült Államokba megy, hogy a győzelem programján dolgozzon, miután meggyőződött róla, hogy Amerika betöltheti a demokrácia nagy arzenáljának szerepét. A neves közgazdász, Keynes úgy nyilatkozott a háború végén, hogy a Monnet-val való együttműködés valószínűleg egy évvel megrövidítette a II. világháborút! Egy 1943 augusztus 5-i találkozó folyamán, mikor Algériában a francia emigráns kormány számára szerzett amerikai hiteleket, Monnet kifejtette: Nem lesz béke Európában, ha az államok újra a nemzeti szuverenitás alapján épülnek fel... Európa országai túl kicsik ahhoz, hogy garantálják népeik szükséges prosperitását és szociális fejlődését. Az európai államoknak egy föderációban kell egyesülniük.

Közvetlenül a felszabadulás után Monnet benyújtott a francia kormánynak egy globális tervet a modernizáció és gazdasági fejlődés előmozdításáért. Kinevezték tervezési biztosnak, és véghezvitte a francia gazdaság restaurációjával kapcsolatos nagy munkáját. 1949-ben Monnet úgy gondolta, hogy a német-francia a Ruhr-vidék feletti ellenőrzés miatti súrlódás veszélyes mértékűvé vált, és ellenségeskedésekhez vezethet, ahogy az I. világháborút követően történt. A megoldás azonban nem lehetett a föderáció, mert Franciaország, büszkén épphogy visszanyert függetlenségére, ezt elutasította. Ezért Monnet egy forradalmi javaslatot vázolt: össze kell fogni egy európai kormány ellenőrzése alatt a francia és német szén és acél nyersanyagforrásokat. Robert Schumannnak, a francia külügyminiszternek benyújtott memoranduma kijelenti: Ha összefogjuk az alaptermelést egy új autoritás alatt, melynek döntései kötelezni fogják Franciaországot és Németországot és azokat az országokat, akik csatlakoznak hozzájuk, lefektethetjük egy európai föderáció első konkrét alapjait, amely föderáció nélkülözhetetlen a béke fenntartásához. Schuman elfogadta a javaslatot és egyetértésben Adenauerrel, elő is terjesztette 1950. május 9-én. Egy évvel később a Párizsi Egyezmény keretében hat ország (Franciaország, Németország, Olaszország, Belgium, Hollandia és Luxemburg) megalapította az Európai Szén- és Acélközösséget, a montán-uniót (bánya-unió). 1955-ben, miután az Európai Védelmi Közösség francia elutasítása krízis-sorozatokat idézett elő, Monnet meg-

alapította az Akcióbizottság az Európai Egyesült Államokért nevű szervezetet, amelynek segítségével halálig fáradhatatlanul azon dolgozott, hogy az európai politikai osztály ne hagyja el az európai egység útját.

E rövid életrajzból kiderül, hogy Monnet intenzíven dolgozott az európai országok nemzeti szuverenitásának kiiktatásán, amiben a béke zálogát látta. Az életrajz azonban furcsa módon semmit nem árul el arról, hogyan került Monnet a konyak-üzletből a francia, brit vagy amerikai felső vezetés körébe. Ez a háttérszervezetek kezdeményező és koordináló munkája nélkül egyszerűen nem történhetett meg. Nézzük, kikkel volt kapcsolatban Monnet, illetve kikről tudunk amerikai kapcsolatai közül, akiknek szoros köze volt az egységes Európa intézményrendszerének kialakításához. Monnet nemzetközi bankárként az atlanti pénztőke érdekeinek képviselésében játszott jelentős szerepet, de az amerikai hatalmi struktúra valamennyi kulcsfigurájával szoros barátságban állt, köztük talán a legfontosabbal, John Foster Dulles-szel, aki 1953–59-ig Eisenhower külügyminisztere, s akit Monnet 1918 óta ismert (a Versailles-i békekonzferencián találkoztak; Dulles fivére, Allen Dulles a CIA igazgatója volt). Monnet hálózata New York-i befektetési bankok körül összpontosult, ilyenek a Lazard Frères (Andre Meyer vezette, aki a Rockefeller-féle Chase International Bank igazgatótanácsában is benne volt), a Goldman Sachs (a háború után szintén a Rockefeller-vonalhoz csatlakozott), a Lehman Brothers (európai igazgatója Pierre Uri, Monnet jobbkeze, a bank feje pedig George W. Ball, aki részt vett a Szén- és Acélközösség és a Schuman-terv tárgyalásain, és Monnet-val ugyancsak szoros kapcsolatban állt), valamint a Rockefeller-féle Chase Manhattan Bank (jelenleg City Corp., igazgatótanácsi tagja Robert Marjolin, Monnet egyik helyettese volt). A Lazard Frères kezelte a az egyik legerőteljesebb világceg, a Unilever pénzügyeit, melynek elnöke akkoriban a holland Paul Rijkens volt (a Rotterdam Bank igazgatótanácsi tagja is). Rijkens, valamint a lengyel származású Joseph Retinger és a holland-német Bernhard herceg kezdeményezték a nemzetközi elit Bilderberg-találkozót (nevét a hollandiai Oosterbeek Bilderberg nevű hoteljéről kapta, az első, 1954-es konferencia színhelyéről).

Joseph Retinger (1888-1960) Krakkóban született kismemesi családból, 1906-tól a Sorbonne-on tanult. Később Londonban telepedett le, ahol Lord Asquith (miniszterelnök, 1908-1916) és Lord Balfour (miniszterelnök, 1902-1905), a Round Table csoport tagjai fogadták körükbe. Ez döntő fontosságú adat: eszerint a Round Table csoporttól származott a kezdeményezés az Európai Unió megteremtéséhez, ami az anglo-amerikai vezetésű nyugati világkormány létrehozása fontos fázisának tekinthető. Egyes források szerint Retinger egyúttal a brit katonai hírszerzés, az MI6 ügynöke volt. Az Európai Kulturális Központ egyik hivatalos kiadványa szerint Retinger volt a kulcsfigurája az európai egyesítés legnagyobb részének. Az Európai Gazdasági Együttműködési Liga (amelyből a Közös Piac kialakult), az Európai Mozgalom, és az Európai Kulturális Központ nélküle nem jöttek volna létre. A hágai Európa Kongresszust is ő alkotta meg, ebből alakult ki az Európa Tanács. (Alden Hatch: H. R. H. Prince Bernhard of the Netherlands, an authorized biography – Bernhard holland herceg hivatalos életrajza). A német származású herceg 1934-től az amerikai-német I. G. Farben cég párizsi irodájában dolgozott, és aktív, tagdíjfizető tagja volt a hitleri SS-nek.

Monnet nem említi emlékiratában sem Joseph Retingert, aki pedig legalább olyan jelentős figurája volt az európai egyesítésnek, mint ő maga, sem a Bilderberg találkozók, noha ezeken Monnet munkatársai, közeli ismerősei aktívan részt vettek, amerikai oldalról Ball, Uri, Marjolin és mások. Nyilvánvaló, hogy a Bilderberg-találkozókra dolgozta ki a nyugati hatalmi és gazdasági elit – együtt az európai uralkodókkal – az 1957-es Római Egyezményhez, a Közös Piac megalakulásához, majd a Maastrichti Szerződéshez, a pénzünióhoz vezető lépéseket, a szigorúan bizalmas Bilderberg-konferenciák lényegében az egységes Európa létrehozása érdekében jöttek létre. Amikor Monnet 1955-ben, az első Bilderberg-konferencia után egy évvel megalakította Akcióbizottságát az Európai Egyesült Államokért, ennek Max Kohnstamm lett az alelnöke, aki korábban Monnet titkára volt az Európai Szén- és Acélközösségnél, és ami érdekesebb, hogy ez a Kohnstamm azelőtt a Bilderberg-alapító Bernhard herceg anyjának, Wilhelmina királynőnek volt a magántitkára, majd Hollandia képviselője a Schuman-terv tárgyalásain. Kohnstamm hamarosan megjelent a Bilderberg-találkozókra, és tagja lett a Brzezinski-féle Trilaterális Bizottság igazgatóságának is. Az első Bilderberg-találkozón 67-en vettek részt, Európából többek között Dr. Rijkens, Paul van Zeeland belga miniszterelnök, Alcide de Gasperi olasz miniszterelnök, Pietro Quaroni olasz nagykövet, Hugh Gaitskill az angol Munkáspárttól, Robert Boothby a toryktól, Sir Oliver Franks brit kormánytisztviselő, Sir Colin Gubbins tábornok, brit titkosszolgálati vezető a háború alatt, Antoine Pinay jobboldali francia miniszterelnök, Guy Mollet francia szocialista vezető, Max Brauer, Hamburg főpolgármestere, Rudolf Müller vezető német ügyvéd, Otto Wolff von Amerongen német gyáriparos, Panajotis Pipinelis görög diplomata, Ole Björn Kraft dán külügyminiszter, a legnagyobb dán napilap tulajdonosa.

Még egy villanás a Bilderberg-történet kezdetéről: a kapcsolatok láncolata, melynek nyomán az első konferencia amerikai résztvevőit, George Ballt, David Rockefellert és Dean Rusk-ot (a Rockefeller Alapítvány elnöke) meghívták. Dr. Retinger, mint láttuk, brit inspirációra, felvetette Bernhard hercegnek az elit titkos találkozóinak ötletét, az EK, majd EU kialakításának lehetséges menetrendjét, megbeszélték a dolgot Rijkens-szel, majd a herceg, aki kedvelt és népszerű volt amerikai körökben, 1952-ben az USÁ-ba utazott, hogy meglátogassa régi barátját, az újonnan megalakított CIA igazgatóját, Walter Bedell Smitht. Smith átadta a szervezési feladatokat Charles D. Jacksonnak, Eisenhower pszichológiai hadviselés-szakértőjének. Ő kinevezte John S. Colemant, a detroiti Burroughs Corp. elnökét és a Nemzeti Kereskedelmi Bizottság tagját a Bilderberg-csoport amerikai elnökévé; egyébként Charles D. Jackson felügyelte a CIA által finanszírozott Szabad Európa Rádiót Nyugat-Németországban, s valószínűleg a CIA szervezte és dotálta az egyes Bilderberg-rendezvényeket is, melyek rendkívül szigorú biztonsági körülmények között zajlanak a mai napig. A Bilderberg-kritikusok régóta követelik, hogy e találkozók résztvevői tartsanak sajtótájékoztatót, és alakítsanak ki együttműködést a nyilvánossággal (forrás: www.bilderberg.org, Mike Peters: *The Bilderberg Group and the project of European unification*). A Bilderberg-csoporthoz az alapítást követő években csatlakozott John Foster Dulles, Joseph Johnson (a Carnegie Nemzetközi Alapítvány a Békéért

elnöke), McGeorge Bundy (Harvard dékán, majd az amerikai elnök nemzetbiztonsági szakértője az Averell Harriman-féle csapatból; 1940-ben lett tagja a Skull and Bones rendnek), Paul H. Nitze (a Külügyminisztérium politika-tervezési osztálya igazgatója.), Christian A. Herter (külügyminiszter), George C. McGhee (Közép-Kelet Intézet igazgatója, korábban nyugat-németországi nagykövet), Denis Healey (brit fabianus munkáspárti vezető, 1964-ben védelmi miniszter és mások).

Monnet tehát személyes kapcsolatain keresztül valóban a legbefolyásosabb körökkel állt informális, nemhivatalos érintkezésben, mind Európában, mind az Egyesült Államokban. E körök a nyilvánosság kizárásával döntöttek a világ menetéről, együtt alakították ki stratégiai elképzeléseiket az atlanti partnerség, és a világ kommunizmustól való megvédésének jelszava mögé bújva. Régi trükk, ma is megtörténik, csak most a terrorizmus világméretű fenyegetésére hivatkozva, egy újabb diktatorikus világrend, egy konzern-szocializmus fölépítése érdekében, amely immár a földkerekség keleti régiói felé is ki akarja terjeszteni teljes politikai, katonai és gazdasági befolyását.

Mi volt a véleménye a másik oldalon, a pénzhatalom által nem támogatott Rudolf Steinernek az ilyesfajta nemzetközi geopolitikai konstrukciókról? Szavait például a Népszövetségről ma is aktuálisnak tarthatjuk az Európai Unióra vonatkozóan: Az úgynevezett demokratizmus ugyanis arra jó csupán, hogy az anglo-amerikai világuralom egyik részévé tegye a közép-európaiakat, és ha ráadásul a jelenlegi internacionalisták úgynevezett államközi szervezetébe is belépnének, szép kilátásuk nyílna rá, hogy mint közép-európaiakat a nemzetközi szervezeten belül mindig le is szavazzák. (Karl Buchleitner: *A megakadályozott hármastagság*, Die Kommenden, 1988/7)

Tragikus, hogy annak ellenére, hogy az újkor azzal a reménnyel kecsegtetett, hogy megvalósul az emberi jogokra, a szabadságra, a nyilvánosságra épülő, egyre erősödő civil társadalom, a jelszavaknál mélyebbre tekintve szembekerülünk minden idők talán legsötétebb manipulációival, a nagytőke és a háttérpolitika különböző titkos páholyokon, elit-találkozókra keresztül megvalósuló, rendkívül összehangolt befolyásával a nemzetek életére. Ezt Quigley és Sutton könyvei után már nem lehet sem tagadni, sem bagatellizálni. Ugyanakkor azért beszélhetünk róla, mert a róla való beszéd vélhetően már nem akadályozza meg a nagy terveket, az angolszász dominanciájú világkormány létrehozását; 1995-től a Freedom of Information Act, az Információ Szabadsága törvény lehetővé tette például a Pearl Harborra vonatkozó minden titkosított anyaghoz való hozzáférést. Szabad a kritika, mert a szó hatástalan. De talán nem teljesen, s nem itt, Közép-Európában, ahol még a szív teljességéből szól a száj, s nem az absztrakciók, önérdkek kénye-kedve szerint. A vizsgálódások nyomán az ember szinte a végső kérdésekhez érkezik el, melyeknek archetípusa a palesztinai esemény; Krisztus, a földreszállt teremtő szellemiség sorsa, ami az emberiség sorsát reprezentálja, az emberi szellem harcát és kiszolgáltatottságát azzal a visszamaradott szellemi hatalommal szemben, akit princeps huius mundi-nak, e világ (bitorló) fejedelmének neveztek a spirituálisan érzékenyebb korokban. Komoly belátásokat érlelhet ez: tévedés és hazugság nélkül nincs igazság, halál nélkül nincs feltámadás, de aki az igazságot szándékosan megöli a hazugsággal, összeesküdve a sötétséggel a fény ellen, az a saját lelki-szelle-

mi sorsát is a pusztuláshoz köti, hiába lesz időlegesen eredményes az akciója által ebben a földi életében.

A földi uralom igazetében folyik a javak és a lelkek, az önmagára, lehetőségeire ébredő szabad ember fölötti rendelkezésért vívott küzdelem, végső soron az emberben megfogant Krisztus-impulzus elleni küzdelem. A rendszer alapjaiban beteg, és ezt ma már nem gyógyíthatja semmilyen állampárti eszme, gyakorlat, sem modern, sem hagyományos politika vagy világnézet. De bármilyen riasztó legyen az Európai Unióval is egyre jobban kirajzolódó pénz hatalom, illetve az emögött állók sokágu és nemtelen törekvése, emiatt feladnunk vagy megijednünk sem kell – csupán még tudatosabban, egységesebben harcolni az igazságért, jogainkért, életünkért. Az erőt abból a megdöbbenő felismerésből nyerhetjük, hogy lehetne élni a nemzetközi hatalmi-gazdasági érdekek nyomása nélkül is, amit az együttműködés, a béke, vagy a jólét szlogenjével érvényesítenek, de amely jelszavak a valóságban az ellenkezőjüket jelentik: leigázást, küzdelmet, elszegényedést.

Mindenesetre a dolgok dialektikus természete folytán a nemzetek igazi boldogulása ellen ható egyre kíméletlenebb transznacionalizmus törvényszerűen hívhat majd elő nemzeti demokratikus ébredést a különböző európai országokban. Ennek már most komoly tanújelei vannak, és nem is elsősorban nálunk, hanem nyugaton és a skandináv államokban.

Marad az a kérdés, hogy mit tegyünk, ha mégis szembetalálkozunk újabb regionális vagy világkatasztrófákkal? Hiszen

szemmel láthatóan újfent a világhelyzet kiélezése, átalakítása a célja a Huntington, Brzezinski, Kissinger által ihletett stratégiáknak. Amikor a külső lehetőségek a minimumra csökkennek, marad a lelkek mentése, és ez nem kevés. Marad a belső erőgyűjtés, ami még jobban össze is hozhat bennünket, ha ezt valóban akarjuk, és új módon szervezhetjük meg magunkat. Steiner végül is a háború után kezdeményezte szociális megújító mozgalmát. 1989 után Kelet-Közép-Európában a nagyobb nyilvánosság előtt nem tudott kellően megjelenni a jövőnek ez az impulzusa, de később ismét adódhat rá alkalom. A tét óriási: igazi haladás egy helyes irányba, vagy vesztelés egy megfelelően hitt vakvágányon, amelynek kialakításán ráadásul még évtizedekig dolgoztatnak is bennünket. De amíg elérkezik a megfelelő idő, nekünk is dolgoznunk, tanulnunk kell, hogy felvértezve a kor erényeinek és hiányosságainak alapos ismeretével, a kor által mégiscsak hitelesítve, érvényre juttassuk azt a belső többletet, amely a kelet-közép-európai népekben él; amit ki akartak pusztítani belőlünk, de amit csak mi adhatunk a világnak, mint a valóság teljesebb, élő-imaginatív, szerves, nem szintetikus szemléletét, kedvet az újra teljes fizikai-lelki-szellemi élethez, az igazi szintézishez. Az utat éppoly reménnyel keresheti a gyöngye, mint az erős. Nem ritkaság, hogy ez a tettek sora, amelyek a világ kerekét igazgatják: kis kezek hajtják végre őket, mert közben a nagyok szeme másfelé tekint – mondja Elrond a tanácsban, a Gyűrű Szövetsége megalakulásakor, Tolkien regényében.

RUDOLF STEINER NAPLÓJEGYZETEI 1917 VÉGÉRŐL

Mi áll szemben ebben a háborúban, és mi ennek a szembenállásnak a célja?

Ma az emberek egy olyan csoportja a hangadó, amely uralni akarja a Földet a mozgékony kapitalista gazdaság eszközeivel. E csoport a tőle függő embercsoportokat a gazdasági eszközök révén kapcsolja össze és szervezi meg. A lényeg az, hogy ez a csoport tudja, hogy az orosz területen él egy, a jövő szempontjából kialakulatlan embertömeg, amely magában hordozza egy szocialisztikus organizáció csíráját. A jól kiszámított cél az, hogy e szocialisztikus csíra-impulzus az antiszociális csoport hatalmába kerüljön. E célt nem lehet elérni, ha Közép-Európából megértésből fakadó egyesülést keresnek a keleti csíra-impulzussal. Mivel az említett csoportot az anglo-amerikai világon belül találni, a jelenlegi hatalmi konstelláció csak alárendelt pillanat, amely minden valódi szembenállást és érdeket elfed. Elleplezi mindenekelőtt azt a valódi tény, hogy az orosz kultúrscsíráért az anglo-amerikai pluto-autokraták és a közép-európai népek között folyik a küzdelem. Abban a pillanatban, amelyben a világ felismeri e tény, a valótlan konstellációt egy valóságos váltja fel. A háború csak addig tart valamilyen formában, amíg a németiség és a szlávosság össze nem találkozik a közös célban: az emberiség Nyugat igája alól történő felszabadításában.

Csak az alábbi alternatíva lehetséges: vagy leleplezi az ember a hazugságot, amellyel a Nyugatnak dolgoznia kell, ha boldogulni akar; és azt mondja: az anglo-amerikai machinátorok egy áramlat hordozói, amelynek gyökerei a francia forradalmat megelőző impulzusban rejlenek, amely a kapitalizmus

eszközeivel világhuralmat akar megvalósítani, s amely számára a forradalmi impulzusok csupán jelszól szolgálnak, ami mögé elbújnak; vagy átengedi az ember a világhuralmat az anglo-amerikai világon belüli okkult csoportnak, amíg a leigázott német-szláv területekről jövőbeli vérfolyamok árán meg nem menekül a Föld igazi szellemi célja.

Széljegyzetek:

1. Az ember nem várja meg, amíg kívülről válik szükség-szerűvé bizonyos célok megjelenése, hanem spontán célokat állít maga elé; mert az előbbi bizalmatlanságot ébreszt, az utóbbi bizalmat kelt, és ebben az első pillanatban még hathat valami, ami hamarosan már nem lesz erre képes.

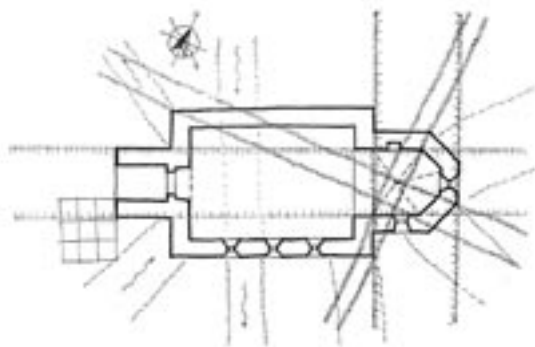
2. Amerika emellett le fogja győzni Japánt, de az a cél, hogy az Európa feletti győzelem váljon egyúttal a Japán feletti is.

3. Arra megy ki a dolog, hogy a hatalmi csoportok közül melyik nyer befolyást Oroszország felett. De az embernek meg kell értenie, hogy iniciatívával kell rendelkeznie és hogy számolnia kell a jövő szellemével.

4. Gondoljuk el, hogy mit lehet elérni egy kezdeményező manifesztummal (Iniziatív-Manifest)! Ez Oroszországban különösen mozgósító erejű lesz, ott több befolyást lehet vele elérni, mint a saját országon belül; egy új hatalmi konstelláció jön létre: a nyugati demokrácia leleplezi önmagát, mint a valódi igazság frázis-szabadsággal és frázis-demokráciával történő elnyomására alakult szervezetet. Odáig kell ezt vinni, hogy a szláv területeken kialakuljon az a szemlélet, hogy a középhatalmakat megrágalmazták, valójában az ő feladatuk a demokrácia fenntartása az anglo-amerikai burzsoá-autokraták jogara alatti elgépített világhuralommal szemben.

AQUILA JÁNOS HAGYATÉKA

Május 1. és 4. között került sor az Építészet-Biológiai Egyesület rendezvényére a történelmi Vas megyében, azaz a jelenlegi szlovén-magyar határ két oldalán. Ezen a területen alkotott a XIV. század végén – XV. század elején Aquila János festő- és építőművész. A hagyatékát végigjáró csoportot Somlói Lajos és Pap Gábor kalauzolta. A jelenlegi Magyarországon található egyetlen ismert műve, a veleméri templom, amelynek freskóit bizonyítottan ő festette. 1378-ból való önarcképe Európában az első ismert művész-önarckép. Ez az ausztriai Radkersburgban született, és ott is templomot építő mester első ismert alkotása is. A templom tájolásával, freskóinak kozmikus értelmezésével az utóbbi időben Kovács József plébános és Pap Gábor foglalkozott (erről szóló előadása az Országépítő 1999/4. számában olvasható). A helyszínen meggyőződhetek róla a program résztvevői, hogy a templom világosan értelmezhető mondanivalót tartalmazó freskóinak restaurálása ürügyén milyen pusztítás történt a legutóbbi években.

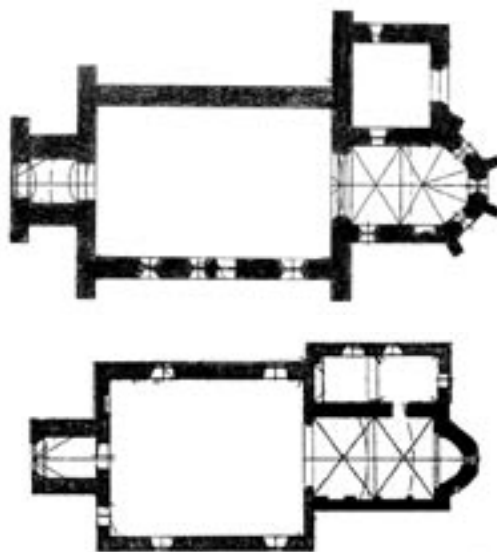

A veleméri templom alaprajza az alatta futó vízerek és a templom terén áthaladó energiavonalak feltüntetésével

Jóhiszeműen legfeljebb felfoghatatlannak minősíthető, hogy a műemlékek gondozásával megbízott állami szervezet jóváhagyásával, sőt részvételével hogyan történhetett meg a freskók mondanivalót súlyosan torzító átfestése, az ablakok sárga katedrálüveggel történt beüvegezése, az új kőoltárnak a freskók megtekintését akadályozó elhelyezése, a világítási hálózat és padlófűtés energetikai viszonyokat feldúló kiépítése. A templom mellett került felállításra a Magyar Restaurátorok emlékműve (???), amely egy föld alatti gépészeti berendezés félig lerombolt felszíni kivezetőcsöveire emlékeztet, az általánosságban talán mégsem így minősíthető restaurátor-szakma (és a templom környezetének) megcsúfolására.

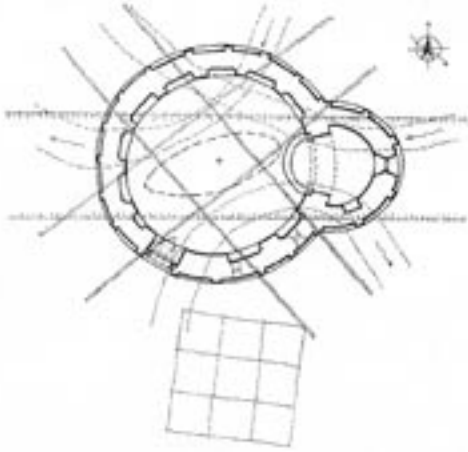
Az út következő állomása a szlovéniai Tótlak vagy Nagytótlak (Selo) kerektemploma volt, amelynek ábrázolásában is egyedülálló mennyezetfreskója pontosan a templom alatti vízerek által szabadon hagyott felület körvonalát vette fel. Egyébként is nyilvánvalóak a templomok tájolásának és elhelyezésének geomantiai összefüggései, úgy tűnt a magyarázatokból, hogy a mester, Aquila János (felvett névről van szó, János evangélista nevének és szimbólumának, a sasnak a nevéből. János

több korabeli festő szellemi vezetőjeként más festőknek is névadója volt, közülük a Vas megyei mester a legnevezetesebb) különös érzékenységgel követte ezeket az összefüggéseket. Bántornya (Turnisce) templomában az 1383-at követő években kerültek a falakra a mester és munkatársai freskói. A képek legfelső rétege a Szent László legenda legteljesebb, másutt nem ábrázolt jeleneteivel kiegészített változata, amely szerencsére majdnem teljes egészében megmaradt a sok elpusztult falkép mellett. Mártonhelyen (Martjanci) 1392-ben Aquila ismét megfestette önarcképét, és feliraton örökítette meg tevékenységét, mint a templom építész. A kapu felett hatalmas méretű Szent Kristóf kép látható, ilyen volt valamikor Veleméren is, amelynek azonban csak igen csekély töredéke maradt fenn. Az ábrázolások olvasatának lehetséges rétegeiről az egyes templomokban Pap Gábor tartott részletes beszámolót. Szlovéniában nagyon szép kiállítású, részletes leírásokat, rengeteg illusztrációt tartalmazó kötet jelent meg Aquila János munkásságáról, akinek szerepe a magyar művészettörténetben és kultúrában aligha értékelhető túl. Igaz, Szlovéniában a hamisító restaurálásra sem található példa.

A bántornyai és a mártonhelyi középkori templomok alaprajza

Útbajtettük a határ közvetlen közelében, szlovén oldalon fekvő dabornaki Szent Vid forrást, amelynek gyógyító ereje régtől ismert. A szlovéniai geomanták elismertségét mutatja, hogy a forrást felkeresők egy tájékoztató térképet kapnak a kezükbe, amelyen azonosíthatók a forrás körüli erdő szépen kiépített sétaújtjai mentén található, számokkal jelzett, sugárzó energiájú helyek, amelyek különféle betegségek gyógyítását segíthetik. A forrást magát is úgy építették ki, hogy a víz kőbe faragott kozmogramra folyik rá. (A sok helyszíni gyakorlat egyikeként Somlói Lajos irányításával mérhették a résztvevők,

A tótlaki kerektemplom és alaprajza az alatta futó három íves vízer és a három energiavonal feltüntetésével. A templomtérben szaggatott vonal jelzi a mennyezeti freskó helyzetét (lásd a borítón). A bejáratnál a geomantiai módszerekkel kimérhető, úgynevezett Szaturnusz-négyszög ábrája. Lent: a bántornyai templom kimért és lizztel kirajzolt Szaturnusz-négyszöge.

hogya a víz vibrációja hogyan változik annak függvényében, hogy milyen edényben fogjuk fel.) Muraszombaton végigjártuk a város központi parkját, amelyet évekkkel ezelőtt Marko Pogacnik gyógyított a város megbízásából kozmogramokkal megjelölt kőtüskékkel végzett akupunktúrás módszerével. A parkon áthaladó energiavonalakat egy rá helyezett hósi emlékmű és víztorony blokkolta, aminek következtében a többszáz éves tölgyek pusztulni kezdtek. A beavatkozás eredményeképpen egy virágzó állapottal szembesülhettünk, a pusztulás eredménye, kiszáradt, kidőlt fák továbbra is a parkban maradtak, de sok helyütt új fák sarjadtak belőlük.

A beszélgetéseken több építész is jelen volt, akik saját

A bántornyai templom bejárata, a déli oldalon lévő Szent Kristóf-kép

gyakorlatukban igyekeznek a természetes építőanyagokra, technológiákra vonatkozó hagyományokat a mai igényeknek megfelelően alkalmazni. Így került szóba Johanna Paunger és Thomas Poppe Gyógyító hold című könyve is (a szerzőpárosnak még Útmutató Hold és Kertészkedjünk a Holddal címen is megjelentek kötetei a Magyar Könyvklub kiadásában), amely hosszan ír az egészséges építés kérdéseiről. Különösen megszívlelendő a fát felhasználó építészek számára a fa kivágásának időpontjára vonatkozó fejezet, mert ha alkalom adódik a holdnaptár szerinti megfelelő időpont meg-

H Í R E K

IN MEMORIAM HALÁSZ FERENC

Az Építészet-Biológiai Egyesület idei programjaiból, a Halász Ferenc erdőgyógyász emlékének szentelt rendezvény meghirdetéséből értesültünk róla, hogy Halász Ferenc még tavaly nyáron elhunyt. 2001-ben ő látta vendégül alcútdobozi erdejében a visegrádi tábort és a visegrádi építészklubok húsz évét összefoglaló kötet éppen az ő visszaemlékezésével zárul. Ebből idézünk emlékére:

A harmadik évezred legnagyobb kihívása, hogy képes lesz-e az emberiség a környezetét forrás helyett társnak tekinteni. Az analitikus tudomány, mely az egységes természetet egyre apróbb részekre bontja, az egész működéséről vajmi keveset mond. A természetvédelem, bár egyre erőteljesebben hallatja szavát, még mindig ritkaélőlény-központú, azt védi, amiből kevés van. A természet önszabályozó rendszereinek, öngyógyító folyamatainak védelme még várat magára.

Néhány évvel ezelőtt néhány elszánt kutató, magánterületén újszerű természetvédelmi módszerek alkalmazásába és újszerű holisztikus kutatásba kezdett. A kutatások célja megismerni, hogy a természet hogyan szervezi saját rendjét. Alapelve, hogy a természetben rend van, ott nem az embernek kell rendet tennie. (A Palocsa Egyesületről van szó, amelyet Halász Ferenc szervezett meg és vezetett.)

A világ részleteiben felfoghatatlanul bonyolultabb annál, mint amit ismerünk, vagy megismerhetünk belőle. A világban az emberek és segédeszközök által érzékelhető dolgok vagy ismétlődőek, ezért tudományosan vizsgálhatók, vagy az ember tér- és időmértéke szerint ritkán ismétlődőek, ezért nehezebben vizsgálhatók, valamint jórészt egyszeriek és megismételhetetlenek, ezért tudományosan nem vizsgálhatók, de attól még valóságosak és létezők. Ez bizonyíték arra, hogy a világ csak tudományos módszerekkel nem ismerhető meg. A világ megismeréséhez egymással egyenrangú és egymást nem helyettesíthető módszerek – a tudatos tanulás (ratio), az érzelem (emotio), a megérzés (intuitio), a beleérző képesség (empathya), az elmélkedés (meditatio) valamint az ima, az áhítat, az alázat – együttes alkalmazása vezet közelebb. A törvényt nem alkotni, hanem felismerni kell, és a természettel együttműködő, azt gazdagító gazdálkodás és tájformálás lehetőségeit kell kutatni.

A KÓS KÁROLY ALAPÍTVÁNY kiadásában idén megjelenő Magyar Organikus Építészeti Kalauz megjelentetésének támogatására következő számunkban elővételt hirdetünk.

A CAMPUS 2003 építésztalálkozóra a vajdasági Kishegyesen kerül sor. A sorrendben 6. találkozó témája: tanyarom rekonstrukció. Olyan építész-, művészcsoportok (4-6 fős) jelentkezését várjuk, akik a rendelkezésre álló 6 nap alatt vállalják egy-egy tanyarom művészi átalakítását. A találkozóra július 14 és 20-a között kerül sor. A rendezvény szerves része a Dombos Festnek, mint összművészeti fesztiválnak, így a résztvevők szórakoztatása és kikapcsolódása is megoldott. Elhelyezés és ellátás a Kátai tanyán. Jelentkezés és részletes információ: Horváth Lászlónál 06-30-970-7531 illetve: folkeuro@axelero.hu

választására, azzal nagyon sok későbbi probléma elkerülhető. Ezek az ismeretek, mint a könyvnek a mindennapi életmódra vonatkozó egyéb tanácsai is régi, valamikor köztudott és bevált ismeretek felelevenítésén és mai megfigyelésekkel történt ellenőrzésén alapul. (G. J.)

Fent: a mártónhelyi,
lent: a bántornyai templom

A LÜKŐ GÁBOR ÉLETMŰ-SOROZAT harmadik köteteként jelentek meg a másfél éve elhunyt tudós válogatott zenei tanulmányai *Zenei anyanyelvünk* címen. A kötet szerkesztője, Pozsgai Péter írja előszavában: Lükő Gábort, a népzene kutatót és zenetudóst csak szűk körben ismerik ma is, tanulmányai közül zenetudományi, zenefolklorisztikai írásaival bánt legmostohábban a sors.

A gyűjteményt egy finn és egy orosz zenetudós tanulmánya vezeti be. (Timo Leisiö: Lükő Gábornak az indoeurópai zene pentaton gyökereiről szóló elméletéről és Izalij Zemcovszkij: Lükő Gábor és Eurázsia népzene tudománya.) Ahogy ezek, úgy a szerző legtöbb tanulmánya sem volt eddig magyarul – vagy egyáltalán nyomtatásban – olvasható. Lükő Gábor *Zenei tanulmányaimról* című írásában találjuk az alábbi sorokat: „... sosem titkoltam, hogy nem jártam semmiféle zeneiskolába. Szerencsére elkerültem ezt a zsákutcát. Mert Magyarországon csak egyféle zeneiskola volt és van ma is, a német. Ez pedig a magyarral szöges ellentétben álló német népdalokra alapozta fogalmait és tételeit. Ennek az iskolának szuggesztív hatása alól próbált szabadulni a magyar zenetudomány akkoriban, amikor én érintkezésbe kerültem vele Bartók nagyhatású könyve, *A magyar népdal* révén. Bartók és Kodály tizenöt évi munkájáról, annak eredményéről számolt be ez a könyv. Tízezer magyar népdal összegyűjtése, pontos lejegyzése, típusokba osztása és a típusok eredetének meghatározása. Emberfeletti munka. De Bartók és Kodály a német zeneiskola tanítványai voltak, és most ellentmondásba kerültek a német zenetudománnyal. Ez tudniillik azt hirdette, hogy a zene nemzetközi nyelv: fizikai törvényeken alapul, tehát mindenütt egyforma. Ahol mégis különbözik, ott még fejletlen, tökéletlen. Csakhogy a mi tudásaink magasrendű, tökéletes zenét találtak a magyar és a szomszédos népeknél. És ezt bátran meg is mondták. A hivatásos zenészek felzúdultak és késhegyig menő harcba kezdtek ellenük. De nem a tudomány fegyverével, hanem hazugságokkal és rágalomokkal. Ebbe a darázsfészekbe csöppentem én bele, amikor Karácsony Sándor kezembe adta Bartók könyvét. Mert ez magával ragadott. Hiszen most már nemcsak nyelvünk van, hanem zenénk is...

Aki alszik, nem vétkezik, mentegette ironikusan Mikszáth a Magyar Tudományos Akadémiát, már ezelőtt száz esztendővel, hogy álmában szórja a nép, az állam pénzét, vagyonát, erkölcsi tőkét. Tudományának tekintélyét senki sem meri firtatni, mert ma is uralkodik a zenei analfabetizmus Kodály nagyszerű pedagógiai alkotásának romjain. Senki sem mer hozzászólni a zenei kérdésekhez, nehogy kiderüljön tudatlansága.

Kritikát írni senki sem merészelt tanulmányaimról. Inkább hallgatnak. Igen bölcsen. Az élet és benne a zeneművészet társaslelki alapjai egyszerűek és világosak, csak az nem érti meg őket, aki csökönyösen ragaszkodik elavult elméletekhez, vagy aki nem akarja.” (1997)

A tanulmányok sora (ezúttal is a kéziratokból példás gondolat szerkesztve, jegyzetelve) ennek a napjaink zenei életéből hiányzó elméleti alpnak biztonságos továbbépítést lehetővé tévő kövei. (Táton Kiadó, 1426 Budapest Pf. 5. tel/fax: 3411770)

MAI NAPIG SÚLYOS TANULSÁGOKAT (is) hordozó eseményeket ír le Nemeskürti István *Parázs a hamu alatt* című, első ízben 1981-ben megjelent történelmi tanulmányában, amely a szabadságharc bukását követő évtizedről (1850-59) szól. A Magyarországot egyszerűen megszüntetni, beolvasztani, néme-

tesíteni akaró ferencjózsefi törekvés két kulcsfontosságú területe volt a besűgő- és a hivatalnokrendszer kiépítése. Ezekről írja Nemeskürti: „Kempen (rendőrminiszter) naplójából derül ki, hogy egy-egy besűgőre mindig ráállított egy jobban fizetett ellenőrbesűgőt, de kettejüköt is ellenőrizte egy harmadik fő-fő spicli. Mindegyik fizetést húzott, mindegyiknek érdeke volt jelenteni valamit s gyanakvást ébreszteni a főnökben az általa ellenőrzött alsóbb beosztású kémek irányában. A katonai hírszerzés-elhárítás és a külügyminisztérium hírszolgálati rendszere is beleolvadt ebbe a monumentális szervezetbe, minek folytán senki mással, mint a lakosság figyelésével, nem törődött.”

„A korlátoltság, az önhitt butaság, a szakértelem hiánya diadalát ulti. A magyarországi közigazgatásba, a kerületi központokba valósággal keresték a megalkuvó, műveletlen, buta és engedelmis tisztviselőket, minek következtében a lakosság megtanulta megvetni és kijátszani őket.”

KISS TIBOR festőművész kiállítása június 12. és 29. között a Vigadó Galériában

POR ÉS HAMU

Milyenek az izmok a valóságban?

1976-ban a főiskolai anatómialeckék során jön ez a kérdés, mivel az izmokat csak könyvekből láttuk. Elmentem hát megnézni a halottakat, hogy az izomtani ismeretekhez saját rajzi jegyzeteket készítek. Eme tevékenységem olyan gondolatokat kavart fel, melyekre nincsenek szavaim, de nemcsak azért nincsenek, mert nem vagyok írásművész, hanem azért sem, mert a beszéd fogalmi kifejezésforma, azaz fogalmaz, fogalmakkal közöl. A fogalom pedig lényegénél fogva maga a világosság, azért, hogy ne legyen kérdéses, mi az, amit közölni akar. Ezért lehet világos és közérthető. Ennek azonban nagy ára van. Az az ára, hogy csak nagyon általános dolgokat tud kimondani, és egy bármilyen egyszerű tónusárnyalat is kimondhatatlan. Most arról írok, miért rajzoltam, miért ezt a közlésmódot választottam. Azért, mert a rajz és a festészet olyan dolgok kifejezésére alkalmas, amelyekre a nyelv képtelen, a szó szoros és átvitt értelmében képtelen.

Ez a tanulmányosorozat tíz éven át tartott és gyarapodott, majd 1986-ban az élő ember izomrendszerével véget ért.

Kiss Tibor